

Republica Moldova

Analiza evaluării în sistemul educațional

Iulie 2019

Recunoștințe

Prezentul studiu a fost comandat și elaborat în colaborare cu UNICEF Moldova, al cărui personal a oferit îndrumări valoroase pe tot parcursul procesului. Mulțumiri speciale sunt aduse Dr. Liudmila Lefter, specialist în educație, UNICEF Moldova, a cărei expertiză și ghidare continuă au asigurat succesul acestui studiu.

Echipa responsabilă de realizarea prezentei analize ar dori, de asemenea, să mulțumească Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și agențiilor naționale, direcțiilor raionale și municipale de învățământ și școlilor care au participat la cercetare. Mulțumiri sunt aduse fiecărui participant care a participat în interviuri și observări, activități care au furnizat informații importante pentru acest studiu.

Analiza a fost condusă de Dr. Anna Ermakova, consultant internațional independent, în colaborare cu echipa națională de consultanță, AXA Management Consulting, condusă de domnul Vitalie Popa și cu sprijinul Centrului Educațional Pro Didactica.

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV.....	6
CAPITOLUL I. INTRODUCERE.....	12
1 Scop	12
2 Introducerea în sistemul de evaluare din Republica Moldova.....	12
3 Structura Raportului de Analiză	13
CAPITOLUL II. EVALUAREA ELEVILOR IN MOLDOVA	14
1 Introducere.....	14
2 Contextul legislativ și de politici al evaluării elevilor	14
2.1 Istoria și reforma	14
2.2 Legi și politici relevante și punerea în aplicare a acestora.....	15
3 Standarde naționale de învățare și curriculum	16
3.1 Standarde de învățare: Școala primară.....	16
3.2 Standarde de învățare: școala secundară	17
4 Îndrumările naționale de evaluare a elevilor.....	18
4.1 Prezentare generală a îndrumărilor de evaluare a elevilor	18
4.2 Orientări privind evaluarea: Școala primară	19
4.3 Îndrumări de evaluare: Școala secundară.....	22
4.4 Orientări în evaluarea specială.....	24
4.5 Evaluări și examinări naționale.....	24
4.6 Evaluarea internațională	26
5 Evaluarea Elevilor: Constatările Cercetării.....	27
5.1 Evaluarea formativă	28
5.2 Evaluarea sumativă	30
5.3 Evaluarea și examinarea națională	31
6 Evaluarea elevilor: Recomandări	33
6.1 Evaluarea formativă	33
6.2 Evaluarea sumativă	34
6.3 Evaluarea și Examinarea Națională	36
6.4 Evaluarea Internațională	37
6.5 Concluzii.....	37
CAPITOLUL III. REFORMA EVALUĂRII PROFESORULUI, DIRECTORULUI ȘI A ȘCOLII ÎN MOLDOVA.....	38
1 Introducere.....	38
2 Istorie și reformă	38
2.1 Reforma națională a evaluării	38
2.2 Rolul OLSDI în reforma post-evaluare	40
2.3 Reforma evaluării interne.....	40
3 Metodologia de evaluare externă a performanței	41
3.1 Standartele de performanță și criteriile de evaluare.....	41
3.2 Comisiile de evaluare externă și controlul calității.....	42
3.3 Procedura de evaluare externă.....	43
4 Recomandări	44
4.1 Sistem de urmărire a datelor	44

4.2	Follow-up-ul Privind Recomandările Evaluării Externe.....	44
4.3	Plățile suplimentare și evaluarea performanței.....	45
4.4	Formarea în domeniul standartelor de evaluare a performanței.....	46

CAPITOLUL IV. EVALUAREA CADRELOR DIDACTICE ÎN MOLDOVA 47

1	Introducere	47
2	Contextul legislativ și de politici al evaluării cadrelor didactice	47
2.1	Standardele naționale ale practicii de predare.....	47
2.2	Correspondența ghidurilor de evaluare cu standardele de performanță	48
3	Constatările cercetării	48
3.1	Evaluarea internă a profesorilor introdusă în școli.....	49
3.2	Utilizarea formativă a evaluării interne.....	50
4	Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice	50
5	Evaluarea cadrelor didactice: Recomandări	50
5.1	Alinierea standardelor profesionale ale profesorilor și evaluarea	50
5.2	Alinierea standardelor de evaluare a cadrelor didactice și a celor de învățare.....	51
5.3	Analiza rezultatelor evaluării cadrelor didactice.....	51
5.4	Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice.....	52
5.5	Concluzii	53

CAPITOLUL V. EVALUAREA ȘCOLII ÎN MOLDOVA..... 54

1	Introducere	54
2	Contextul legislativ și de politici al evaluării școlare	54
2.1	Legi / Politici naționale relevante	54
2.2	Școala națională și standardele școlare.....	55
2.3	Correspondența ghidurilor de evaluare și a standardelor naționale.....	56
3	Evaluarea Școlii: Constatările Cercetării	56
3.1	Evaluarea internă a școlii.....	56
3.2	Raportarea rezultatelor evaluării școlare interne	57
4	Evaluarea managerilor școlari – Constatările cercetării	58
4.1	Evaluarea internațională a managerilor școlari.....	58
4.2	Autoevaluarea personalului școlar.....	58
5	Evaluarea școlii și a managerului școlar în Moldova: Recomandări	58
5.1	Funcția formativă a evaluării performanței.....	58
5.2	Abilitatea de a analiza a datelor	59
5.3	Ghid pentru autoevaluarea școlilor și a liderilor	59
5.4	Concluzie	60

CAPITOLUL VI. EVALUAREA SISTEMULUI EDUCAȚIONAL ÎN MOLDOVA 61

1	Introducere	61
2	Evaluarea sistemului educațional: context și constatări	61
2.1	Nivelul național.....	61
2.2	Nivelul raional.....	63
2.3	Eficiența sistemului intern.....	64
3	Evaluarea sistemului educațional: Recomandări	65

3.1	Abordarea sistematică a politicii și practicilor naționale.....	65
3.2	Coordonarea nivelelor naționale și raionale	66
3.3	Capacitatea de autoevaluare a sistemului	67
3.4	Familiarizarea școlilor cu rezultatele la nivel național.....	67
3.5	Analiza datelor la nivel național și luarea deciziilor bazate pe date.....	68
3.6	Concluzie.....	69
<i>CAPITOLUL VII. CONCLUZII.....</i>		70
1	Reforma educației	70
2	Cadrul complex al evaluării educaționale.....	70
2.1	Corespondența dintre standarde	70
2.2	Sistem holistic de analiză a datelor.....	70
3	Ciclul interconectat de furnizare a educației	71
<i>ANEXA A. PRESUPUNERI CHEIE</i>		73
<i>ANEXA B. METODOLOGIA ANALIZEI.....</i>		74
<i>ANEXA C. NATURA ȘI SCOPUL EVALUĂRII FORMATIVE.....</i>		80
<i>ANEXA D. NATURA ȘI SCOPUL CRITERIILOR DE SUCCES.....</i>		83
<i>Referințe</i>		85

SUMAR EXECUTIV

Introducere și scop

Actuala analiză a evaluării în domeniul educației (în continuare, “analiză”) a fost comandată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) al Republicii Moldova și UNICEF Moldova ca o evaluare tematică a politicilor care însoțesc analiza sectorului educațional național. Scopul analizei este de a analiza politicile educaționale și abordările de evaluare din sistemul școlar general al Republicii Moldova, de a evalua punctele tari și zonele de îmbunătățire ale aranjamentelor existente și de a oferi recomandări politice specifice. Scopul evaluării este de a furniza informație pentru elaborarea strategiilor de îmbunătățire a sistemului de evaluare în viitorul plan național pentru sectorul educației. Analiza este structurată în jurul a patru tipuri de evaluare aplicate în educație: evaluarea elevilor, evaluarea cadrelor didactice, evaluarea școlii și evaluarea sistemului. Principalele constatări sunt prezentate în continuare.

Metodologia analizei

Analiza s-a bazat pe metode secundare și primare de cercetare. Cercetarea secundară a constat dintr-un proces extensiv de documentare și analiză a literaturii, prin intermediul căruia echipa de cercetare a structurat studiul în baza cadrelor de referință și a politicilor internaționale în domeniul evaluării, precum și a analizelor existente la nivel național. Politicile educaționale și rapoartele naționale au fost examinate în detaliu, atât pentru contextul studiului, cât și ca obiecte ale analizei.

Cercetarea în teren sa desfășurat în trei regiuni ale țării, în nouă școli publice urbane și rurale (trei dintre acestea fiind școli primare, gimnazii și licee), diferite ca și media performanței elevilor: de la performanță scăzută la înaltă. În fiecare școală au fost intervievați reprezentanți ai echipelor de conducere, cadre didactice, părinți și reprezentanți ai consiliilor de administrare, precum și au fost realizate observări a 26 de lecții. La fel, trei elevi de liceu care au împlinit vârsta de 18 ani au fost intervievați pentru studiu.

De asemenea, au fost realizate interviuri cu reprezentanții OLSDÎ din raioanele respective, precum și cu entități la nivel național, inclusiv Departamentul pentru Educație Generală al MECC, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) și Institutul de Științe ale Educației. O descriere detaliată a metodologiei analizei este prezentată în Anexa B.

Evaluarea elevilor

Standardele naționale de învățare, ghidurile și metodologiile de evaluare, în special pentru școala primară, sunt adesea destul de complexe și de natură academică, iar uneori se atestă insuficiență cu referire la consecvența abordării, formatul și unele definiții-cheie. Sistemul, structurat în mai multe etape, precum și varietatea abordărilor sugerate pentru evaluarea calitativă în școala primară, sunt peste capacitatea medie a profesorilor și este recomandat ca în îndrumările viitoare să fie utilizat un model simplificat. În timp ce profesorii ordinari din ciclul primar urmează metodologiile naționale de evaluare,

respectarea acestora rămâne superficială și procedurală. Pentru a facilita înțelegerea de către profesor și utilizarea semnificativă a standardelor de învățare și a celor mai bune practici de evaluare, curriculum-ul și îndrumările de evaluare necesită a fi simplificate și consolidate.

Există foarte puține îndrumări naționale privind practica de evaluare la clasele de gimnaziu și liceu ("școala secundară"), particularitate ce necesită a fi remediată în viitoarele iterații ale curriculei și ale metodologiilor. În special, evaluarea formativă necesită a fi definită și explicată în detaliu, deoarece conceptul este relativ nou pentru majoritatea profesorilor. Dat fiind că obiectivitatea notelor este o preocupare în învățământul secundar, evaluarea bazată pe criterii (prin utilizarea notelor) este recomandată să fie extinsă la subiectele de bază din clasa a 5-a și mai sus. Pe lângă beneficiile obiectivității notelor și a clarității așteptărilor, evaluarea bazată pe criterii ar asigura continuitatea în tranziția elevilor de la școala primară, unde nu există note, la gimnaziu, unde notele sunt introduse brusc.

Autorii ghidurilor naționale ar trebui să sublinieze utilizarea semnificativă a criteriilor de succes (și / sau a criteriilor de evaluare) pentru învățarea ulterioară, la toate nivelurile. Folosirea unor criterii de succes (definite în sens larg) la fiecare nivel al practicii educaționale - sarcină, lecție, subiect, modul, an - va asigura faptul că notele sunt atribuite în mod obiectiv și că profesorii, elevii și părinții știu ce competențe au dobândit elevii și pe care trebuie să le exerseze, susținând în continuare funcția formativă a evaluării. Părinții sunt în prezent cei mai mulțumiți și capabili să asiste procesul de învățare a copiilor în școli, unde cadrele didactice împărtășesc cu regularitate cu ei rezultatele copilului în raport cu criteriile de succes. Această practică este recomandabilă la toate nivelurile sistemului de educație generală.

Evaluarea formativă reprezintă, pe bună dreptate, piatra de temelie a curriculumului și a metodologiilor de evaluare actuale, însă definiția și scopul acesteia necesită a fi clarificate în continuare: în primul rând, printre părțile interesate la nivel național și formatorii cadrelor didactice și, în al doilea rând, în curricula revizuită de la toate nivelurile, inclusiv în îndrumările pentru clasele gimnaziale și liceale. Funcția formativă a evaluării pentru feedback și dezvoltare trebuie să fie accentuată profesorilor în continuare. Conceptul de "călătorie de învățare" (cunoscut ca "traseu de studiu" în anumite contexte internaționale) care pune accentul pe dezvoltarea competențelor, în plus față de rezultatele summative, ar fi un instrument util în asigurarea utilizării formative a evaluării. O astfel de abordare ar stimula, de asemenea, elevii din clasele primare cu performanțe maxime, care în prezent sunt frecvent demi-motivați din cauza lipsei de note și a utilizării insuficiente a criteriilor de succes. O analiză detaliată a celor mai bune practici de evaluare formativă este prezentată în textul analizei, precum și în Anexa C.

Mai mult, un accent mai clar și mai consistent asupra evaluării competențelor elevilor este recomandabil în îndrumările pe subiecte și clase. Competențele necesită a fi definite mai clar și mai consistent în următoarele versiuni ale curriculei ce vor fi actualizate în lunile și anii următori. În consecință, necesită a fi dezvoltate concepte actualizate ale evaluărilor și examenelor naționale care captează competențele. De asemenea, accentul pe cunoștințe, prezent în evaluările naționale, este în prezent diferit de accentul pe competențe practice specific evaluării PISA, care este utilizat de MECC din Moldova ca referință pentru performanța țării în educația generală. Odată ce competențele vor fi

definite și evaluate într-o manieră mai ținută, va fi atinsă și o mai mare aliniere de conținut cu PISA a evaluărilor și examinărilor naționale.

Evaluarea profesorului, a conducătorului și a școlii

Introducerea noilor metodologii de evaluare a performanțelor școlare, aliniată la standardele de performanță ale MECC și coordonate de o agenție (ANACEC), reprezintă un pas pozitiv către proiectarea sistematică a evaluării în școlile din Moldova. Punctul forte al acestei abordări modificate constă, în special, în alinierea internă, cum ar fi cea a criteriilor de evaluare și a standardelor de performanță, precum și a instrumentelor de autoevaluare, de evaluare internă și externă. Merită, de asemenea, de remarcat faptul că se estimează că autoevaluările fac parte din evaluările interne, iar acestea din urmă fac parte din evaluările externe. În final, evaluările externe ale cadrelor didactice, ale conducătorilor școlii și ale școlilor sunt planificate să fie realizate concomitent, determinând eficiența utilizării resurselor și a timpului și interconectarea contextului școlii cu părțile interesate.

Pentru a facilita integrarea standardelor de performanță în practica școlară, metodologiile de evaluare ar putea conține o explicație suplimentară a modului în care ar arăta în practică criteriile și / sau descriptorii de evaluare. Acest tip de îndrumare ar fi de asemenea util pentru alinierea așteptărilor printre membrii comisiei de evaluare. O asemenea îndrumare utilă ar include exemple de dovezi care ar conduce la evaluări ridicate și / sau exemple ale profilurilor de școală cu rezultate înalte, medii și scăzute, precum și profile ale conducătorilor și profesorilor structurate în jurul descriptorilor.

Ca urmare a unei ordonanțe recente a Ministerului Finanțelor, începând cu anul 2019, toți angajații guvernamentali din Republica Moldova, inclusiv personalul școlar, au dreptul la remunerare suplimentară pe bază de performanță, în valoare totală de până la 10% din fondul salarial școlar. În timp ce conducătorii școlilor și reprezentanții OLSDÎ au nevoie de îndrumare cu privire la criteriile pe care le pot utiliza pentru a evalua performanțele subordonaților, este necesar să se acorde atenție aplicării aceluiași criterii de evaluare ca și cele din metodologiile naționale de evaluare a performanțelor, acest lucru ar spori sau ar introduce mize mari în creșterea profesorilor și a liderilor față de standardele de performanță. Este recomandabil ca profesorii, managerii școlari și reprezentanții OLSDÎ să fie consultați în luarea unei decizii cu privire la cea mai bună abordare.

Evaluarea cadrelor didactice

Profesorii vor avea nevoie de o instruire extensivă, precum și de criterii de evaluare măsurabile pentru a putea aplica standardele de performanță în practică. De asemenea, este important ca, odată cu schimbarea curriculumului național, standardele naționale de predare și metodologiile de evaluare să fie adaptate la noile așteptări și abordări ale curriculumului, deoarece instruirea și curriculumul necesită a fi aliniată.

Observările lecțiilor nu sunt incluse explicit în metodologie, deoarece ANACEC prevede scopul evaluării externe nu ca o evaluare directă a cadrelor didactice, ci mai degrabă ca o evaluare a procesului și a capacității de evaluare internă. Această abordare este într-adevăr susceptibilă să conducă la rezultate mai durabile în materie de performanță și ar trebui utilizată prin instruirea întregului personal al școlii, în special a

echipei de conducere, în domeniul procedurile solide de evaluare și al analizei datelor la nivel de școală.

Se prevede, de asemenea, că OLSDÎ vor efectua observări individuale ale cadrelor didactice ca parte a evaluărilor tematice, datorită capacității personalului și a expertizei pedagogice. Viziunea, obiectivele specifice și sfera de aplicare a evaluărilor tematice ar trebui clarificate, precum și valoarea adăugată a acestora dincolo de noul cadru de evaluare stabilit de autoritățile la nivel național. Datorită deficiențelor actuale ale evaluărilor tematice, este foarte recomandabil ca personalul OLSDÎ să fie instruit în procedurile de pre și post-evaluare. În prezent, există puțină orientare sau urmărire scrisă asociată evaluărilor tematice realizate de OLSDÎ, ceea ce diminuează eficacitatea lor. De asemenea, este important să se definească criteriile de predare și învățare pe care autoritățile educationale raionale și conducătorii școlilor trebuie să le utilizeze pentru observările lecțiilor, lecția fiind unitatea fundamentală a experienței de învățare. Asemenea criterii ar trebui să fie în concordanță cu cadrul mai larg de evaluare, metodologiile curriculare, dovezile empirice și cele mai bune practici internaționale. În cazul în care OLSDÎ și școlile beneficiază de autonomie în ceea ce privește tipurile de criterii pe care le utilizează, îndrumarea generală și analiza oferită de către experți ar fi totuși utile.

În cele din urmă, este esențial ca evaluarea cadrelor didactice și rezultatele evaluării elevilor să fie utilizate pentru a identifica creșterea cadrelor didactice și nevoile de dezvoltare profesională continuă la nivel național, raional și școlar. Conducătorii școlilor și ai OLSDÎ ar trebui instruiți cu privire la modul de luare a deciziilor pe baza datelor de evaluare interne sau externe pe care le colectează, cum ar fi nevoile de dezvoltare profesională a personalului, nevoile de angajare și așa mai departe. O astfel de utilizare formativă a datelor poate fi facilitată prin instruirea conducătorilor, furnizarea de expertiză externă sau suport și / sau automatizarea unor analize în șabloane prestabilite de urmărire a datelor. La nivel național, ar trebui analizate datele obținute în urma evaluărilor externe și, în consecință, să se ia decizii cu referire la politicile de dezvoltare profesională. Ar trebui să se decidă în mod explicit cu referire la care este entitatea națională responsabilă pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice (și a conducătorilor școlari), precum și cu referire la modul în care va fi formulată politica în acest domeniu ținând cont de rezultatele evaluării cadrelor didactice.

Evaluarea școlilor și a managerilor școlari

Similar cu cele expuse mai sus, constatările cu referire la evaluarea școlii și a conducerii școlii ar trebui analizate sistematic pentru identificarea tendințelor ce vor influența politicile, cum ar fi recomandările de dezvoltare profesională pentru conducători, schimbarea îndrumărilor naționale pentru școli, clarificarea politicilor, ordinelor sau a altor mesaje și documente, etc. Pentru a asigura acest lucru, deciziile bazate pe date ar trebui promovate la toate nivelurile sistemului educațional.

Deoarece responsabilii din cadrul ANACEC au afirmat că unul dintre scopurile evaluărilor externe este de a examina capacitatea școlilor de a se autoevalua, va fi important să se ofere îndrumări explicite membrilor comisiei de evaluare privind examinarea discrepanțelor dintre rezultatele evaluărilor interne și externe. Examinarea acestor discrepanțe va permite identificarea insuficienței capacităților de autoevaluare într-un mod sistematic.

Evaluarea sistemului

La nivel de sistem, trebuie să se facă investiții în capacitatea entităților naționale de a colecta, urmări și interpreta datele. Acest lucru este necesar pentru ca autoritățile naționale în domeniul educației să dezvolte o înțelegere nuanțată a performanței elevilor, cadrelor didactice și a școlii, precum și să informeze politicile la nivel național. Abordarea actuală a autoevaluării sistemului educațional se bazează în primul rând pe rezultatele PISA și pe rezultatele evaluărilor și examinărilor naționale. În prezent, rapoartele naționale sunt lungi și complexe și nu par a fi utilizate în mod semnificativ de părțile interesate din sistemul educațional. Pe măsură ce este dezvoltată capacitatea națională de analiză a datelor, se recomandă ca raportarea națională privind performanța elevilor să devină mai puțin axată pe analize descriptive generale și mai mult determinată de întrebările de cercetare formulate în comun de către reprezentanții autorităților naționale din domeniul educației. Analizele ar trebui să fie interpretate în mod explicit, iar implicațiile politicilor și practicilor trebuie să fie urmărite în rapoartele naționale.

Funcția formativă a unor astfel de analize este puternică atunci când este utilizată. Departamentele și agențiile de profil ar trebui să ia în considerare datele de evaluare a elevilor, cadrelor didactice și ale școlilor atunci când formulează politicile naționale. Această abordare ar permite sistemului să depășească orientarea actuală pe respectarea conformității de sus în jos, încurajând, în schimb, o buclă de feedback bidirecțional între autorități și părțile interesate de la nivelurile de jos. Politicile ar trebui să conducă, în mod natural, la implementare, dar aspectele forte și slabe ale implementării ar trebui, de asemenea, să fie analizate și, la rândul lor, să influențeze politicile.

În cele din urmă, există o oarecare ambiguitate în rolurile, liniile de colaborare și structurile de autoritate ale autorităților naționale în domeniul educației din Republica Moldova (adică departamente și agenții). Întrucât unele dintre ele sunt autonome sau semi-autonome față de MECC, iar altele fac parte din MECC, coordonarea dintre acestea trebuie să fie stabilită mai clar. Acest lucru se poate face prin definirea mai specifică a rolurilor în domeniile principale ale politicilor și furnizării educației, definirea liniilor de colaborare între entități, clarificarea structurii autorităților și îngustarea canalelor de comunicare. Astfel de măsuri au potențialul de a unifica sistemul și de a crea sinergii între componentele sale vitale.

Rezumatul concluziilor cheie

Analiza evaluării în educație a permis formularea concluziei conform căreia, pentru a spori eficacitatea evaluării elevilor în școlile publice din Republica Moldova, funcția sa formativă trebuie clarificată și înțeleasă mai bine de părțile interesate la nivel național, regional și școlar. Atât politica, cât și practica referitoare la evaluarea formativă și utilizarea semnificativă în scopuri formative a evaluării au nevoie de îmbunătățire. Esența *evaluării bazate pe criterii* trebuie, de asemenea, să fie înțeleasă în continuare de către toate părțile interesate pentru a asigura implementarea semnificativă în școala primară și ar trebui extinsă la clasele de gimnaziu și liceu (înlocuind descriptorii cu note). Accentul teoretic puternic al curriculum-ului și al evaluărilor naționale ar trebui să fie completat cu abilități practice pentru a consolida *abordarea bazată pe competențe*.

Metodologiile corespunzătoare de evaluare a școlilor, conducătorilor școlari și a cadrelor didactice reprezintă o evoluție pozitivă în sistemul educațional din Moldova. Următorii pași pentru a asigura eficacitatea acestora pentru îmbunătățirea școlii sunt: să

ofere *îndrumări mai specifice* evaluatorilor și școlilor cu privire la modul în care ar arăta în practică criteriile diferențiate de evaluare; și *instruirea personalului din OLSDÍ* cu referire la rolul și abordarea evaluărilor tematice în lumina noului sistem centralizat de evaluare externă.

La nivelul sistemului educațional, un sistem interdependent de departamente, instituții și agenții naționale trebuie să fie perfecționat prin *clarificarea mai exactă a rolurilor specifice și a structurilor de autoritate* și crearea unui sistem holistic în care evaluarea, instruirea, curriculum-ul și dezvoltarea profesională se informează reciproc. De asemenea, standardele naționale privind învățarea, predarea și administrarea școlară ar trebui să fie aliniate și tratate în mod constant ca părți ale unui cadru unic. Pentru a asigura acest lucru, liniile de comunicare trebuie să fie precizate atât între entitățile naționale, cât și între nivelurile sistemului, instituind o comunicare bidirecțională în locul sistemului actual ce se realizează, preponderent, de sus în jos. Colectarea datelor și analizele bazate pe ipoteze ar trebui să servească unei funcții formative, prin care *politica națională se bazează pe rezultatele analizei datelor*.

CAPITOLUL I. INTRODUCERE

1 Scop

Actuala analiză a evaluării în domeniul educației a fost mandatată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) al Republicii Moldova și UNICEF Moldova ca o evaluare tematică a politicilor care însoțește Analiza Sectorului Educațional național. Scopul acestui document este de a analiza politicile educaționale și abordările de evaluare în sistemul școlar general, de a evalua punctele forte și posibilitățile de îmbunătățire a aranjamentelor existente și de a oferi recomandări concrete privind politicile educaționale pentru consolidarea sistemului existent. Analiza are rolul de a informa strategiile de îmbunătățire a sistemului de evaluare în domeniul educațional ce vor face parte din viitorul plan național al sectorului educației. Ca o orientare generală, analiza a utilizat informația obținută prin dovezi empirice și prin cele mai bune practici internaționale, printre care UNICEF, UNESCO, Banca Mondială, publicațiile de cercetare și politici ale OCDE privind evaluarea în sistemele educaționale din alte țări. Toate metodologiile de analiză, instrumentele și recomandările sunt axate pe învățarea elevilor ca scop final.

2 Introducerea în sistemul de evaluare din Republica Moldova

Îmbunătățirea sistemului de evaluare în domeniul educațional constituie unul dintre cele șapte obiective ale Strategiei „Educație 2020”. Respectivul obiectiv este formulat în modul următor: „Elaborarea și instituționalizarea unui sistem eficient de evaluare, monitorizare și asigurare a calității sistemului educațional prin dezvoltarea standardelor naționale și crearea unui cadru instituțional pentru asigurarea calității”. Printre provocările identificate de autoritățile educaționale naționale în 2014 au fost identificate următoarele: „lipsa instrumentelor pentru colectarea și măsurarea coerentă a datelor, precum și a unui sistem informațional pentru monitorizarea și evaluarea situației din sistem” (p. 13); un „accent excesiv pe ... evaluarea învățării cunoștințelor și reproducerea conținutului în detrimentul evaluării competențelor” (p. 24); „sistemul de monitorizare, evaluare și asigurare a calității rezultatelor școlare ... nu este legat de dispozițiile curriculumului privind formarea de competențe și nici de rigorile programelor de evaluare internaționale” (p. 27); „lipsa standardelor profesionale pentru profesori și manageri [ceea ce] face imposibilă o evaluare adecvată a performanței lor și, prin urmare, construirea unui sistem de salarii bazat pe performanță” (p. 28); „lipsa unei instituții specializate abilitate să controleze și să evalueze instituțiile educaționale și personalul didactic” (p. 28); necesitatea unui „sistem modern de evaluare axat pe performanță... pentru a asigura obiectivitatea evaluării și modernizarea sistemului de evaluare a predării / managementului” (p. 35).

Printre acțiunile prioritare pertinente identificate în Strategia „Educație 2020” sunt listate următoarele: (1) elaborarea și implementarea standardelor naționale în domeniul educației, inclusiv standarde de performanță și indicatori pentru profesori și (2) crearea cadrului de asigurare a calității în educație și a structurilor externe de monitorizare și evaluare, inclusiv a Inspectoratului Național Școlar, Agenției pentru Curriculum și Evaluare și a Agenției Naționale pentru Asigurarea Calității în Educația Profesională (care a devenit ulterior ANACEC).

La momentul elaborării prezentei analize, realizate în 2019, au fost întreprinse acțiuni pentru a face față provocărilor menționate și pentru a aborda prioritățile identificate. Astfel, a fost creat sistemul EMIS pentru ca școlile să prezinte datele generale și cele cu referire la performanța elevilor; au fost elaborate standarde profesionale și cadre de evaluare pentru profesori, manageri și școli; ANACEC (care a luat locul Inspectoratului Național Școlar) a devenit organismul de specialitate responsabil de evaluarea școlilor și a personalului acestora; și a fost înființată Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare pentru a elabora și supraveghea realizarea evaluărilor și examenelor naționale.

Așa cum este descris detaliat în prezenta analiză, Republica Moldova a realizat progrese semnificative în sensul construirii unei abordări sistematice de asigurare a calității în educația generală, precum și în sensul îndeplinirii obiectivelor din Strategia ”Educație 2020” ce se referă la evaluare. Important este că multe dintre aceste obiective ar trebui să fie priorități permanente pe termen lung, cum ar fi asigurarea prezenței accentului pe competențe în cazul îndrumărilor și practicilor curriculare și de evaluare, îmbunătățirea continuă a cadrelor curriculare și de evaluare pentru toți actorii din școală și alinierea bi-direcțională a politicilor și practicii.

3 Structura Raportului de Analiză

Analiza este structurată în jurul a patru tipuri de evaluare în educație: evaluarea elevilor, evaluarea cadrelor didactice, evaluarea școlii și evaluarea sistemului. Câte un capitol separat al prezentului raport este dedicat fiecărui tip de evaluare. Datorită unei recente reforme a evaluării performanței, un capitol care rezumă noua abordare a evaluării atât a cadrelor didactice, cât și a școlii (inclusiv conducătorii școlari) precede capitolele care detaliază fiecare dintre aceste tipuri de evaluare.

O legendă este furnizată pe marginile paginilor prezentului raport ca îndrumare pentru acea secțiune din capitol care se citește. Fiecare capitol al raportului începe cu o introducere ce prezintă aspectele cheie ale respectivului tip de evaluare. După aceasta, urmează o secțiune ce prezintă contextul legislativ și de politici pentru a furniza informații de fond publicului care nu este familiarizat cu structura, legislația sau reforma autorităților educaționale din Republica Moldova. Această secțiune este descriptivă și conține o analiză minimă și, prin urmare, probabil va fi de mare interes pentru publicul internațional.

Secțiunea ”Context” este urmată de rezultatele cercetărilor primare și secundare efectuate în cadrul prezentei Analize și ulterior de recomandări. Toate recomandările se bazează pe cele mai bune practici internaționale, precum și pe dovezile empirice din domeniile predării, învățării și managementului educației.

Ipotezele conceptuale și definițiile-cheie utilizate în redactarea prezentei analize sunt rezumate în Anexa A, iar o Metodologie detaliată a studiului este prezentată în Anexa B. Anexa C conține o discuție conceptuală despre evaluarea formativă și utilizarea formativă a evaluării pentru cititorii pentru care aceste informații sunt cele mai pertinente, în special pentru părțile interesate reprezentate de către autoritățile naționale responsabile de politicile și îndrumările privind evaluarea elevilor în Republica Moldova.

CAPITOLUL II. EVALUAREA ELEVILOR IN MOLDOVA

1 Introducere

Principalul obiectiv și factorul determinant al calității educației unei țări sunt realizările și progresul elevilor. Evaluarea oferă mijloace prin care elevii, precum și părinții și profesorii lor, află despre performanțele elevilor și, mai important, ce au învățat și de ce mai au nevoie pentru dezvoltare și cum o pot face. Pentru ca evaluarea elevilor să fie eficientă, aceasta trebuie realizată în baza unor standarde eficiente de învățare, care sunt definite prin criterii obiective de succes și sunt utilizate pentru dezvoltarea individuală, a clasei, a întregii școli și la nivel național. Astfel, esența evaluării se referă, înainte de toate, la o îmbunătățire țintită. Lipsa sau înțelegerea greșită a acestei funcții formative a evaluării prezintă pericolul de a conduce la practici de evaluare superficiale, hazardate sau punitiv.

Această secțiune ia în considerare evaluarea elevilor la nivel individual și al întregii clase. Urmărirea la nivel de școală a evaluării elevilor este inclusă în Capitolul V: Evaluarea Școlii, iar urmărirea la nivel național și raional a evaluării elevilor este discutată în Capitolul VI: Evaluarea Sistemului.

În cursul studiului în teren privind evaluarea elevilor, au fost examinate următoarele aspecte, precum se reflectă în prezentarea acestei secțiuni cu privire la tipurile de evaluare respective:

- Orientări naționale în evaluare
- Aptitudinea profesorilor de a respecta orientările naționale
- Proiectarea evaluării
- Marcarea și notarea evaluării
- Urmărirea și analiza datelor de evaluare
- Obiectivitatea evaluării și notării
- Importanța și utilizarea formativă a rezultatelor evaluării

2 Contextul legislativ și de politici al evaluării elevilor

2.1 *Istoria și reforma*

Ultimul deceniu a cunoscut o serie de reforme în sectorul educațional al Republicii Moldova. Un nou curriculum general a fost implementat în 2010, iar o versiune actualizată a curriculum-ului este dezvoltată în prezent pentru anul de studii 2019-2020.

Abordările și reforma evaluării se încadrează în strategia națională Educația 2020, care urmărește crearea unui sistem eficient de evaluare, monitorizare și asigurare a calității. În ceea ce privește reforma evaluării, la sfârșitul ciclului gimnazial și liceal au fost introduse examene naționale, iar la sfârșitul școlii primare a fost introdusă o evaluare obligatorie la nivel național. O nouă metodologie de evaluare a fost pusă în aplicare în școala primară, prin care, începând cu anul 2015, evaluarea bazată pe criterii, prin descriptorii, mai degrabă decât prin note, a fost introdusă utilizând o abordare pe etape. Evaluarea de la sfârșitul anului, care are loc în 2019 pentru ciclul primar, a fost prima dată când evaluarea națională s-a realizat prin utilizarea descriptorilor.

Instruirea și evaluarea elevilor cu nevoi educaționale speciale și dizabilități (CES) a fost, de asemenea, reformată, astfel încât au fost introduse planuri educaționale individualizate (PEI) care să ghideze predarea și învățarea copiilor cu CES. A fost introdusă evaluarea în funcție de PEI, iar practicile incluzive au fost integrate în conținutul și / sau formatul evaluărilor naționale și școlare pentru elevii cu CES.

2.2 Legi și politici relevante și punerea în aplicare a acestora

Per ansamblu, în politicile și orientările educaționale naționale este pus accent pe educația bazată pe competențe. Principalele politici care orientează abordarea națională a predării, învățării și evaluării precizează că direcția strategică a învățământului este "relevanța educației pentru viață, cetățenia activă și succesul în carieră" și că prioritatea națională în educație este "Dezvoltarea curriculumului pentru învățământul preacademic din punctul de vedere al importanței competențelor dobândite pentru viața și centrat pe elev" (Educația-2020)ⁱⁱ.

Codul Educației (articolul 11) definește nouă domenii cheie de competențe pe care se pune accent în procesul educațional, inclusiv comunicarea în limbile română, nativă și străină, matematica și știința, tehnologia digitală, abilitățile de studiu, antreprenoriatul, exprimarea culturală și competențele sociale și civice. Curriculumul național definește competențele ca "un sistem integrat de cunoștințe, aptitudini, atitudini și valori" (p.11, Curriculum național pentru școala primară), construit în baza modelului PISA.

Practica de predare în Republica Moldova este informată printr-o serie de politici și orientări cheie la nivel național, concepute pentru a ghida practicile de la fața locului. Figura 1 rezumă principalele documente naționale privind politica și orientările care definesc standardele de învățare și abordările recomandate pentru furnizarea educației, inclusiv evaluarea la nivel de școală. În continuare este prezentat rezumatul așteptărilor naționale cu referire la elevi, reflectat în aceste documente.

	Școala primară	Gimnaziu	Liceu
Curriculum și planuri academice	Curriculum național: Educația primară ⁱⁱⁱ Ghid pentru integrarea curriculumului pentru învățământul primar ^{iv}	Curriculum național (<i>documente la subiect</i>)	Curriculum național (<i>documente la subiect</i>)
	Supliment la Curriculumul Național: Planuri academice pentru educație în învățământul primar, gimnaziu și liceu, Anul Academic 2018-2019		
	Organizarea metodologică a procesului educațional în învățământul primar, anul academic 2018-2019 ^v	Organizarea metodologică a procesului educațional, anul Academic 2018-2019 (<i>documente la subiect</i>)	
Metodologie	Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea învățământului primar și secundar ^{vi}		

	Metodologii de integrare a evaluării bazate pe criterii prin descriptori (<i>documente pe clase</i>)	Fundamentele metodologice pentru asigurarea continuității integrării evaluării criteriilor prin descriptorii clasei IV și V	--
	Ghiduri metodologice pentru integrarea evaluării bazate pe criterii prin descriptori (<i>documente pe clase</i>)	--	--

Figura 1. Structura documentației naționale privind curriculumul și metodologia de evaluare în învățământul general din Republica Moldova.

3 Standarde naționale de învățare și curriculum ^{vii}

3.1 Standarde de învățare: Școala primară

Principalele politici care orientează abordarea națională a predării și învățării în școlile primare din Republica Moldova sunt Curriculumul Național pentru Educația Primară, care este dedicat competențelor cheie ale elevilor și conținutului care le corespunde, precum și Ghidul pentru integrarea Curriculumului pentru învățământul primar, care oferă orientări mai profunde pe disciplinele ciclului primar. Curriculumul și Ghidul includ principiile generale și orientările specifice pe discipline academice.

Curriculumul este structurat în mod constant în jurul competențelor și sub-competențelor, al conținutului academic asociat, al activităților din clasă și al rezultatelor așteptate. Orientările specifice fiecărui subiect sunt furnizate pentru rezultatele elevilor până la sfârșitul fiecărui nivel. Scurte instrucțiuni de evaluare sunt furnizate în curriculum. Ghidul include strategii pedagogice și recomandări metodologice, precum și îndrumări de evaluare pentru fiecare disciplină.

În Ghidul pentru integrarea Curriculum-ului există variații în ceea ce privește tipul de conținut, structura și detalierea acestuia, în funcție de disciplină, deoarece elaboratorii secțiilor specifice subiectului au adoptat abordări diferite. În timp ce una dintre bazele fundamentale anunțate ale curriculumului școlar primar este abordarea sistemică, inclusiv sistemele de competențe, conținuturi și procese, în prezent, în abordarea exprimată în curriculum și ghidurile metodologice însoțitoare lipsește sistemul și uniformitatea, așa cum este discutat mai jos.

O abordare transdisciplinară este o altă componentă cheie recomandată în politicile curriculare, deși recomandarea se concentrează în prezent pe zile transdisciplinare. Se recomandă continuitatea principiilor transdisciplinare, deoarece profesorii învață să includă conexiunile interdisciplinare în lecțiile lor obișnuite și să ia în considerare modul în care acest tip de conținut poate facilita *competențele transversale* (a se vedea mai jos).

Baza pentru o evaluare eficientă este respectarea standardelor. În acest caz, evaluarea eficientă a elevilor respectă standardele clar definite de învățare. Standardele de învățare în Moldova sunt determinate de utilizarea *competențelor* și a *profilului elevului*. Profilul

general al elevului absolvent al școlii primare este prezentat în materialele didactice. Acest profil al elevilor se caracterizează prin competențe transversale care includ cunoștințe, abilități și aptitudini și nu sunt specifice fiecărei discipline. Patru caracteristici ale elevilor, proprii absolvenților școlii primare din Moldova, sunt următoarele:

- "încrăzători în abilitățile lor",
- "deschiși spre învățarea de-a lungul vieții";
- "activi, proactivi, productivi, creativi și care promovează inovarea" și
- "demonstrează poziție civică și responsabilitate".

Standardele de învățare specifice pe discipline în orientările pentru școla primară au forma unui profil al elevului pentru fiecare subiect pentru fiecare nivel de clasă. Aici profilurile elevilor iau diferite forme și sunt prezentate utilizând diferite abordări în funcție de subiect. Unele profile ale elevilor sunt prezentate pe categorii ca liste de sub-competențe care sunt definite ca abilități și rezultate și sunt menționate direct pe rezultatele școlare ("produse"). Unele sunt formulate ca descrieri ale caracteristicilor holistice ale elevilor, care, la rândul lor, sunt mai puțin definite.

Această neconcordanță ar putea crea confuzie între profesorii de școală primară care predau toate aceste subiecte. O abordare incoerentă a competențelor, a sub-competențelor și a profilurilor elevilor va duce probabil la faptul că profesorii nu vor lua în serios aceste concepte sau nu vor putea să le pună în aplicare. Fără o abordare și o structură conceptuală unificată, profesorii fie vor reveni la metodele tradiționale cu care se simt mai confortabili, fie vor urmări cea mai concretă și mai clară parte a ghidurilor de implementare a curriculumului - instrumente instructive noi - mai degrabă decât să își schimbe filosofia educației.

În concluzie, curriculumul școlii primare și ghidul pentru integrare sunt, în prezent, foarte academice, le lipsește o structură coerentă și, în timp ce oferă exemple bune de activități și planuri, sunt dificil de procesat și implementat deoarece abordările implementării sunt foarte diferite în funcție de subiect. Este puțin probabil ca profesorii să aibă succes în elaborarea evaluărilor pentru competențelor sugerate printr-o astfel de abordare. Mai degrabă, aceștia se vor concentra probabil pe evaluarea cunoștințelor de conținut, care este cea mai clară și cea mai consistentă parte a politicilor curriculare, potențial putând să renunțe la abilități și atitudini. Astfel, abordarea bazată pe competențe propusă în curriculum și evaluare reprezintă un pas pozitiv spre o educație profundă și cuprinzătoare, însă este posibil ca profesorii să aibă nevoie de sprijin și îndrumare suplimentară, ceea ce poate fi facilitat prin simplificarea și sistematizarea documentelor existente.

3.2 Standarde de învățare: școla secundară

Prezenta secțiune prezintă orientările și documentația pentru gimnaziu și liceu simultan ca și orientările "școlare secundare" datorită asemănărilor lor. În cazurile în care orientările variază în funcție de nivelul de școlarizare, acest lucru este menționat explicit.

Curricula și orientările metodologice din învățământul gimnazial sunt organizate mai degrabă pe subiect decât ca un cadru holistic. În general, curriculumul gimnazial urmează aceeași structură ca cea a școlii primare. Pentru disciplinele de liceu, competențele specifice disciplinei diferă în funcție de "profil" (adică accentul educațional

ales de elev - real sau umanist). Competențele sunt formulate în mod diferit, în funcție de disciplină și nivelul de clasă, ceea ce împiedică coerența sistemului. Uneori, competențele sunt prezentate ca rezultate (de exemplu, "elevii sunt capabili să analizeze soluțiile la probleme..."), uneori ca și caracteristici ale elevilor (de exemplu, "elevii sunt rezolvatori analitici de probleme..."), și uneori ca abilități (de exemplu, "analiza soluțiilor la probleme..."). Este esențial să se asigure că atât liderii din domeniul educației (de exemplu, autorii curriculum-ului și metodologiei), cât și profesorii au o înțelegere consecventă a competențelor și folosesc un limbaj similar pentru a le defini. Deși în mod substanțial, competențele pot fi definite în mod similar de către liderii din domeniul educației, inconsecvența în termeni și formulări afectează, probabil, capacitatea profesorilor de a înțelege și de a implementa instruirea bazată pe competențe.

Îndrumarea cadrelor didactice privind proiectarea evaluărilor variază de asemenea. În unele curricule specifice disciplinei, cadrele didactice sunt instruite să elaboreze evaluări bazate pe competențe, în timp ce în altele, sunt oferite îndrumări pentru evaluări bazate pe elemente discrete de conținut sau abilități. Nu este clar modul în care profesorii ar putea folosi competențele pentru evaluare, deși acesta este un principiu promițător. Pentru a promova evaluarea bazată pe competențe, ar putea fi necesare exemple și / sau îndrumări specifice privind implementarea acesteia în clasă.

Cercetarea primară au confirmat faptul că atât profesorii din învățământul primar, cât și cei din învățământul secundar arată o bună înțelegere a standardelor curriculare și încearcă să urmeze îndeaproape curriculumul. Fiind conduși în principal de respectarea normelor, puțini profesori încearcă să-și adapteze curriculumul pentru ei înșiși sau pentru elevii lor. În interviuri, profesorii se referă la competențe și abilități și cunosc documentele respective de politici naționale. Este evident că aceștia au fost instruiți în documentația MECC și sunt responsabilizați pentru utilizarea acesteia atât de către conducătorii școlii, cât și de Organele Locale de Specialitate din Domeniul Învățământului (OLSDÎ). Abordarea educațională actuală, așa cum va fi discutat în altă parte în prezentul raport, este structurată în jurul conformării de sus în jos, subliniind importanța politicilor, a standardelor, a documentației și a execuției lor în teren.

4 Îndrumările naționale de evaluare a elevilor

4.1 Prezentare generală a îndrumărilor de evaluare a elevilor

Politica de evaluare la nivel național pentru învățământul general este rezumată în prezent în Regulamentele privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovare și absolvire în învățământul primar și secundar^{viii}. Reglementarea se bazează pe calcularea notelor și a tipurilor de note utilizate în ciclul școlar în Moldova. În ansamblu, reglementările sunt necesare, dar insuficiente în sine, atingând orientări la nivel de suprafață și / sau de ordin administrativ. Regulamentele sunt astfel completate în mod corespunzător cu alte politici care oferă îndrumare pentru școala primară, dar nu pentru cea secundară. Această secțiune explică orientările existente în învățământul primar și secundar în secțiunile respective.

4.2 *Orientări privind evaluarea: Școala primară*

4.2.1 Îndrumări metodologice

Conform Codului Educației al Republicii Moldova (articolul 16), toate evaluările la ciclul primar trebuie să fie bazate pe criterii și să fie efectuate pe baza descriptorilor. Această abordare a evaluării în școala primară se realizează începând cu clasa 1 în 2015 (Codul Educației, articolul 152), adică prima clasă de elevi pentru care a fost folosită această abordare în fiecare an al ciclului primar, se încheie la sfârșitul anului școlar 2018-2019.

Articolul 3 din Codul Educației definește descriptorii drept "criterii calitative de evaluare care descriu nivelul de realizare a competenței unui elev și permit identificarea gradului de dezvoltare a acestuia." În locul notelor, descriptorii sunt adăugați la un rezultat calitativ: "foarte bine", "bine" și "satisfăcător" în clasele 2-4. În clasa 1, nu este atribuit niciun rezultat calitativ muncii elevilor și pentru evaluare sunt utilizate numai descriptorii. Este demn de remarcat faptul că Regulamentul MECC privind evaluarea selevilor din învățământul primar și gimnazial, precum și Codul Educației, stipulează că descriptorii sunt "criterii de evaluare calitativă", în timp ce metodologia școlii primare face distincția între criteriile de evaluare și descriptorii - o inconsecvență care adaugă la complexitatea terminologiei de evaluare din învățământul primar.

Ghidul școlii primare pentru integrarea curriculumului include, de asemenea, discuții privind evaluarea în secțiunile specifice subiectului; totuși, discuția variază în funcție de subiect, cu inconsecvență în ceea ce privește evaluarea, care sunt tipurile de abordări sau dacă se pune accentul pe instrumentele de evaluare sau pe un cadru conceptual al tipurilor de evaluare. Se recomandă coerența abordării evaluării printre discipline pentru a ușura înțelegerea și utilitatea instrumentelor de către cadrele didactice, mai ales că același profesor este responsabil de toate subiectele de bază la acest nivel al educației.

Orientările metodologice detaliate sunt furnizate în Metodologii de integrare a evaluării bazate pe criterii prin descriptorii și Orientări metodologice pentru integrarea evaluării pe criterii prin descriptorii, aprobate de Consiliul Național pentru Curriculum. Ambele documente sunt disponibile pentru fiecare clasă din ciclul primar. Cele două documente sunt identice pentru clasa 1, cu excepția câtorva anexe, și ar putea fi consolidate pentru înțelegerea profesorului. Ghidurile metodologice menționează că aplicarea sistematică a evaluării bazate pe criterii prin intermediul descriptorilor contribuie la realizarea a două scopuri: (1) informarea profesorului despre dificultățile cu care se confruntă elevii în procesul de învățare, sugerând necesitatea revizuirii strategiei de predare și (2) demonstrarea elevilor nivelul atins și ce trebuie să facă pentru a se îmbunătăți. Deși acest lucru oferă un fundament solid abordării, cercetarea primară efectuată sugerează că procesul complex de implementare a acesteia, așa cum este sugerat în prezent în ghidurile metodologice, sustrage atenția profesorilor de la scopurile însăși ale abordării. Astfel, profesorii ordinari par să pună în aplicare metoda în mod mecanic, dar nu par să beneficieze de realizarea celor două scopuri indicate mai sus. Aceste scopuri par a fi realizate de profesorii mai avansați, deși și ei indică faptul că implementarea în teren este foarte greoaie și durează o perioadă semnificativă de timp, inclusiv după orele de lucru.

Ghidul național identifică trei tipuri de evaluare: inițială, formativă și sumativă.

4.2.2 Evaluarea inițială

Evaluările inițiale au o funcție formativă - adică trebuie să informeze profesorul cu privire la nivelul dobândit al elevilor cu privire la aptitudini sau cunoștințe prealabile. În afară de această funcție, evaluarea inițială ajută profesorii să identifice elevii deosebit de avansați și pentru a evalua nivelul de bază al cunoștințelor existente. Ar putea fi util ca evaluarea inițială să includă, de asemenea, întrebări sau sarcini care evaluează cunoștințele sau abilitățile elevilor cu referire la conținuturile domeniilor viitoare.

4.2.1 Evaluarea formativă

Evaluarea formativă este definită în ghidul metodologic ca o unitate mai mică a evaluării sumative, astfel încât "atunci când sunt luate împreună, unitățile de competență care fac obiectul unei evaluări formative etapizate pe parcursul unui modul, acoperă complet unitățile de competență care sunt planificate pentru evaluarea sumativă la sfârșitul modulului" (p. 14, Ghidul pentru integrarea curriculumul național pentru educația primară). Înțelegerea cadrelor didactice din învățământul primar ca evaluare sumativă "intermitentă" este formată prin acest ghid, deoarece profesorii intervievați au definit, în mod repetat, evaluarea formativă folosind această descriere.

Ghidul Metodologic subdivizează apoi evaluarea formativă în: (1) (1) interactivă (realizată în scopul organizării și feedback-ului, precum și a unui instrument motivațional), (2) punctuală (evaluarea unei unități de competență sau a unei abilități) și (3) treptată (evaluarea unei sub-competențe sau a unui set de competențe). În schimb, evaluarea sumativă este menită să cuprindă toate abilitățile la dezvoltarea cărora au lucrat elevii ca parte a unui modul. Momentul evaluării, și nu scopul său, este evidențiat pentru determinarea tipului său, confirmând observația de mai sus că evaluarea formativă este prezentată de documentele metodologice ca o versiune mai mică a evaluării sumative.

Evaluarea formativă este aceea de a conduce profesorii în observarea „nivelurilor comportamentale” ale elevilor pentru fiecare sarcină, care urmează să fie înregistrate ulterior prin descriptorii (de exemplu, elev capabil să completeze sarcina "independent", "sub îndrumarea cadrelor didactice" sau "necesită suport constant"). Ghidurile metodologice sugerează tabele pe care profesorii le pot utiliza pentru a urmări rezultatele evaluării formative. Sistemul de evidență pare complicat și complex, în special pentru o audiență în mare măsură non-academică a profesorilor din clasă, iar profesorii intervievați au progresat în mod variat în adoptarea acestui sistem. Majoritatea profesorilor au folosit abordarea tradițională a registrelor elevilor pentru a urmări datele, deși unii păstrau caiete suplimentare cu observații pentru ei înșiși. În ceea ce privește îndrumarea privind urmărirea datelor de evaluare formativă, se recomandă o abordare simplificată cu mai puține opțiuni și tipuri de tabele.

Principalele sarcini ale evaluării bazate pe criterii care utilizează descriptorii și care duc la obiectivul principal al învățării, sunt: (1) colectarea și interpretarea datelor privind progresul elevilor, dificultăți, lacune; (2) diagnosticarea cauzelor din spatele dificultăților elevilor; și (3) adaptarea predării și învățării în conformitate cu datele colectate. Acest tip de analiză este, într-adevăr, fundamental pentru evaluarea formativă. Cu toate acestea, utilizarea formativă a datelor nu a fost observată cu ușurință în școli în timpul cercetării primare. Datele din evaluările intermediare sunt într-adevăr colectate de către profesori, dar tratate în cea mai mare parte ca sumative și / sau utilizate pentru a motiva elevii, mai degrabă decât pentru a informa despre procesul ulterior de învățare. Profesorii par să se

bazeze pe intuiția și cunoștințele personale ale elevilor pentru a-și adapta instrucțiunile mai degrabă decât pentru a lua în mod explicit decizii bazate pe date, punând astfel în aplicare sistemul sugerat alături de metodele tradiționale pe care le consideră fiabile.

Profesorii sunt încurajați să folosească *criterii de succes* în timpul fiecărei lecții, prezentate pe postere și exprimate la prima persoană ("eu pun întrebarea", "eu numesc principalele părți ale propoziției" etc.). Criteriile de succes pentru elevi trebuie să corespundă criteriilor de evaluare pentru profesori și sunt sugerate împreună cu rezultatele fiecărui elev în documente metodologice de orientare. Aceasta este, fără îndoială, o strategie utilă care ia multă presiune de pe umerii profesorului, în special deoarece majoritatea profesorilor sunt noi în folosirea criteriilor de succes. În același timp, profesorii sunt liberi să folosească propriile criterii de succes dacă doresc să facă acest lucru. Vizitele în școli au confirmat faptul că criteriile de succes sunt utilizate în mod consecvent și cu un succes în clasele primare și par a fi cea mai eficientă parte a evaluării bazate pe criterii prin descriptori, precum va fi prezentat în continuare în acest raport.

În cele din urmă, *autoevaluarea* este, la fel, accentuată ca parte a metodologiei de evaluare formativă, iar cadrele didactice primesc îndrumări cu privire la facilitarea autoevaluării cantitative (de exemplu, numărul de sarcini finalizate, cât de multe sunt rezolvate corect) și calitative (de exemplu, cât de satisfăcuți sunt elevii). Auto-evaluarea a fost practică frecvent în sălile de curs observate. Este de remarcat faptul că atribuirea indicatorilor de calitate ("foarte bine", "bine", "satisfăcător") este clasificată ca fiind cantitativă, în timp ce alocarea descriptorilor (realizat "independent", "sub îndrumare" sau "cu ajutor") categorizată ca auto-evaluare calitativă. Există un nivel de ambiguitate și complexitate a termenilor utilizați în documentația îndrumătoare pentru profesori, care poate duce la provocări în înțelegerea lor.

4.2.2 Evaluarea sumativă

Metodologiile de evaluare a școlii primare stipulează că toate evaluările sumative trebuie să fie elaborate în conformitate cu sub-competențele selectate și cu rezultatele obținute la nivel de școală. Strategiile sugerate pentru evaluarea sumativă sunt, în general, în concordanță cu metodele tradiționale de testare orală și scrisă și nu sunt analizate aici în profunzime.

În ceea ce privește notarea și urmărirea datelor, cu excepția clasei 1, cadrele didactice sunt instruite să calculeze procentul de răspunsuri corecte la evaluările sumative ale elevilor și să le convertească apoi într-un indicator al calității, urmând orientările de conversie prevăzute de ghidurile metodologice (de exemplu, 81-100% = "foarte bine", etc.). Indicatorii de calitate ("foarte bine", "bine", "satisfăcător") pentru fiecare evaluare sumativă efectuată într-un semestru vor fi traduse în valori numerice (3, 2, respectiv 1) și o medie va fi calculată pentru a ajunge la sfârșitul semestrului și la sfârșitul anului la indicatorii de calitate. Rezultatele calitative ale elevilor sunt înregistrate și stocate în registrele cadrelor didactice.

Acest sistem de notare este destul de detaliat și este conceput pentru a asigura obiectivitatea, dar este, de asemenea, relativ complex. Profesorii intervievați au indicat că sistemul de conversie în mai multe etape a rezultatelor elevilor în indicatori de calitate este neclar pentru ei și ocupă o parte semnificativă din timpul lor. Unii au solicitat un instrument electronic care să transforme în mod automat rezultatele în indicatori pentru

a salva timpul petrecut la calculele manuale - o sugestie care merită luată în considerare alături de opțiunile de simplificare a sistemului de punctare.

4.2.3 Rezumat: Îndrumări de evaluare în școala primară

Sistemul de evaluare a criteriilor prin descriptori pentru școlile primare din Moldova este destul de complex. Se identifică două tipuri de evaluare - formativă și sumativă, cu ce formativă subîmpărțită în trei sub-tipuri. Evaluarea sumativă are ca scop obținerea unor „niveluri cumulative” ale realizării ("foarte bine", "bine", "satisfăcător"), în timp ce evaluarea formativă identifică "niveluri comportamentale" ale realizării ("independent", „cu ghidarea profesorului” sau "necesită suport permanent"). Fiecare nivel de realizare este asociat cu descriptorii și indicatorii corespunzători. Acest sistem pare destul de academic și de nivel avansat și, așa cum sa menționat mai sus, include un element de inconsecvență în abordare și ambiguitate prezente în documentația metodologică. Trebuie luate măsuri de simplificare sau de condensare a îndrumărilor pentru a se asigura că esența evaluării centrate pe elevi nu este pierdută, pentru cadrele didactice, în spatele unui cadru complex, structurat pe mai multe niveluri. Astfel de măsuri sunt planificate de Departamentul de Educație Generală al cărui reprezentant a raportat că ghidurile metodologice și alte documente de curriculum au fost planificate în etape, an de an, pe măsură ce s-au dezvoltat noile abordări. Acum, când etapa de dezvoltare este la final, Departamentul intenționează să combine ghidurile de clasă într-un singur document. Se recomandă ca această oportunitate să fie utilizată pentru a revizui și a simplifica conținutul și pentru a sincroniza abordarea pe diferite subiecte.

4.3 *Îndrumări de evaluare: Școala secundară*

4.3.1 Evaluarea pe parcursul anului de tranziție

Trecerea din școlile primare care au utilizat evaluări bazate pe criterii pe parcursul mai multor ani (de exemplu, școlile primare care desfășoară curriculumul și abordarea Pas cu Pas) la școlile secundare a fost asociată cu anumite provocări, care sunt susceptibile de a fi replicate la nivel național, deoarece toți elevii din școala primară primesc, în mod similar, indicatori de performanță calitativi. Conform rapoartelor părinților și interviurilor cu reprezentanții MECC, elevii ar putea avea dificultăți să cunoască semnificația unei note cantitative la trecerea în clasa a cincea. Din acest motiv, au fost emise Bazele metodologice privind asigurarea continuității pentru integrarea evaluării bazate pe criterii prin descriptorii din clasele IV și V^{ix}, recomandând metoda de "evaluare bazată pe criterii prin descriptori și note" pentru instruirea în clasa a cincea. Orientarea este preponderent conceptuală și recomandă ca profesorii unor discipline non-cheie de clasa a cincea să colaboreze cu profesori de clasa a IV-a pentru utilizarea descriptorilor la disciplina lor. Se pare că inițiativa este lăsată în sarcina profesorilor și a managerilor școlari să ia măsuri pentru a face acest lucru. Documentul recomandă ca OLSDI să supravegheze implementarea metodologiei în anul de tranziție, instruirea profesorilor de clasa a cincea și schimbul de bune practici între școli primare și secundare.

În timp ce procesul de tranziție se confruntă cu provocări din cauza lipsei unor orientări specifice pentru profesori, introducerea unei evaluări prin descriptori bazate pe criterii în subiectele non-cheie din clasa a cincea poate fi o modalitate bună de a începe testarea evaluării bazate pe criterii în școala secundară. Dacă notarea elevilor este introdusă în învățământul secundar, se recomandă ca MECC să ia în considerare

introducerea evaluării bazate pe criterii (utilizând note) pe tot parcursul ciclului școlar, tratând eventual clasa a cincea ca etapă pilot.

4.3.2 Evaluare formativă

Strategiile pedagogice și orientările de evaluare fac parte din îndrumarea curriculumului pentru școala secundară, dar sunt mult mai puțin detaliate și mai conceptuale decât instrucțiunile prezentate profesorilor școlii primare. Ghidurile de evaluare din curriculum sunt foarte scurte. În timp ce în școala primară, documentele de politici separate sunt dedicate orientărilor metodologice care explică în detaliu evaluarea, în școala secundară aceste documente nu există în prezent; nici orientările specifice în curriculum. Evaluarea formativă este menționată în mod incoerent și nu este explicată în detaliu. Atunci când este prezentată, evaluarea formativă este descrisă ca o evaluare "în desfășurare", cu exemple care includ proiecte, cercetare, testare etc. Utilizarea formală a unei astfel de evaluări nu este abordată temeinic, lăsându-i pe profesori să interpreteze scopurile acesteia. Feedback-ul ca parte a evaluării este menționat ocazional, dar inconsecvent. Astfel, evaluarea este descrisă mai ales în termeni teoretici și se presupune o abordare în cea mai mare parte sumativă a evaluării "formative". Se recomandă un ghid de evaluare formativă a MECC pentru școlile secundare, care conține atât o scurtă explicație conceptuală, cât și o ilustrare practică a evaluării formale și a utilizării acesteia pentru învățarea elevilor. Pentru a reduce complexitatea și pentru a asigura coerența, nu este necesar ca acest ghid să fie specific disciplinelor de studiu, dar poate include o serie de ilustrații pentru variate discipline.

Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar face o distincție între evaluarea continuă, formativă și sumativă în învățământul secundar. Este pertinent să observăm că evaluarea continuă, așa cum este descrisă, este, de fapt, formativă în scop, în timp ce definiția evaluării formative o face oarecum similară cu cea sumativă în scopul ei, ducând la un oarecare nivel de ambiguitate a termenilor. De fapt, o mare parte din profesorii intervievați de liceu, asemănător cu colegii din școala primară, păreau să definească evaluarea formativă ca evaluări miniatură-sumativă. În același timp, cel puțin verbal prin interviuri, mulți profesori de liceu au putut să demonstreze o înțelegere corectă a scopului evaluării formative, informând profesorul și elevii cu privire la nivelul lor de realizare și la pașii ulteriori. Înțelegerea și aplicarea de către profesori a *utilizării formative și sumative* a evaluării sunt, într-adevăr, mai importante decât distincțiile în formatul lor și ar trebui să fie subliniate în orientările și instruirile viitoare.

4.3.3 Evaluarea sumativă

Numai instrucțiunile tehnice, cum ar fi numărul obligatoriu de evaluări sumative pe disciplina de studiu, procedurile de la sfârșitul semestrului și abordarea calculării notelor la sfârșitul anului sunt specificate în regulamentele MECC privind evaluarea sumativă în învățământul secundar. Acest tip de îndrumare este fără îndoială necesar, dar poate fi insuficient, deoarece nu se referă la standardele de învățare, profilul elevului sau competențele.

Două documente au fost împărtășite cu echipa de cercetare de către specialiști din cadrul MECC, dar care nu au fost observate a fi folosite în școlile vizitate: Referențialul de evaluare a competențelor specifice elevilor și Standardele de eficacitate a învățării^x. Ambele oferă îndrumări utile privind evaluarea pe subiectele și standardele de învățare

pentru toate cele trei niveluri educaționale (primar, gimnazial și liceal). Referențialul conține criterii de evaluare asociate subcompetențelor, în timp ce Standardele conțin indicatori de succes pe domenii și clase. Referențialul include, de asemenea, o interpretare detaliată a semnificației notelor de la 1 la 10 pentru fiecare competență curriculară. În pofida faptului că aceste documente conțin un început de îndrumare utilă, nici unul din acestea nu a fost recent actualizat sau aprobat ca îndrumare formală pentru școlile din Moldova. Actualizarea Standardelor de eficiență a învățării pentru a fi utilizate de către școli este recomandată până în anul 2020.

4.4 Orientări în evaluarea specială

Există un ghid special de evaluare pentru elevii cu CES în Moldova.^{xi xii xiii} Elevii care au studiat în conformitate cu programele educaționale individualizate și / sau în conformitate cu Curriculumul Adaptat, sunt evaluați corespunzător. În plus, elevii cu mobilitate scăzută și alte dezabilități fizice, care au studiat în conformitate cu Curriculumul Național, li se permite un timp suplimentar pentru a-și completa evaluarea, inclusiv în timpul examenelor naționale.

4.5 Evaluări și examinări naționale

Evaluările naționale au loc la sfârșitul clasei a patra (evaluarea școlii primare), clasa a IX-a (examenele la finalul ciclului gimnazial) și clasa a douăsprezecea (examene de bacalaureat). Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare (AEE) este entitatea responsabilă, la nivel național pentru supravegherea și strategia acestor evaluări. Prin ordinul MECC, evaluările naționale trebuie să corespundă și să asigure o eșantionare echilibrată a curriculumului național pentru disciplinele academice respective. Evaluările naționale sunt concepute de către grupurile de lucru create de AEE.

Sunt luate măsuri împotriva corupției și a prejudecăților asociate cu administrarea și clasificarea evaluărilor naționale. Este asigurată anonimitatea lucrărilor elevilor prin repartizarea numerelor de identificare individuale. Repercusiunile privind fraudarea referitoare la evaluările naționale sunt prezentate pentru diferiți actori interesați. Doi evaluatori notează fiecare lucrare pentru a asigura marcarea și notarea corectă și imparțială și cel puțin două persoane sunt atribuite în mod aleator pentru supravegherea fiecărei săli în timpul examenelor de gimnaziu și liceu.

Programele de evaluare specifice pe discipline sunt elaborate de Comisia Națională de Examinare pentru a ilustra tuturor părților interesate structura evaluărilor naționale, corespondența acestora cu competențele specifice subiectului și competențele transversale și abordarea de notare (de exemplu, Programul de evaluare finală a rezultatelor școlare obținute din învățământul primar la matematică,^{xiv} etc.). Evaluările trecute, exercițiile, precum și schemele corespunzătoare de punctare, sunt accesibile publicului online^{xv}. O sesiune suplimentară de evaluare / examinare este organizată pentru candidații care nu au trecut examenul la prima încercare.

4.5.1 Evaluarea națională în ciclul primar

La sfârșitul ciclului primar, toți elevii participă la evaluări naționale la următoarele discipline: matematică, limbă și literatură română (pentru școli cu predare în limba română și în alte limbi) și limba maternă / limba de predare și literatură (limba rusă / ucraineană / gagauză / bulgară), dacă este cazul. Elevii din școlile cu predare în alte limbi au, la fel, o evaluare orală la limba română.

Conform metodologiei pentru evaluarea națională de clasa a patra^{xvi}, administrarea, marcarea și notarea se realizează la nivelul școlii. Activitățile la nivel de școală sunt coordonate și monitorizate de către OLSDÎ, care sunt, de asemenea, responsabile pentru colectarea datelor privind rezultatele elevilor din școlile aflate sub jurisdicția lor și transmiterea acestora prin intermediul formularelor electronice către AEE, unde rezultatele sunt analizate la nivel național.

În scopul de a sprijini obiectivitatea rezultatelor evaluării, profesorii nu supraveghează notarea și nu notează evaluările propriilor clase, deși în școli în care există mai mult de o clasă de a patra, acest lucru poate să nu fie fezabil. La nivel de școală se formează un comitet de evaluare, iar metodologia de evaluare, inclusiv scalele de notare, ce sunt distribuite printre școli de către AEE, trebuie urmată la notarea tuturor evaluărilor.

Începând cu anul academic 2018-2019, nu se vor atribui note rezultatelor evaluării naționale în școlile primare. În schimb, rezultatele elevilor vor fi exprimate în puncte procentuale și va fi atribuită o clasificare calitativă corespunzătoare intervalului de puncte, cum ar fi "Foarte bine", "Bine", "Satisfăcător" și "Recuperare" (pentru mai puțin de 25%) acesta indicând faptul că elevul nu a trecut evaluarea.

4.5.2 Examinarea Națională în Gimnaziu

La sfârșitul clasei a IX-a, toți elevii trebuie să treacă examenul de absolvire a gimnaziului la următoarele discipline: matematică, istoria românilor și universală, limbă și literatură maternă (română / rusă / ucraineană) și limbă și literatură română pentru școlile cu predare în alte limbi decât cea română. Note de la 1 la 10 sunt atribuite lucrărilor elevilor, 5 (un rezultat de cel puțin 25%) constituind nota de trecere. O schemă de notare emisă de Comisia Națională de Examinare, ca parte a metodologiei de examinare a gimnaziului^{xvii}, asigură corespondența dintre procente punctelor și notele atribuite lucrărilor elevilor.

Examinarea la finalul ciclului gimnazial este administrată de către școli, în timp ce notarea, evaluarea și revizuirea contestațiilor constituie responsabilitățile autorităților OLSDÎ. Comisiile de evaluare raionale / municipale urmează programele de notare care le sunt prezentate de grupurile de lucru formate la nivel național. Ca și în cazul evaluării școlare primare, OLSDÎ sunt responsabile pentru colectarea și depunerea rezultatelor examinării elevilor la AEE. Certificatele de absolvire a gimnaziului sunt eliberate elevilor care au trecut examenele de gimnaziu.

4.5.3 Bacalaureatul

La sfârșitul clasei a douăsprezecea, elevii participă la examenul de bacalaureat național. Toți elevii trebuie să urmeze examene la limba maternă, o limbă străină și limba și literatura română pentru școlile cu predare în altă limbă decât cea română. În funcție de profilul de specialitate (real, umanistic, artă sau sport), aceștia trebuie, de asemenea, să urmeze o probă la matematică, istoria românilor și universală (și istoria maternă pentru școlile de limbi minoritare), respectiv arta și sportul. Pe lângă examenele obligatorii, este oferită o serie de discipline opționale.

Notele de la 1 la 10 sunt atribuite lucrărilor elevilor, 5 (un rezultat de cel puțin 25%) constituind nota de trecere. O schemă de notare emisă de Comisia Națională de

Examinare, ca parte a metodologiei de examinare a bacalaureatului^{xviii}, asigură corespondența între punctele procentuale și notele atribuite lucrărilor elevilor.

Deoarece examenul de bacalaureat constituie evaluarea națională cu cea mai mare miză, acesta este supravegheat direct de Comisia Națională de Examinare sub supravegherea AEE. Examenul este administrat la centrele de bacalaureat desemnate și care sunt dotate cu camere de supraveghere. Lucrările elevilor sunt notate de comisia de evaluare națională, iar rezultatele individuale, protejate prin parolă, inclusiv copiile scanate ale testelor notate ale elevilor, sunt disponibile online. Rezultatele examenelor sunt stocate într-o bază de date online națională. Contestățiile sunt gestionate de comisia națională de contestații. Diplomele de bacalaureat sunt eliberate candidaților care au trecut cu succes examenele de bacalaureat.

4.6 Evaluarea internațională

Republica Moldova a participat la mai multe evaluări internaționale, participând la testarea TIMSS în 1999, 2003 și 2007 și în evaluarea PIRLS în 2001 și 2006. Rezultatele Moldovei privind aceste evaluări internaționale au fost aproximativ comparabile cu cele ale țărilor din regiune și aproape de mediana internațională. Începând cu anul 2009, Moldova a început să participe la programul PISA (Programul de Evaluare Internațională a Elevilor, OECD) și a participat la aceasta în 2015 și 2018. Deoarece rezultatele evaluării sunt încă în așteptare pentru ciclul de evaluare 2018, prezentul raport se concentrează asupra tendințelor și practicilor corespunzătoare întreprinse de entitățile naționale între 2010 și 2015.

4.6.1 Metodologia PISA

PISA evaluează cunoștințele la știința, lectura și matematică a copiilor de 15 ani din țările participante, cu accent pe cunoștințele necesare cetățenilor pentru a participa la viața socio-economică țării. În Republica Moldova, acest lucru înseamnă că majoritatea participanților au venit din clasa a 8-a din școlile selectate în baza metodologiei PISA. Datele socioeconomice și alte date sunt, de asemenea, colectate în cadrul evaluării PISA.

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare supraveghează evaluarea internațională în Moldova. Reprezentanții agenției au menționat valoarea participării țării la PISA nu numai din perspectiva unei evaluări externe a competențelor elevilor, dar și ca instrument pentru dezvoltarea capacității interne a AEE, deoarece PISA organizează seminarii de formare pentru reprezentanții țărilor participante. Metodologiile și abordările naționale de evaluare, elaborate de AEE, au fost informate prin metodologia PISA și prin cele mai bune practici în domenii precum proiectarea evaluării, monitorizarea evaluării, controlul calității, notarea, codarea datelor, analiza etc.

PISA oferă țărilor participante analize ale rezultatelor acestora, inclusiv comparația cu alte țări participante. În timp ce datele PISA la nivel de elev sunt accesibile pentru AEE, un decalaj de capacitate a împiedicat până acum experții naționali să acceseze și să analizeze direct datele. Reducerea decalajului de capacitate ar reprezenta o oportunitate de a efectua analize interne în baza propriilor întrebări de cercetare formulate de către AEE și / sau MECC. Apoi, rezultatele ar putea fi utilizate în mod formativ, pentru a oferi informații necesare pentru a opera îmbunătățiri la nivel de sistem și la nivel de raion.

4.6.2 Performanța PISA

Performanța Moldovei la PISA 2009 și 2015 a fost printre cele mai scăzute din regiune, iar decalajul de performanță dintre Moldova și țările vecine, inclusiv Comunitatea Statelor Independente, fiind estimat la doi ani de școlarizare. Potrivit rezultatelor, aproximativ jumătate (42-50%) dintre elevii de 15 ani din Republica Moldova ar putea să nu aibă cunoștințele practice de bază pentru lectură și matematică necesare pentru a participa eficient și productiv la viața profesională și civică^{xix}. Acest lucru poate indica o provocare cu care se confruntă curriculumul și abordarea actuală a sistemului educațional din Moldova, deoarece PISA se axează pe aptitudinile aplicate. Această discrepanță și cercetarea primară sugerează că sistemul educațional din Moldova are un accent substanțial pe aspecte teoretice și abstracte decât pe aptitudinile practice evaluate de PISA și dezvoltarea cărora este tot mai mult sugerată de OCDE și de alte agenții internaționale.

Merită menționat faptul că, în 2015, fetele au depășit performanțele băieților pe toate secvențele de evaluare PISA. Diferența de performanță este deosebit de mare în lectură. Aceasta este o tendință ce necesită a fi urmărită de AEE și comparată cu rezultatele evaluărilor naționale și la nivel de școală. În cazul în care această tendință continuă, este reprodusă pe baza evaluărilor naționale sau la nivel de școală sau se extinde la următoarea evaluare PISA, poate fi justificată investigarea potențialelor cauze ale performanței slabe a băieților, urmată de intervenții în vederea atenuării acesteia.

Moldova a înregistrat o creștere a scorurilor PISA din 2009 până în 2015. Ca o evaluare independentă, PISA este în prezent considerată cea mai obiectivă măsurare a performanțelor academice din țară. Astfel, creșterea punctajului este luată în serios de conducerea la nivel național în educație. Creșterea punctajului este atribuită de către diferiți actori din cadrul Ministerului Educației la doi factori: (1) introducerea unui nou curriculum național în 2010 și (2) o schimbare de mentalitate la nivel de școli și elevi, prin care elevii se implică într-o învățare mai profundă, datorită scăderii nivelului de copiere. Acesta din urmă a fost atribuit introducerii centrelor de supraveghere video și a centrelor independente de testare în timpul examenului de bacalaureat, care a stabilit un nou standard de diligență pentru întregul sistem. În timp ce dovezile empirice cu privire la motivele creșterii punctajelor PISA nu sunt ușor disponibile, ambele motive sugerate oferă explicații posibile, care nu se exclud reciproc.

5 Evaluarea Elevilor: Constatările Cercetării

În Republica Moldova este în curs de realizare reforma politicilor și practicilor de evaluare, în special a celor pentru școala primară. La această etapă a reformei, există anumite provocări cu referire la implementarea efectivă a acesteia. Astfel, orientările naționale curriculare și de evaluare nu sunt suficient de clare, iar complexitatea acestora este peste capacitatea medie a cadrelor didactice. Deși evaluarea formativă este accentuată în toate documentele naționale, realizarea acesteia de către profesori este în prezent superficială. Părțile interesate la diferite niveluri ale sistemului educațional par să nu înțeleagă clar scopul și modul de utilizare a evaluării formative. În timp ce performanțele elevilor în școala primară sunt adesea bazate pe criterii de succes, nu este clar cum se atribuie notele în gimnazii și licee, ceea ce subminează obiectivitatea și capacitatea elevilor de a-și îmbunătăți performanța. În general, în școala secundară

lipsească îndrumări cu referire la evaluare, ceea ce îi determină pe profesori să continue practicile tradiționale, indiferent dacă acestea sunt sau nu eficiente. Evaluarea bazată pe competențe este minimă în întregul ciclu educațional general, cu accentul rămas în prezent pe stăpânirea teoretică a conținutului.

5.1 Evaluarea formativă

5.1.1 Evaluarea formativă: școala primară

Atunci când profesorii au fost rugați să explice ce este evaluarea formativă, răspunsurile lor au variat. Unii profesori au definit evaluarea formativă (într-un mod corect) ca evaluare folosită de către profesori pentru ca să cunoască nivelul de înțelegere al elevilor (adică "evaluarea *pentru* învățare"), alții ca sarcini și întrebări care aprofundează învățarea elevilor sau acționează ca un memento pentru ceea ce au învățat (de exemplu, "evaluarea *ca* învățare"), în timp ce alții au considerat evaluarea formativă ca pregătire pentru evaluarea sumativă sau ca o versiune mai mică a acesteia (adică "evaluarea învățării"). Unii profesori au menționat, de asemenea, capacitatea de autoevaluare ca parte a motivului evaluării formative. O parte mică a cadrelor didactice a menționat, în mod spontan, criteriile de succes ca parte a evaluării formative și toți, cu excepția unei singure persoane, au fost profesori de școală primară. Acest amestec de răspunsuri ilustrează faptul că, într-adevăr, evaluarea formativă nu este un concept bine și consistent definit în mintea profesorilor, ceea ce poate fi determinat defaptul că acest concept nu este definit în mod consistent sau clar într-o serie de documente precum curricula și metodologii naționale.

Modul în care îndrumările curriculare prezintă evaluarea formativă, poate fi mai bine definită ca fiind intermitentă, deoarece funcția sa formativă (adică evaluarea *pentru* învățare) nu este ușor de observat. Când li s-a cerut să definească evaluarea formativă, majoritatea cadrelor didactice și manageriale au menționat că este vorba de o "evaluare succintă, epizoadele căreia, adăugându-se, formează evaluarea sumativă". Formatul evaluării formative scrise nu este diferit de evaluarea sumativă în majoritatea cazurilor.

Evaluarea formativă în clasă urmează să se încheie cu recomandări pentru munca ulterioară, în baza rezultatelor evaluării. Acest lucru nu a fost întotdeauna evident în cadrul lecțiilor observate. De cele mai multe ori, evaluarea formativă în clasă s-a încheiat cu o notă, un scor, un indicator calitativ sau un descriptor, făcând-o, de fapt, să fie sumativă sau, probabil, în concluzii pedagogice nenominalizate (ca și în cazul interviurilor în care profesorii au indicat că au observat punctele forte și zonele de îmbunătățire ale elevilor lor). În rare cazuri evaluarea formativă la lecțiile observate conducea la oportunități, pentru elevi, de a beneficia de evaluare prin identificarea zonelor de creștere ulterioară.

În final, notele formative cu descriptorii sunt percepute de către cadrele didactice și managerii școlari ca fiind summative în natură. Profesorilor din învățământul primar și secundar li se solicită să treacă notele elevilor în registre. În timp ce această cerință este păstrată în mod constant de către profesori, nu este clar cât de profundă sau eficientă este folosirea formativă a rezultatelor elevilor de către profesori. Mulți profesori din clasele primare menționează, de asemenea, urmărirea rezultatelor evaluărilor formative ale elevilor în diagrame de monitorizare a progresului, conform recomandărilor metodologiei curriculare. Cel puțin, acest lucru indică asupra faptului că acești profesori sunt conștienți de recomandările oferite de către MECC. Cu toate acestea, nu toți

profesorii au împărtășit aceste tabele echipei de cercetare, indicând eventual că nu respectă întotdeauna metodologia, în ciuda cunoașterii acesteia.

Modul de a completa și de a urmări rezultatele evaluării formative variază în funcție de profesor, unii profesori folosind o schemă în culori sau simboluri și alții utilizând scoruri de evaluare numerică (de exemplu, 25/30). Această abordare este completată de fișele de autoevaluare ale elevilor, de evaluare a profesorilor și/sau de evaluare a părinților, emise uneori pentru fiecare copil. Majoritatea profesorilor de școală primară raportează contraintuitiv că rezultatele sumative nu pot fi cantitative, dar cele formative pot fi, indicând în continuare o înțelegere fragilă a evaluării formative și a utilizării acesteia.

Departamentul de Educație Generală al MECC a raportat că începând cu următorul an academic, profesorii vor fi rugați să urmărească separat progresul elevilor cu performanță scăzută în raport cu obiectivele / criteriile de evaluare alese de către profesor. Fiecare elev cu performanță scăzută va fi urmărit pe termen lung până când atinge nivelul așteptat în ceea ce privește obiectivul. Aceasta este o schimbare pozitivă atât pentru urmărirea pe termen lung a dezvoltării competențelor, cât și ca un element de diferențiere în abordarea profesorilor față de progresul elevilor.

Spre deosebire de școala secundară, în clasele primare au fost observate, fiind utilizate în mod consecvent, criteriile de succes. Nu este clar dacă cadrele didactice își evaluează cu succes elevii în conformitate cu criteriile de succes, deoarece cele mai multe dintre evaluările intermitente iau forma de chestionare sau foi de lucru, adesea provenind dintr-un manual și pot sau nu să fie direct legate de criteriile de succes. De asemenea, nu este clar dacă corespondența cu criteriile de succes este comunicată în mod clar elevilor în timpul evaluării în clasă. O prezentare mai detaliată a utilizării eficiente a criteriilor de succes poate fi găsită în Anexa D.

5.1.2 Evaluarea formativă: școala secundară

În învățământul secundar, evaluarea formativă a avut loc în cea mai mare parte prin chestionarea frontală a întregii clase de către profesor și prin lucrul individual al elevilor asupra unor probleme sau sarcini la tablă. Ca tendință pozitivă, chestionarea este folosită frecvent și continuu în sălile de curs din Moldova. Cu toate acestea, profesorii își limitează în mare parte repertoriul la întrebări ghidatoare care conduc gândirea elevilor de-a lungul pașilor conceptuali către o concluzie sau procedură. Se pare că se pune mai puțin accent pe întrebările care vizează înțelegerea profundă și holistică a elevilor. Astfel de întrebări pentru o înțelegere aprofundată și holistică ar permite elevilor să practice o abordare sistematică a informațiilor sau analizei problemelor / conceptelor, mai degrabă decât să se limiteze la preluarea informațiilor în părți separate. Dezvoltarea capacității elevilor de a face legături este unul dintre obiectivele cheie ale procesului educațional. Numai prin prezentarea unei imagini holistice, elevii învață să reflecteze, să prezică și să transfere cunoștințe.

În plus, oportunitățile de auto-explicare mai aprofundată a raționamentului la diferite nivele educaționale ar aduce beneficii atât înțelegerii elevilor, cât și abilităților de comunicare. În prezent, oportunitățile de auto-explicare se limitează, în cea mai mare parte, la exprimarea opiniei sau la amintirea faptelor. Profesorii pot beneficia de formarea sau modelarea unor astfel de întrebări și strategii pedagogice care creează oportunități pentru auto-explicarea și raționamentul elevilor.

5.2 Evaluarea sumativă

5.2.1 Evaluarea sumativă: Școala primară

Pentru a ajunge la judecăți calitative, profesorii calculează puncte și procente. Aceasta înseamnă că, în esența lor, descriptorii calitativi sunt apropiați de scorurile cantitative. Acestea fiind spuse, principala diferență dintre rezultatele calitative și cantitative, așa cum este propusă de metodologia națională și susținută de părțile interesate intervievate, este factorul motivațional, prin care elevii sunt capabili să abordeze școala din perspectiva motivației față de învățare, mai degrabă decât o poziție competitivă și evaluativă. Profesorii și managerii școlari intervievați au explicat ne fiind notați cu note, mai ales cu note mici, se evită ca copiii să se simtă judecați sau inadecvați. Această practică în școala primară a condus la trei constatări principale.

Criterii de succes: În interviuri, acei părinți și profesori care sunt mulțumiți de sistemul descriptiv calitativ au exprimat că avantajul constă în faptul că, spre deosebire de notele cantitative folosite anterior, ele sunt legate de criteriile de succes și, prin urmare, sunt mai obiective. Școlile și profesorii care evaluează elevii cu descriptorii calitativi, conform metodologiei, dar nu împărtășesc criteriile de succes cu părinții sau nu le folosesc efectiv în clasă (deși aceștia pot fi expuși pe pereți), par să fie și mai puțin siguri în capacitatea lor de utilizare a acestei abordări. Profesorii și părinții din aceste școli sunt mai puțin mulțumiți de evaluarea calitativă, deoarece simt că au sacrificat o măsurare concretă familială a rezultatelor elevilor fără a obține un înlocuitor adecvat. Astfel, utilizarea descriptorilor calitativi fără criterii de succes pare a fi mai puțin eficientă decât utilizarea unor note cantitative. Cu toate acestea, utilizarea acestora cu criterii de succes poate fi considerată ca fiind la fel de valabilă și potențial mai eficace decât sistemul precedent de note.

Motivația elevilor: Există o îngrijorare în rândul părinților, elevilor și managerilor școlari că descriptorii calitativi duc la pierderea motivației elevilor, deoarece elevii nu percep diferențele de recompensă proporționale cu efortul depus de aceștia. Adică, un elev care nu face greșeli la o temă poate primi un "Foarte bine" ca și colegul său care a făcut câteva greșeli. Există percepția că, în timp ce abordarea calitativă a evaluării este potențial motivantă pentru persoanele care nu obțin mai multe "note negative", are efectul opus asupra persoanelor cu performanțe superioare care nu mai suportă recompensa obținerii unei "note pozitive". Acest lucru poate indica faptul că este necesară o schimbare a mentalității în rândul tuturor părților interesate în sensul evidențierii dezvoltării competențelor în raport cu concurența. Cu toate acestea, profesorii din unele școli încearcă să facă o distincție între nivelurile muncii elevilor prin adăugarea de cuvinte încurajatoare, semne de exclamație, stele și așa mai departe, la descriptorii calitativi ai elevilor cu cea mai mare performanță pentru a le stimula motivația.

Trecerea de la școala primară la gimnaziu / liceu: Unii părinți au menționat că este dificil atât pentru ei, cât și pentru copiii lor să cunoască adevăratul nivel de cunoștințe al elevilor în absența unor note cantitative în școala primară. Acest lucru duce la o tranziție confuză la școala secundară, unde notele apar brusc și elevii nu sunt pregătiți să interpreteze semnificația lor. Noua metodologie a MECC cu referire la anul de tranziție care urmează să fie pusă în aplicare în anul 2019-2020 va putea ameliora această schimbare.

5.2.2 Evaluarea competențelor

Deși îndrumările curriculum-ului se bazează în mare măsură pe competențe (chiar dacă uneori inconsistente), nu este clar ce evaluare în prezent este aliniată la abordarea bazată pe competențe. Ar putea fi util să studiem în continuare cât de mult aptitudinile sunt evaluate, față de cunoștințele de conținut, atât în evaluările formative, cât și în cele sumative din clasele din Republica Moldova.

În plus, curriculum-ul (și, prin urmare, evaluarea asociată) este în prezent mai mult teoretic în accentul său. Competențele, cum ar fi aplicarea practică, ar trebui să fie promovate în curriculum, în timpul instruirii și evaluate în mod formativ și sumativ.

5.2.3 Obiectivitatea notelor sumative

Obiectivitatea notelor a apărut ca o preocupare exprimată de către reprezentanții OLSDI, unii elevi și părinți intervievați. Există cel puțin două motive pentru care calificativele sumative (și formative) ale elevilor nu pot fi întotdeauna o reflectare obiectivă a cunoașterii curriculumului și a competențelor așteptate: abilitatea insuficientă a cadrelor didactice în notare și distorsiunea intenționată a notelor elevilor.

Competența insuficientă a cadrelor didactice: Conform interviurilor cu părțile interesate la niveluri multiple ale sistemului, precum și observațiile din clasă, notele de la sfârșit de lecție sunt adesea date elevilor fără motive de a oferi note, sau din motive subiective, cum ar fi "Ai răspuns bine" sau "Mi-a plăcut eseul". De asemenea, criticile ce duc la note mai mici sunt uneori ambigue și subiective. Introducerea criteriilor de succes în școala secundară poate conduce la o notare mai obiectivă, în special atunci când cadrele didactice sunt instruite să utilizeze în mod succint criterii de succes specifice.

Distorsiuni intenționate: problema obiectivității și corectitudinii notelor emise de profesori a ieșit la suprafață în mai multe conversații cu părțile interesate, inclusiv cu părinții și elevii. În unele situații, există un stimulent personal pentru profesori de a da note nedrepte, în special atunci când profesorul acționează ca tutore plătit în afara clasei pentru elevii săi. Pentru a atrage elevii să plătească profesorul pentru astfel de servicii, notele elevilor sunt uneori micșorate pentru acei elevi care nu participă la școlarizarea în afara orelor de clasă.

5.3 Evaluarea și examinarea națională

5.3.1 Obiectivitatea notării evaluărilor naționale

Evaluările naționale reprezintă un sistem de mize mari pentru școli și părinți, reprezentanții ambelor categorii exprimându-și sentimentele de presiune cu referire la notele elevilor. Rezultatele examenelor medii de bacalaureat ale liceelor sunt făcute publice și, în baza acestui fapt, școlile pot fi comparate pe baza rezultatelor anuale. Pe măsură ce părinții iau în considerare aceste rezultate în alegerea unui liceu pentru copilul lor și finanțarea de la buget este legată de numărul de elevi înmatriculați, liceele sunt stimulate să investească în calitatea ofertei academice. Investiția în calitate este singura modalitate prin care școlile pot influența rezultatele absolvenților liceului, deoarece examenele de bacalaureat sunt administrate și notate în mod independent.

Gimnaziile și școlile primare se confruntă, la fel, cu mize mari ale evaluărilor naționale pe baza cărora acestea sunt respectiv evaluate. Această presiune asupra școlilor nu numai

că îi determină să investească în furnizarea de servicii academice îmbunătățite, dar, de asemenea, poate, în unele cazuri, să încurajeze comportamentul neetic. De exemplu, unii reprezentanți ai OLSDI intervievați au menționat că suspectează exagerarea notelor la testările de clasa a patra de către școli, în special școlile primare pentru care aceste examene au mize ridicate, deoarece exprimă performanța elevilor. Ca o consecință a suspiciunii că școlile primare exagerează sau raportează greșit rezultatele elevilor, situația reală privind performanțele școlare ale elevilor din clasele primare este necunoscută, iar rapoartele școlare nu sunt întotdeauna credibile pentru reprezentanții unor OLSDI. Deși acest lucru nu se întâmplă la nivel național, unele raioane sau municipalități pot clasifica școli primare și gimnaziile pe baza rezultatelor lor naționale de evaluare, crescând caracterul ridicat al mizelor evaluărilor / examenelor naționale la sfârșitul clasei a IV-a și a IX-a.

Suspiciunea că natura ridicată a mizelor privind examenele poate duce la încercări de aplicare a unui comportament neetic a fost confirmată de un sondaj recent efectuat în rândul elevilor din Moldova^{xx}. Jumătate dintre respondenți s-au referit la examenul de clasa a IX-a și o treime la examenul de bacalaureat atunci când au fost rugați să se exprime dacă consideră că examinarea a fost corectă pentru toată lumea. Mai puțin de un sfert dintre respondenți au declarat că au considerat că este corect. Deși nu este clar modul în care respondenții au interpretat "corectitudinea", 50% au raportat că au observat în timpul examenului înșelăciune / copiere, numărul fiind de până la 67% atunci când se refereau la examenul după școala primară. Opt la sută dintre respondenți au raportat că profesorii i-au ajutat pe elevi în timpul examinării. În concluzie, problema asigurării obiectivității examinărilor naționale trebuie abordată în continuare de către Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare.

5.3.2 Calitatea evaluărilor naționale

În prezent, evaluările naționale se referă atât la cunoștințele procedurale ale elevilor, cât și la înțelegerea conceptuală a subiectelor academice. Întrebările acoperă o serie de niveluri de dificultate, cu accent pe sarcini provocatoare, prezentate într-un limbaj greoi. Sarcinile oferite sunt în conformitate cu domeniile de conținut specificate în curriculum. Evaluarea actuală a cunoașterii teoriei în examenele naționale este puternică și bine conturată; cu toate acestea, aceasta necesită a fi completată cu evaluarea abilităților aplicative și practice care formează majoritatea competențelor. Odată ce competențele vor fi mai clar definite în viitoarele iterații ale curriculum-ului, evaluarea se va potrivi mai clar cu acestea și le va cuprinde.

5.3.3 Proiectarea evaluărilor naționale

Se pare că este nevoie de un sistem mai avansat de control al calității în proiectarea evaluărilor naționale. Unii intervievați la nivel național au raportat că evaluările și examinările naționale nu sunt aprobate în mod independent de MECC sau de alte părți interesate. Mai mult, s-a menționat de mai multe ori că echipele de proiectare a evaluărilor sunt adesea formate din cadre universitare și au nevoie de o perspectivă practică mai pronunțată, cum ar fi aceea a profesorilor activi. În prezent, procesul de selecție al echipelor responsabile de elaborarea testelor este lipsit de transparentă, astfel încât nu este evident nici un termen de referință formal sau un proces competitiv bazat pe calificări.

6 Evaluarea elevilor: Recomandări

6.1 Evaluarea formativă

6.1.1 Redefinirea evaluării formative și a scopurilor acesteia în ghidurile naționale

Profesorii, managerii de școli și alte părți interesate pot beneficia de formare continuă și de discuții despre ceea ce se înțelege prin evaluarea formativă, scopurile acesteia și potrivirea sa cu versiunea actuală și aspirațiile sistemului educațional din Moldova. În plus, profesorii folosesc adesea "evaluări formative" furnizate de manualele ce sunt distribuite pe principii comerciale, ambele acestea influențează atât practica profesorilor, cât și înțelegerea acestora. Prin urmare, ar putea fi benefic pentru editorii de manuale să fie, de asemenea, familiarizați cu evaluarea formativă și/sau lucrările lor să fie editate riguros în consecință. Mai multe baze conceptuale și cele mai bune practici privind evaluarea formativă sunt discutate în Anexa B.

O provocare pentru implementarea eficientă a unei evaluări formative adevărate, totuși, este mărimea clasei. Sălile tipice din școlile primare și gimnaziale din Moldova pot ajunge până la 30 de elevi per profesor. Fără reducerea mărimii clasei sau angajarea asistenților pentru sprijinirea învățării, evaluarea formativă va avea un impact limitat. Soluțiile pentru această problemă au fost urmărite în alte contexte naționale și curriculare, cum ar fi instrumentele de evaluare instantanee (de exemplu, teste cu alegeri multiple, etc.), intervenții în grupuri mici și așa mai departe. Orice politică care vizează creșterea eficacității evaluării formative în Moldova trebuie dezvoltată cu atenție și cu o analiză aprofundată a factorilor de constrângere.

6.1.2 Simplificarea îndrumărilor privind evaluarea formativă în școala primară

Mai multe documente și politici naționale abordează evaluarea în școala primară. În timp ce documentele sunt de acord cu privire la abordarea de evaluare la un nivel înalt, ele folosesc o varietate de formate și termeni pentru a le descrie, care variază între subiectele și politicile însăși. Se recomandă aplicarea principiului de parcimonie atunci când politicile naționale vor fi revizuite și (a) îndrumările necesită a fi consolidate, dacă este posibil, în mai puține documente – ceea ce este deja planificat de către Direcția Educație Generală a MECC - și (b) să fie asigurată consecvența din punct de vedere conceptual, structural și terminologic între politici și subiecte. Îndrumările naționale simplificate care formează noul curriculum național sunt susceptibile de a contribui la înțelegerea și punerea în aplicare de către profesori a evaluării formative în clasele lor.

O constatare ce rezultă din interviurile cu părțile interesate a fost că abordarea recomandată la nivel național pentru evaluarea formativă în școala primară presupune "o mulțime de documente". Instrucțiunile privind calcularea scorurilor și a descriptorilor calitativi: (a) depășesc nivelul cunoștințelor cadrelor didactice și (b) ocupă o perioadă semnificativă de timp. Acest lucru duce la faptul că profesorii nu urmează cu strictețe metodologia MECC (matricile sunt utilizate numai pentru evaluări-cheie etc.). Este recomandat ca sistemul să fie simplificat, în măsura posibilului, menținând în același timp obiectivul evaluării formative - urmărirea progresului elevilor. Acest lucru se poate realiza folosind o varietate de abordări, cum ar fi: orientări metodologice mai clare și mai consolidate, mai puține tipuri de evaluări sau transformări necesare pentru obținerea unui rezultat, formarea mai multor profesori, furnizarea de instrumente, cum ar fi foi de calcul electronice cu formule încorporate și / sau desemnarea unui specialist în

prelucrarea datelor la fiecare școală. O metodologie simplificată de evaluare este probabil cel mai eficient prim pas.

Trebuie să ia în considerare experiența persoanelor care întocmesc programele de formare și evaluările și, în pregătirea de ghiduri pentru profesori, o mai bună abordare ar putea fi crearea de grupuri cu participarea mai multor experți, și nu doar a unui expert. În special, atunci când oamenii din mediul academic dezvoltă programe de formare sau evaluări, aceștia pot fi predispuși spre exprimare mai curând teoretică, în detrimentul aplicării practice. Implicarea reprezentanților cercurilor academice, precum și a pedagogilor practicieni în dezvoltarea curriculum-ului și a evaluărilor oferă speranță pentru o abordare mai cuprinzătoare care include aplicații și abilități practice.

6.2 Evaluarea sumativă

6.2.1 Utilizarea eficientă a indicatorilor calitativi în școala primară

În implementarea lor practică, școlile primare din Moldova pot beneficia de trecerea de la accent pe descriptorii calitativi (care uneori sunt considerați diferiți de note într-un mod mai semnificativ decât sunt de fapt) la accentul pus pe utilizarea criteriilor de succes, unde se află într-adevăr cheia realizării cu succes a evaluării calitative. Mai mult decât atât, utilizarea scorurilor numerice (cum ar fi 25/30) care însoțesc rezultatele calitative ale evaluării sumative poate fi utilă atât în scopul de a menține elevii axați pe abilitățile pe care le-au sau nu le-au obținut, cât și de a oferi părinților, elevilor și profesorului o măsurare obiectivă a performanței elevilor. Este necesar să se ia măsuri pentru a nu se vedea sau prezenta aceste tipuri de notări în mod competitiv în rândul copiilor, ci mai degrabă pentru a-i implica din perspectiva formării cunoștințelor, a competențelor sau a abilităților.

Deși utilizarea unor rezultate calitative, cum ar fi "foarte bine", poate contribui la faptul ca să nu se descurajeze elevii mai slabi, aceasta nu este suficient pentru a ghida îmbunătățirile. Criteriile de succes ar trebui să fie accentuate în aplicarea de către profesori a metodologiei de evaluare în școala primară, iar indicatorii obiectivi, cum ar fi evaluările numerice, ar trebui tratate ca o completare a rezultatelor calitative. Ambele abordări sunt de natură să motiveze și pe cei cu performanțe ridicate datorită caracterului lor obiectiv și concret, precum și prezentarea dovezilor privind progresul și îmbunătățirea pe care un rezultat calitativ nu le poate oferi.

Pentru a asigura o tranziție eficientă de la un sistem de evaluare calitativă la un sistem de notare, profesorii din clasa a cincea au nevoie de sprijin intens în dezvoltarea unui sistem de indicatori și descriptorii de calitate, care până acum s-a dovedit a nu fi intuitiv pentru profesorii din clasele primare. Pe măsură ce este posibil, programele profesorilor din clasa a cincea vor trebui să aloce timp atât pentru formare, cât și pentru realizarea unei abordări calitative a evaluării.

6.2.2 Implicarea părinților

Părinții elevilor din învățământul primar sunt adesea nesiguri în ceea ce privește evaluarea performanțelor copiilor lor datorită ambiguității percepute a rezultatelor calitative. După cum sa menționat mai sus, evaluarea cu ajutorul criteriilor de succes, ce ar împărtășită cu părinții, poate ajuta la rezolvarea acestei probleme.

În plus, la această etapă, părinții se așteaptă la un raport final care răspunde la întrebarea: "Cum de descurcă copilul meu?". Pe lângă răspunsul la această întrebare prin împărtășirea performanței în baza criteriilor de succes, ar putea fi nevoie să se

promoveze o schimbare de mentalitate prin educația părinților, prin care aceștia învață să abordeze educația copiilor lor din punctul de vedere al potențialului copilului și punctele forte ale acestuia și domeniile sale de îmbunătățire pe parcursul învățării. Cu alte cuvinte, abordarea formativă a educației ar trebui să completeze o abordare sumativă mai răspândită atât pentru părinți, cât și pentru profesori. După cum sa menționat mai sus, în acest moment, notele din școala primară au fost retrase, dar evaluarea formativă nu le-a luat încă locul și acest gol este resimțit de părinți. Implicarea părinților și comunicarea bilaterală cu școala și profesorii ar trebui încurajată, în special la această etapă sensibilă.

În plus, rapoartele formative similare pentru părinți pot fi luate în considerare și în învățământul secundar, în special în cazul în care trebuie introdusă o evaluare bazată pe criterii, așa cum este prezentat mai jos.

6.2.3 Integrarea criteriilor de succes în școala secundară

În prezent, documentația curriculum-ului de liceu nu conține nici o metodologie specifică de evaluare sau îndrumări de evaluare, ceea ce ar putea pune în pericol obiectivitatea evaluărilor profesorilor. Evaluarea bazată pe criterii este o opțiune bună pentru a lua în considerare prezentarea și clarificarea detaliată a profesorilor de liceu. Deși este utilizat pe scară largă în școlile primare din Moldova, evaluarea pe baza criteriilor poate fi utilizată împreună cu notele în școala secundară. Criteriile de succes, fiind definite larg, pot și ar trebui să fie utilizate în orice unitate de instruire: o sarcină, o lecție, un capitol, un modul, un semestru, un an. Criteriile de succes permit tuturor părților interesate să aibă claritate și aceeași înțelegere a pașilor sau deprinderilor care cuprind călătoria de învățare, ceea ce duce la o reușită academică de succes. Evaluarea elevilor în baza criteriilor de succes va duce, cel mai probabil, la sporirea obiectivității evaluării și clarității așteptărilor de la elevi. De fapt, feedbackul pozitiv al părinților și al profesorilor asupra sistemului de evaluare din școala primară sa concentrat în principal pe utilizarea criteriilor de succes, mai degrabă decât pe utilizarea rezultatelor calitative, datorită obiectivității asociate și transparenței evaluării. Profesorii de liceu vor beneficia de învățarea pe criterii de succes și de evaluarea elevilor conform acestor criterii.

Există documente naționale care sunt deja disponibile, dar nu par a fi utilizate în mod activ de către profesori, cum ar fi Referențialul de Evaluare a Competențelor Specifice ale Elevilor și Standardele de Eficiență a Învățării, care ar putea oferi îndrumări utile privind evaluarea bazată pe criterii. Referențialul conține criterii de evaluare asociate subcompetențelor, în timp ce standardele conțin indicatori de succes pe domenii și clase. Pentru a fi de maximă utilitate, documentele ar trebui să fie actualizate pentru a fi în concordanță cu curriculum-ul și, eventual, combinate într-un singur document pentru a asigura concizia, conform recomandării din prezentul raport prezentate mai sus cu referire la îndrumările pentru școlară primară. Un astfel de document unificat ar trebui să fie oferit în mod oficial școlilor (spre deosebire de utilizarea informală actuală) și utilizat de către profesori pentru a defini criterii de succes de nivel înalt în ceea ce privește competențele largi în conformitate cu care poate fi urmărită călătoria de învățare a elevilor. Profesorii vor avea nevoie de mai multă pregătire în ceea ce privește identificarea criteriilor de succes pentru unitățile de instruire mai mici, cum ar fi lecțiile sau sarcinile individuale.

Criteriile de succes sunt discutate din punct de vedere conceptual și al celor mai bune practici internaționale din Anexa D.

6.2.4 Obiectivitatea notelor sumative în școala secundară

Pe lângă integrarea evaluării bazate pe criterii, intervenția la nivel național poate contribui la îmbunătățirea obiectivității notării finale în liceu. Pentru a asigura veridicitatea rezultatelor evaluării sumative a elevilor, se recomandă efectuarea unei analize de corelare între notele sumative ale elevilor și scorurile examenelor naționale. În prezent, se pare că efectuarea unei astfel de analize este prerogativa școlii; cu toate acestea, centralizarea acestei funcții va asigura identificarea oricăror discrepante radicale, iar școlile vor fi responsabile pentru furnizarea de evaluări finale obiective. Cu toate acestea, în cazul în care divergențele vor fi descoperite, se recomandă ca școlile identificate să fie instruite și să nu fie pedepsite pentru o astfel de divergență. În cazul în care o astfel de măsură este pusă în aplicare, punctul de referință la care se referă corelația ar trebui decis cu atenție, pe baza mediei naționale actuale și a celor mai bune practici internaționale.

Mai mult, deși nu este clar modul în care sunt aflate cazurile de denaturare intenționată a notelor, se recomandă școlilor, autorităților educaționale raionale și naționale să urmeze strategii care să asigure obiectivitatea clasificării cadrelor didactice și să descurajeze astfel de practici.

6.3 Evaluarea și Examinarea Națională

6.3.1 Alinierea dintre curriculum-ului și evaluarea națională

Curriculumul din 2010 a introdus competențe (cunoștințe, abilități, atitudini), dar instruirea în clasă și examinările naționale par să se concentreze în cea mai mare parte pe cunoștințe. Deși abilitățile și atitudinile sunt mult mai greu de evaluat, așa cum sa menționat mai sus, luarea în considerare a evaluării abilităților pare necesară pentru a se alinia obiectivele, instruirea și evaluarea curriculumului. Evaluarea îi obligă pe profesori să răspundă în modul în care abordează curriculum-ul. Dacă evaluarea se concentrează în cea mai mare măsură pe cunoștințe, în special pe cunoașterea factuală, acest lucru probabil probabil perspectiva din care profesorii abordează instruirea materialului curricular. Deoarece abilitățile sunt din ce în ce mai mult introduse în evaluare, profesorii vor fi încurajați să implice mai mult competențele elevilor în curriculum.

Feedback-ul intern între Direcția Educație Generală și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare ar putea fi un pas util pentru a obține coerența între curriculum și evaluarea națională. Pe măsură ce Agenția Națională elaborează evaluări, poate fi util să se creeze un sistem de asigurare a calității (intern sau extern, după caz) în ceea ce privește conformarea cu curriculum-ul. În mod similar, la ajustarea curriculum-ului în funcție de nevoile elevilor. Ministerul poate lua în considerare feedback-ul Agenției Naționale privind domeniile forte și slabe specifice ale elevilor (de exemplu, pe baza analizei rezultatelor examenelor la nivel de subiect). Mai multe despre aceasta este prezentat în Secțiunea VI.

6.3.2 Obiectivitatea în notarea evaluărilor naționale

Sistemul cu mize mari al rezultatelor examenelor de Bacalaureat publicate național și a altor evaluări publicate ocazional creează o atitudine competitivă între școli, ceea ce poate constitui un factor de îmbunătățire a calității, pe de o parte, dar și un mecanism de presiune care conduce la decizii în detrimentul funcționării imparțiale a sistemului educațional, pe de altă parte. Se recomandă ca AEE să ia în considerare strategiile care

să asigure obiectivitatea, în special a notelor de evaluare la clasele a 4-a, deși, începând cu acest an (2018-2019), acest lucru ar putea fi mai puțin o problemă, deoarece sunt introduse calificative calitative, reducând potențial natura mizelor ridicate în școlile primare. Monitorizarea examenelor de clasa a IX-a necesită, la fel, a fi luată în considerare în mod constant.

În viitor, finanțarea școlilor sub nici o formă nu trebuie să fie legată de rezultatele examenelor pentru a evita sporirea și mai mult a mizelor rezultatelor examenelor atât pentru elevi, cât și pentru școli și va pune în pericol principiile onestității, obiectivității și corectitudinii care ar trebui să devină trăsături distinctive ale sistemului educațional public.

Se pare că obiectivitatea evaluărilor elevilor la examenele naționale de bacalaureat și în clasa a IX-a este mai puțin îngrijorătoare, deși unii dintre elevii chestionați au ridicat problema legăturilor personale și a corupției chiar și la nivelul acestor examene. În timp ce abordarea notării examenelor elevilor este gândită, este recomandat ca AEE să examineze și să ia măsuri de precauție pentru a se asigura că acest lucru nu se întâmplă și să inițieze investigații în cazul în care sunt plângeri în acest sens.

6.3.3 Controlul calității în proiectarea evaluării

Este recomandat un sistem mai transparent de selecție a echipelor responsabile de proiectarea evaluărilor, inclusiv prezentarea calificărilor dorite sumarizate în termeni de referință, pe baza cărui sunt selectate echipele. În plus, un sistem independent de monitorizare a examinării și feedback va consolida abordarea existentă.

6.4 *Evaluarea Internațională*

6.4.1 Alinierea evaluării naționale și internaționale

Pe măsură ce se apropie PISA 2020, Moldova intenționează să efectueze o altă evaluare independentă a performanțelor academice ale elevilor săi de 15 ani. Este dorit ca rezultatele evaluării să fie corelate statistic, dacă este posibil în mod individual, cu aceleași rezultate ale elevilor din clasa a IX-a. Deși unele concluzii pot fi făcute atunci când se compară notele internaționale cu notele de la bacalaureat, totodată, se poate dovedi ca fiind cel mai potrivit, retroactiv sau în viitor, să se coreleze creșterea longitudinală a notelor în evaluările internaționale, cu modificările rezultatelor examenelor din clasa IX-a, din cauza asemănării în vârstă de participanți. O astfel de analiză ar oferi o perspectivă asupra capacității evaluărilor naționale de a capta abilități similare cu cele testate de PISA sau a măsurării echivalente ale performanțelor academice ale elevilor.

6.5 *Concluzii*

Primul pas pentru îmbunătățirea practicilor de evaluare a elevilor în școlile din Republica Moldova este clarificarea și simplificarea orientărilor naționale curriculare și de evaluare. Autoritățile de nivel național, formatorii și autorii de manuale ar trebui să-și dezvolte înțelegerea esenței și scopul practicilor cheie de evaluare și să o comunice în mod eficient cadrelor didactice prin formare profesională pentru dezvoltare și prin simplificarea documentației de orientare. Practicile cheie de evaluare, atât în școala primară, cât și în școala secundară, ar trebui să se focalizeze pe *evaluarea formativă* și pe utilizarea *criteriilor de succes* pentru evaluare. Cu aceste practici în vigoare, toate celelalte recomandări sugerate vor fi respectate în mod natural.

CAPITOLUL III. REFORMA EVALUĂRII PROFESORULUI, DIRECTORULUI ȘI A ȘCOLII ÎN MOLDOVA

1 Introducere

Pornind de la faptul că scopul și elementul central al sistemului și procesului educațional este învățarea elevilor, este necesar să ținem cont de faptul că aceștia fac parte dintr-un ecosistem format din profesori, manageri școlari și întreaga comunitate școlară. Învățarea eficientă este facilitată de o predare și o conducere eficientă. În timp ce rezultatele învățării elevilor constituie punctul principal de evaluare a eficacității școlii și a cadrelor didactice, ele nu pot explica de ce performanțele elevilor sunt mari sau scăzute și nici modul în care acestea pot fi îmbunătățite. Evaluarea profesorilor, managerilor și a școlilor în conformitate cu standardele de performanță convenite, le permite, la fel ca și entităților regionale și naționale externe, să identifice domeniile de practică suficient de dezvoltate și cele care necesită sprijin. Ca și în cazul evaluării elevilor, scopul principal al evaluării actorilor școlii este îmbunătățirea continuă, precum și responsabilizarea.

În Republica Moldova, evaluarea performanțelor cadrelor didactice, directorilor și a școlilor se suprapune în mare măsură, în special în momentul și modul de abordare a realizării lor. În timp ce secțiunile separate sunt dedicate în continuare pentru fiecare tip de evaluare, este relevant să se efectueze o trecere în revistă a sistemului de evaluare externă în ansamblul său. Această secțiune este dedicată revizuirii orientărilor de evaluare externă, în timp ce secțiunile viitoare privind evaluarea profesorilor și a școlilor / managerilor școlari se concentrează pe practicile actuale și orientările privind evaluarea internă.

În Republica Moldova se desfășoară mai multe tipuri de evaluări la nivel de școală: acreditarea școlară, autorizarea funcționării provizorii, evaluarea performanței externe și evaluarea internă (și / sau autoevaluarea). Prezentul raport se concentrează asupra evaluărilor interne și externe, ambele realizate în toate școlile din Moldova în scopul asigurării calității și îmbunătățirii continue. MECC a prezentat standarde de performanță, iar Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) a elaborat metodologii de evaluare pentru aceste evaluări, după cum se prezintă în continuare în raport.

Principalele documente juridice și de politici care ghidează evaluările externe ale cadrelor didactice, directorilor și a școlilor din Moldova sunt Codul Educației, Codul Muncii, standardele de performanță ale MECC pentru profesori, școli și metodologiile însoțitoare elaborate de ANACEC.

2 Istorie și reformă

2.1 *Reforma națională a evaluării*

2.1.1 Sistemul existent de evaluare externă (înainte de 2019)

Inspectoratul Școlar Național din Moldova a fost înființat în 2014 pentru a efectua inspecții școlare, evaluând directorii, profesorii și performanța școlară în ansamblu față de standardele de performanță școlară MECC din 2013 (discutate mai jos). Inspectoratul

Școlară Națională a funcționat independent înainte de a fi încorporat în ANACEC în 2018. Inspecțiile naționale conform sistemului anterior au avut loc timp de doi ani, ultimul val fiind efectuat în anul academic 2016-2017. Nu au avut loc evaluări externe holistice, iar evaluările ANACEC urmează să înceapă în anul de studii 2019-2020.

Între timp, actualul sistem de evaluare a cadrelor didactice și a școlilor constă în departamentele de învățământ raionale / municipale (OLSDÎ) care efectuează evaluări "tematice" ale școlilor pe tot parcursul anului academic, monitorizând anumite aspecte identificate de OLSDI sau MECC drept priorități (de exemplu, documentare pe un anumit subiect, practică didactică în anumite domenii, etc.). Conform interviurilor cu directorii școlilor, accentul evaluărilor tematice adesea nu este dezvăluit școlii din timp, determinând școlile să se îndoiască de așteptările lor și de criteriile de evaluare. În urma evaluării, recomandările orale sunt de obicei însoțite de un raport care este transmis în câteva săptămâni, uneori luni, sau nu este transmis deloc. Au existat unele variații în rapoartele managerilor școlari privind acest proces.

Printre unii directori există percepția că procesul evaluării școlare a înregistrat deja unele îmbunătățiri, deoarece atitudinea sa schimbat de la o inspecție la un proces de evaluare de susținere, urmată de recomandări care vizează îmbunătățirea procesului didactic sau administrativ. Unii directori, pe de altă parte, percep evaluările tematice ca având loc în beneficiul OLSDI, cu puțin follow-up în beneficiul școlii.

2.1.2 Reforma evaluării externe

Entitatea națională responsabilă în prezent de evaluarea profesorilor, școlilor și directorilor este ANACEC. Noile standarde profesionale pentru cadrele didactice și managerii școlari au fost elaborate de MECC în 2018, în plus față de standardele de performanță școlară din 2013 care au fost bazate pe standardele UNICEF pentru copii.

La momentul redactării acestui raport, în anul academic 2018-2019, ANACEC finalizează metodologia de evaluare în baza standardelor de performanță ale MECC. În redactarea acestei metodologii, rapoartele ANACEC au consultat cele mai bune practici internaționale și au găzduit discuții focus grup, inclusiv reprezentanți ai școlilor din diferite raioane ale Republicii Moldova, precum și experți externi.

2.1.3 Introducerea evaluării pentru stimularea financiară

În plus față de noua abordare a evaluării externe și interne a directorilor și a cadrelor didactice propuse de ANACEC și discutate în continuare, în anul 2018-2019 a fost lansat un nou tip de evaluare a personalului școlii pentru o remunerare anuală suplimentară, inițiată de Ministerul Finanțelor, ce este debursată odată la 3 luni, cuprinzând în total până la 10% din fondul salarial. Cantitatea exactă a plății suplimentare pentru directorii școlilor este la decizia OLSDI, în timp ce volumul plății suplimentară pentru fiecare cadrelor didactice va fi decisă de echipa de conducere a școlii.

Atunci când directorii școlilor au fost întrebați dacă vor să fie evaluați extern, separat de școlile lor, aproape toți au citat noua evaluare utilizată de OLSDI pentru plata suplimentară. Constatările privind prima rundă a acestor plăți sunt discutate în continuare în raport.

2.2 Rolul OLSDÎ în reforma post-evaluare

Conform noii metodologii de evaluare ANACEC, OLSDÎ monitorizează și promovează procesul de evaluare internă a cadrelor didactice și a conducătorilor de către comisiile de evaluare școlară. OLSDÎ va prezenta o sinteză a rezultatelor evaluărilor anuale ale directorilor școlari către ANACEC și MECC.

Alte tipuri de evaluări școlare conduse de OLSDÎ nu sunt menționate în orientările naționale. În timp ce evaluările ANACEC urmează să înlocuiască evaluările holistice efectuate de OLSDÎ în cadrul Inspectoratului Național Școlar, nu există noi orientări naționale pentru evaluările tematice. Reprezentanții ANACEC au menționat că OLSDÎ vor prelua responsabilitatea de a realiza observări ale lecțiilor prin intermediul evaluărilor tematice. ANACEC consideră că OLSDÎ sunt bine poziționate în acest sens datorită expertizei pedagogice și a capacității personalului pe care ANACEC nu le poate oferi. Scopurile specifice ale acestor observări, inclusiv valoarea adăugată a acestora în raport cu auto-evaluările interne și externe realizate în cadrul noii abordări de evaluare, trebuie să fie articulate de ANACEC și comunicate către OLSDÎ și către școli. Pentru a evita suprasolicitarea cadrelor didactice și a conducătorilor de școli cu responsabilități administrative, este important ca ANACEC să justifice atât evaluările tematice continue, cât și să ofere o viziune pentru obiectivele, scopurile și sfera lor de aplicare.

Se recomandă, în continuare, ca ANACEC să ia în considerare orientarea și / sau formarea specialiștilor OLSDÎ în evaluările lor tematice. Cele mai bune practici ar trebui să le fie împărtășite, în special în ceea ce privește avizul prealabil privind concentrarea evaluării și feedback-ul scris în timp util. În afară de aceasta, OLSDÎ poate fi îndrumată să-și alinieze, în măsura posibilului, revizuirile tematice la standardele naționale profesionale / de performanță și la criteriile de evaluare, adițional la standardele de învățare și curriculumul, care par a fi preocuparea existentă a analizelor tematice. În rezumat, analizele tematice ar trebui integrate în noua metodologie de evaluare pentru a asigura o abordare holistică, eficientă și consecventă a evaluării școlii.

2.3 Reforma evaluării interne

Mai multe informații despre sistemul actual de evaluare internă și lecțiile care pot fi formulate din acesta sunt discutate în secțiunile următoare. Această secțiune se concentrează pe reforma și orientările introduse în sistemul de evaluare internă prin metodologiile ANACEC.

2.3.1 Evaluarea internă

O comisie de evaluare a profesorilor la nivel de școală este creată pentru a evalua anual cadrele didactice în conformitate cu fișa de evaluare a profesorilor, elaborată anual de ANACEC. Rezultatele evaluării vor fi revizuite de către Consiliul Didactic al școlii. Planurile de dezvoltare profesională urmează să fie pregătite de către profesori pe baza recomandărilor care rezultă din autoevaluare și procesul de evaluare internă - un pas pozitiv care conectează dezvoltarea profesională cu evaluarea. Profesorii pot contesta ratingul care le-a fost atribuit de către comisia școlară prin intermediul procesului de revizuire internă, utilizând instrucțiunile ANACEC bazate pe noua metodologie de evaluare.

Ca parte a evaluării interne a conducătorului școlii, acesta trebuie să completeze un raport anual de activitate școlară și să îl prezinte pentru a fi aprobat în continuare de către Consiliul Didactic al școlii, Consiliul de Administrare și un reprezentant al OLSDÎ local. Evaluarea internă a conducătorului școlii este strâns legată de cea a școlii.

Este demn de remarcat că evaluările interne ale profesorilor și ale liderilor școlari trebuie să includă autoevaluarea lor. Aceasta determină ca atât evaluările interne să fie mai bine concepute, cât și să se contribuie la consolidarea legăturii dintre evaluarea și planificarea dezvoltării profesionale.

2.3.2 Auto-evaluare

Conform metodologiei de evaluare a ANACEC, cadrele didactice sunt responsabile să efectueze autoevaluări la sfârșitul fiecărui an academic utilizând Fișa de evaluare a profesorilor și să prezinte Consiliului Didactic propriile lor evaluări și portofolii profesionale.

Conform noii metodologii, școlile și conducătorii școlilor sunt, de asemenea, responsabili să efectueze autoevaluări la sfârșitul fiecărui an academic. Liderii școlii își evaluează propria performanță într-un raport anual de activitate școlară, cu dovezi în sprijinul acestora, înaintate consiliului școlar și consiliului de conducere.

Un comitet de evaluare internă realizează autoevaluarea școlii. Ca parte a raportului de autoevaluare prezentat ANACEC înaintea unei evaluări externe, școala trebuie să indice scorurile anuale de autoevaluare pentru fiecare indicator din ultimii patru ani, care urmează să fie comparate cu scorul de evaluare externă în timpul evaluării comisiei. Rapoartele de autoevaluare școlară trebuie să fie făcute publice pe site-ul fiecărei școli, alături de rapoartele de evaluare externă.

Instrumentele bazate pe standarde pentru autoevaluare sunt furnizate de ANACEC, dar școlile sunt libere să utilizeze alte instrumente de evaluare în plus față de acestea. Se propune ca aceleași instrumente să fie utilizate pentru auto-evaluări, evaluările interne și externe ale cadrelor didactice. Această consecvență este unul dintre cele mai puternice elemente ale noii metodologii de evaluare.

3 Metodologia de evaluare externă a performanței

3.1 Standartele de performanță și criteriile de evaluare

După cum sa menționat mai sus, Moldova are în prezent trei tipuri de standarde de performanță și documente metodologice corespunzătoare: cele pentru profesor, școală-director și la nivel de școlară. ANACEC apare bine poziționată pentru a îndeplini funcția de evaluare datorată expertizei existente în efectuarea evaluărilor în domeniile învățământului superior, educației și formării profesionale în Republica Moldova. Cu toate acestea, spre deosebire de alte domenii de activitate care au fost realizate în mod autonom, funcția sa în raport cu MECC trebuie clarificată în continuare în domeniul educației generale, atât în ceea ce privește modificarea standardelor care ar putea avea loc în timp, precum și executarea și editarea metodologiei de evaluare însoțitoare. Mai multe detalii privind delimitarea responsabilităților și a rolurilor, precum și canalele de comunicare sunt discutate în Secțiunea VI.

Criteriile de evaluare corespund standardelor și indicatorilor naționali de performanță. Nu fiecare descriptor de performanță este evaluat în mod direct, unii descriptori fiind omiși sau combinați cu alții în criteriile de evaluare, dar există o coerență globală între standarde și modul în care acestea sunt evaluate.

Elaborarea unei metodologii de evaluare este un pas semnificativ spre implementarea standardelor profesionale și de performanță în școlile din Moldova. Ca o etapă următoare, se recomandă ANACEC să ofere îndrumări suplimentare personalului școlii cu privire la modul în care descriptorii și / sau criteriile de evaluare pot fi operaționalizate practic pe teren. De exemplu, școlile pot considera că este util să primească exemple de dovezi care să ducă la un rating înalt, mediu sau scăzut, sau exemple de școli, conducători sau profesori pentru fiecare criteriu de evaluare care reprezintă o practică în funcție de ratinguri ridicate, medii și scăzute. Scopul unei astfel de îndrumări nu ar fi prescriptiv, ci mai degrabă formativ, servind un scop ilustrativ. Fără o astfel de îndrumare, școlile pot întâmpina dificultăți în ceea ce privește integrarea standardelor de performanță în practică. În plus, acest tip de îndrumare poate fi folosit pentru a asigura alinierea așteptărilor în rândul membrilor comisiei de evaluare. Un ghid metodologic este luat în considerare în acest scop de către ANACEC.

3.2 Comisiile de evaluare externă și controlul calității

După cum sa menționat mai sus, ANACEC este responsabil pentru evaluările externe la nivel național ale cadrelor didactice, școlilor și managerilor școlari. Toate cele trei tipuri de evaluări trebuie efectuate simultan la fiecare 5 ani. Comisiile de evaluare sunt planificate să cuprindă angajații ANACEC, experți externi în educație, reprezentanții OLSDÎ și, dacă este posibil, reprezentanții MECC. Nu mai puțin de trei persoane trebuie să cuprindă o comisie de evaluare. Toți membrii comisiei trebuie să fie familiarizați cu legile, politicile și sistemul de învățământ din Moldova, să aibă experiență practică în domeniul educației și să fie instruiți în procesul de evaluare externă.

O măsură de control al calității este încorporată în procesul de atribuire a scorurilor de evaluare școlilor și conducătorilor școlari, prin care comisia de evaluare trebuie să prezinte rapoartele școlare către un departament de supraveghere al ANACEC care, la rândul său, le revizuieste, oferă feedback dacă este necesar și atribuie un rezultat de evaluare. Deși sistemul de responsabilitate este bine conceput din perspectiva imparțialității, este recomandabil ca ANACEC să monitorizeze procesul în relație cu (a) birocratizarea excesivă care poate fi dificilă din punct de vedere al resurselor (financiare, umane, timp etc.) și (b) factorii de decizie fiind prea îndepărtați, de aceea nu sunt suficient de informați pentru a lua o decizie corectă. În funcție de reflecțiile ANACEC cu privire la stadiile incipiente ale acestui proces, ar putea fi necesar să-l birocratizeze și / sau să includă o componentă a comisiei de evaluare care propune evaluarea finală sau să emită o hotărâre care să nu fie divulgată inițial departamentului de supraveghere, dar care este folosit mai târziu pentru comparație, ducând la discutarea oricărei discrepanțe.

O altă măsură de control al calității este abilitatea școlii de a contesta ratingul prin depunerea unui apel la ANACEC, urmată de un proces de revizuire a căilor de contestare.

3.3 Procedura de evaluare externă

Programele pe cinci ani de evaluare externă a școlilor (și, corespunzător, a elevilor și profesorilor) sunt planificate să fie publicate pe site-ul ANACEC și reînnoite în fiecare an, oferind școlilor certitudinea cu privire la momentul evaluării lor. Înainte de vizita comisiei de evaluare, școala trebuie să prezinte un dosar de evaluare, inclusiv o varietate de documente legale, precum și raportul de autoevaluare al școlii, iar directorii trebuie să prezinte ANACEC-ului o autoevaluare și un portofoliu profesional.

Evaluarea durează 1-3 zile și constă în evaluarea documentației școlii, luarea în considerare a practicii pedagogice, a materialelor didactice, a cadrelor didactice și a elevilor și intervierea membrilor comunității școlare (elevi, părinți și personal). Rezultatele evaluării interne anuale a conducerii școlare și a cadrelor didactice vor fi luate în considerare în timpul evaluării școlare externe, creând o corespondență între evaluările interne și externe. Evaluarea managerilor școlari și a cadrelor didactice sunt componente obligatorii ale evaluării școlare externe, care are loc la fiecare 5 ani, stabilind o corelație naturală între evaluările conducătorilor, profesorilor și a școlii. Caracterul sistematic poate fi observat în modul în care este concepută evaluarea.

Evaluările externe periodice efectuate conform metodologiei de evaluare ANACEC au ca rezultat evaluări calitative distincte ale școlii, liderilor școlari și personalului didactic. Calificativele sunt: "Foarte bine", "Bine", "Satisfăcător" și "Nesatisfăcător" (pe baza scorurilor de evaluare de 86% și mai sus, 64-85,99%, 50-63,99% și, respectiv, sub 50%). Calificativele, observațiile și recomandările principale trebuie să fie înregistrate de către comisia de evaluare într-un Raport de revizuire periodică externă, care trebuie prezentat școlii de către ANACEC în termen de 30 de zile de la vizita de evaluare. Rapoartele externe de evaluare școlară trebuie să fie accesibile publicului pe site-urile școlilor și OLSDÎ respective, precum și pe site-ul al ANACEC. Notificarea prealabilă privind evaluarea, claritatea criteriilor de evaluare și promptitudinea și claritatea unui raport scris cuprind îmbunătățiri substanțiale ale actualului sistem de evaluare a școlilor, care nu denotă prezența niciunui dintre aceste elemente.

Școlile care primesc un calificativ "nesatisfăcător" urmează să fie monitorizate de OLSDÎ și reevaluate în anul următor. Un calificativ "nesatisfăcător" obținut doi ani consecutiv conduce la încetarea contractului cu conducătorul școlii, așa cum se consideră că este nepotrivit să conducă școala. Directorii care obțin un calificativ "nesatisfăcător" în evaluarea lor personală trebuie să fie imediat concediați. Cei care primesc un rating "foarte bine" trebuie să fie eligibili pentru majorarea salariilor. Metodologia de evaluare și standardele de performanță pentru conducători se aplică atât pentru directorul școlii, cât și pentru directorii adjuncți.

Profesorii care obțin un rating "nesatisfăcător" doi ani la rând sunt considerați că au săvârșit o infracțiune disciplinară și trebuie să fie disciplinați de către conducătorul școlii. Profesorii care au obținut calificativul "foarte bine" se recomandă să fie promovați la statutul de mentor la nivel de școală și pot beneficia de un bonus financiar. Evaluările consecutive "foarte bine" au de asemenea implicații pozitive pentru capacitatea profesorilor de a dobândi un statut profesional mai înalt.

Ca răspuns la recomandările trimise școlii în raportul periodic de evaluare externă, școala este responsabilă de adaptarea planului său anual de dezvoltare și a planului de dezvoltare școlară. Această funcție formativă a evaluării școlare externe este o

continuare a practicii pozitive existente de evaluare, fiind legată de planurile de îmbunătățire.

Ratingurile evaluărilor școlare externe sunt atribuite pe baza standardelor de performanță ale MECC. Fiecare indicator asociat standardelor a primit o valoare punctuală în metodologia de evaluare, care este însumată pentru a ajunge la un rating.

4 Recomandări

În ansamblu, noul sistem național de evaluare reprezintă un pas pozitiv semnificativ către un sistem de performanță internă și o evaluare profesională a personalului școlii. Punctele sale forte principale constau în faptul că: (1) corespunde standardelor naționale; (2) abordarea evaluării este raționalizată între cele trei tipuri de evaluare a performanțelor școlare, care sunt concepute acum să se desfășoare simultan, dar să fie distincte una de cealaltă, (3) introduce autoevaluarea, evaluarea internă și externă, care utilizează aceleași instrumente sau criterii similare și care sunt consecvente la nivel intern și (4) funcția de evaluare periodică este centralizată, permițând monitorizarea strategică și urmărirea datelor, lăsând în același timp monitorizarea și sprijinul permanent cu departamentele locale ale învățământului. Pentru a construi în continuare punctele forte ale noului sistem de evaluare, sunt prezentate următoarele recomandări.

4.1 Sistem de urmărire a datelor

Ar fi util să se stabilească un sistem de urmărire a datelor pentru rezultatele evaluării ANACEC, prin care să se poată identifica și raporta la MECC tendințele și problemele comune pentru a formula o politică națională privind curriculumul, instruirea, evaluarea și dezvoltarea profesională.

Ca o dezvoltare pozitivă, ANACEC planifica o comisie specială de nouă experți care vor efectua analize calitative ale rapoartelor de evaluare școlară și vor lucra la recomandări pentru politica națională. Se pare că în prezent planul este de a externaliza analiza datelor către MECC sau alte instituții care se specializează în analiza datelor. Deși este posibil ca mai multe entități să analizeze datele, se recomandă ca ANACEC, ca agenție aflată în apropierea practicii la nivel de școală, să efectueze, de asemenea, analize cantitative, având rolul de a consilia MECC cu privire la politicile naționale. Pentru a îndeplini această funcție, poate fi necesară consolidarea capacităților pentru ca personalul ANACEC sau contractorii să poată examina și analiza cantitativ datele colectate, în baza întrebărilor și ipotezelor interne de cercetare, în plus față de analizele calitative deja anticipate.

4.2 Follow-up-ul Privind Recomandările Evaluării Externe

Pot fi necesare instrucțiuni pentru OLSDÎ cu privire la modul în care aceștia pot efectua monitorizarea și sprijinul după evaluările ANACEC. În prezent, se pare că se pune accent pe verificarea faptului că școlile au toate documentele necesare, precum și dacă celelalte înregistrări (de ex., Notele elevilor etc.) sunt în concordanță cu orientările politicii naționale. Angajații OLSDÎ au nevoie de instruire în privința noilor standarde de performanță și de modul de monitorizare și susținere a performanței în mod corespunzător în moduri care depășesc examinarea documentației. În mod ideal, OLSDÎ ar găzdui expertiza pedagogică (fie prin formarea angajaților, fie prin atragerea de contractori), care ar putea fi folosite în sprijinirea școlilor față de standardele de performanță.

4.3 *Plățile suplimentare și evaluarea performanței*

Se pare că este puțină claritate din partea conducătorilor școlari și a OLSDÎ în ceea ce privește modul în care trebuie să se decidă alocarea suplimentară a plăților. În plus, este discutabil dacă legarea recompensei financiare la performanță este un stimulent adecvat pentru îmbunătățirea performanței, deoarece poate introduce un sistem cu mize mari care amenință cu onestitatea raportării de autoevaluare a performanței de către evaluatori. În afară de aceasta, dacă nu sunt introduse măsuri de responsabilitate și criterii de succes, este posibil ca deciziile privind plățile suplimentare să fie luate pe baza unor factori mai subiectivi sau mai personali.

Astfel, deoarece aceasta este o politică a Ministerului Finanțelor, care nu poate fi modificată în sine, se recomandă ca MECC să furnizeze, cel puțin, o orientare mai specifică în ceea ce privește modalitatea de stabilire a alocării plăților. Planul actual articulat echipei de cercetare de către părțile interesate din partea autorităților naționale este să utilizeze criteriile metodologiei de evaluare ANACEC ca criterii pentru remunerarea complementară bazată pe performanță. Pericolul acestei abordări este acela că va introduce o componentă cu mize ridicate într-o metodologie de evaluare care este concepută în alt mod pentru a fi de natură formativă și de dezvoltare. Schema de evaluare ar putea fi văzută mai degrabă ca fiind evaluativă și de sus în jos și limitează mentalitatea de creștere a cadrelor didactice, dorința de a-și asuma responsabilitatea, încerca abordări noi și experimenta, cu riscul de a nu avea succes atunci când este revizuit pentru salarii. În cele din urmă, această intervenție ar putea crește competitivitatea personalului, dacă percepe că aceștia concurează pentru resurse cu alții în aceeași poziție.

Este important să se clarifice dacă alocația suplimentară trebuie alocată pentru performanțe excepționale sau pentru îndeplinirea standardelor, deoarece în prezent există dezacord între părțile interesate în legătură cu acest lucru. În mod obișnuit, schemele de bonus-salarizare sunt folosite ca recompensă pentru performanțe mai mari și mai mari. De asemenea, cele mai bune practici internaționale sugerează că evaluările de performanță legate de salarizare au un efect negativ asupra performanței și satisfacției personalului, în cazul în care metodele de colectare a dovezilor de performanță sunt imprecise^{xxi}. Astfel, simplitatea și obiectivitatea ar trebui urmărite în alegerea măsurilor de evaluare.

Un aspect forte al metodei propuse în prezent de autoritățile naționale este includerea autoevaluării în analiză. Se sugerează că profesorii, conducătorii școlii și reprezentanții OLSDÎ vor fi intervievați despre o schemă de evaluare pe care o consideră corectă și una care să îi încurajeze să se dezvolte profesional și să păstreze personalul pozitiv și relațiile de leadership la școală. Cercetarea arată că personalul școlii este mai puțin sceptic față de revizuirea salarizării și că duce la creșterea studiilor pentru elevi, atunci când aceștia joacă un rol în elaborarea măsurătorilor de performanță.^{xxii}

4.4 Formarea în domeniul standardelor de evaluare a performanței

Deși există deja un nivel moderat de familiarizare între școli și OLSDÎ cu standarde de performanță pentru cadrele didactice, director și școală, va fi necesară formarea continuă a standardelor și a metodologiei de evaluare asociate atunci când metodologia va fi finalizată.

Mai mult, dacă OLSDÎ ar continua să efectueze evaluări tematice, este recomandabil ca aceștia să împărtășească criteriile de evaluare cu școlile cu mult înainte de evaluare. În prezent, școlile devin adesea conștiente de criteriile pe baza care sunt evaluate cu două zile înainte de evaluare și uneori în raportul pe care îl primesc după evaluare. Este esențial ca evaluarea să fie folosită ca un instrument de orientare pentru performanța școlară îmbunătățită, care este cel mai bine realizat prin comunicarea așteptărilor din standardele și indicatorii naționali și a criteriilor utilizate în evaluările conduse de district, precum și feedback-ul formativ scris care urmează. Se recomandă ca ANACEC să articuleze mai clar rolul evaluărilor tematice și să alinieze obiectivele și criteriile de observare ale acestora la obiectivele și abordarea mai largi ale evaluării școlii.

CAPITOLUL IV. EVALUAREA CADRELOR DIDACTICE ÎN MOLDOVA

1 Introducere

Evaluarea profesorilor se referă la procesele și criteriile utilizate pentru a aprecia performanța cadrelor didactice școlare, precum și modul în care rezultatele unei astfel de evaluări sunt utilizate pentru îmbunătățire. Pentru a face parte din ciclul de perfecționare, evaluarea profesorilor trebuie să fie obiectivă și bazată pe criterii de evaluare riguroase, care corespund standardelor de performanță. Doar prin faptul că sunt familiarizați cu aceste așteptări, profesorii pot avea o viziune comună asupra tipului de practică la care ar trebui să aspire. Deoarece profesiunea didactică este multidimensională, este important ca o evaluare eficientă a cadrelor didactice să capteze o serie de abilități administrative și pedagogice, principala dintre acestea fiind predarea lecțiilor, deoarece acesta este principalul punct de contact cu elevii. Evaluarea cadrelor didactice poate duce la îmbunătățirea continuă a practicii pedagogice în școală dacă rezultatele acesteia sunt utilizate pentru a informa dezvoltarea și susținerea profesională la nivelul școlii, precum și strategia pentru formarea inițială și continuă a profesorilor la nivel național.

În anul academic 2017-2018 au fost angajate 28.600 de cadre didactice în sectorul educației generale al Republicii Moldova (școli primare și secundare), dintre care 86% erau femei, 58% aveau mai mult de 20 de ani de experiență profesională și doar 11 % au fost profesori novice cu 5 ani de experiență didactică sau mai puțin. Se atestă o lipsă a cadrelor didactice pentru anumite discipline, în special pentru cele exacte. Profesia didactică nu atrage suficiente cadre tinere și este amenințată de lipsa de cadre didactice. Pentru a deveni profesor, candidații trebuie să dețină o calificare de predare.

Această situație demografică vorbește de faptul ca majoritatea profesorilor din Moldova au o vasta experiență bazată pe abordările sovietice și post-sovietice cu referire la furnizarea și structura educației. Acest lucru afectează atât practica de instruire, cât și opiniile și practicile lor de evaluare.

La nivel de școală, directorii adjuncți supraveghează în general performanța cadrelor didactice. La nivel național, după cum sa menționat mai sus, ANACEC este agenția responsabilă pentru evaluarea cadrelor didactice.

2 Contextul legislativ și de politici al evaluării cadrelor didactice

2.1 *Standardele naționale ale practicii de predare*

Standardele profesionale pentru performanța cadrelor didactice ale MECC din 2016 cuprind cinci standarde:

- Standardul 1 - Predarea și evaluarea curriculum-ului
- Standardul 2 - Mediul de învățare (relația, siguranța, managementul comportamentului)
- Standardul 3 - Asigurarea procesului educațional
- Standardul 4 - Gestionarea dezvoltării profesionale proprii
- Standardul 5 - Colaborarea și parteneriatele în comunitate

Standardele de performanță ale profesorilor sprijină în general standardele de învățare și sunt compatibile cu abordarea bazată pe competențe în predare și învățare, deși legături mai explicite pot fi implementate în viitoarele iterații ale standardelor. Pentru a sprijini învățarea, cadrele didactice trebuie să furnizeze instruirea și evaluarea competențelor curriculare; să adapteze curriculumul, să ia în considerare nevoile și cunoștințele individuale ale elevilor, inclusiv elevii cu nevoi speciale și să încorporeze o perspectivă interdisciplinară și transdisciplinară. Evaluarea de către colegi și autoevaluarea elevilor sunt enumerate ca strategii de predare, precum și evaluările inițiale, formative și sumative, precum și aplicarea metodelor diferențiate de evaluare. Ținând cont de standarde se așteaptă, de asemenea, ca profesorii să furnizeze periodic informațiile necesare părinților / reprezentanților legali ai copiilor cu privire la progresul, succesele și nevoile lor de dezvoltare și sprijin pentru elevi în timpul învățării. Operaționalizarea acestui lucru și consolidarea mesajului către profesori au potențialul de a avea un efect foarte pozitiv asupra comunicării între profesori și părinți, în special în ceea ce privește facilitarea călătoriilor de învățare bazate pe criterii ale elevilor (în conformitate cu recomandările privind comunicarea cu părinții de mai sus).

2.2 Corespondența ghidurilor de evaluare cu standardele de performanță

Îndrumările pentru evaluarea cadrelor didactice corespund, în general, standardelor profesionale ale cadrelor didactice. Metodologia de evaluare externă a cadrelor didactice nu include criterii de evaluare asociate cu indicatori de performanță, ceea ce poate face dificilă interpretarea standardelor, atât pentru profesori, cât și pentru comisiile externe de evaluare, pe măsură ce aceștia doresc să o aprecieze. Se sugerează ca descriptorii să fie menționați mai detaliat în metodologia evaluării cadrelor didactice, iar exemple sau îndrumări similare celor menționate mai sus să completeze documentul metodologic existent.

Standardele profesionale ale cadrelor didactice corespund și sprijină elementele capturate în standardele școlare. Standardele subliniază componentele interdependente ale predării, învățării și evaluării.

3 Constatările cercetării

În prezent, profesorii din Republica Moldova manifestă o familiarizare și o înțelegere variată a standardelor naționale de performanță, iar școlile folosesc criterii de evaluare diferite pentru evaluarea profesorilor. Abordarea evaluării este în general informală și nu este întotdeauna bazată pe criterii sau utilizată pentru colectarea datelor. În timp ce abordarea existentă personală și individualizată în evaluarea și feedback-ul profesorului are puncte forte, acestea îi lipsește frecvent obiectivitatea și caracterul sistemic. Ca urmare, intervențiile individuale prezintă riscul de a fi întâmplătoare și / sau inconsistente. Directorii școlilor rareori examinează rezultatele evaluării profesorilor la nivelul școlii, ceea ce împiedică posibilitatea de a planifica dezvoltarea profesională a întregii școli și oferirea sprijinului bazat pe nevoile comune. Autoritățile naționale și regionale de evaluare a cadrelor didactice nu au avut la dispoziție, până în acest moment, criterii de evaluare consecvente, analize avansate a performanței și o strategie de planificare a dezvoltării profesionale bazată pe date.

3.1 Evaluarea internă a profesorilor introdusă în școli

Cadrele didactice și directorii școlilor intervievați au exprimat opinii diferite în ceea ce privește cunoștințele lor despre standardele profesionale naționale ale cadrelor didactice, deși majoritatea conducătorilor și aproximativ jumătate dintre profesorii intervievați erau în general conștienți și aveau în posesie o copie a standardelor MECC. În ciuda gradului de conștientizare a standardelor, în prezent, școlile par să nu dispună de îndrumare în ceea ce privește evaluarea cadrelor didactice și să utilizeze o varietate de sisteme și criterii, în conformitate cu care să evalueze profesorii: fișele de post, portofoliile profesorilor, regulamentele de atestare a cadrelor didactice, formulare de observare a lecțiilor, interne, externe sau utilizate de OLSDI, formulare de observare a lecțiilor, autoevaluări ale profesorilor, interviuri ale elevilor de către psihologul școlar etc. Unele școli utilizează formularele și politicile propuse de legislația muncii din Republica Moldova, cum ar fi formularul de evaluare a performanței profesionale. Alții au adaptat standardele naționale ale profesorilor la nevoile lor de evaluare.

Unele școli percep standardele profesionale ale cadrelor didactice elaborate de MECC ca fiind prea complexe și indică faptul că personalul cu normă întreagă poate fi necesar numai în scopul evaluării profesorilor, în special pentru școlile mari. Se pare că standardele sunt în prezent percepute ca fiind dificil de măsurat, astfel că puținele școli care au propus evaluarea cadrelor didactice pe baza standardelor au selectat doar acelea care se concentrează asupra intrărilor și ieșirilor măsurabile (de exemplu, participarea la activități de dezvoltare profesională, participarea la activități extracurriculare, etc.), mai degrabă decât caracteristicile profesorilor care sunt percepute ca vagi și necesită prea multe dovezi pentru a stabili un caz. Unele școli au raportat că standardele par a fi utile în evaluarea profesorilor pe termen lung, dar nu pe termen scurt. Acest feedback confirmă faptul că ANACEC și / sau MECC ar trebui să ia în considerare probabilitatea de a opera în continuare descriptorii de performanță și criteriile de evaluare prin furnizarea de exemple practice și / sau sugerând tipuri de dovezi care pot ajuta în demonstrarea performanțelor la un anumit standard. Acestea fiind spuse, trebuie luate măsuri de precauție cu cele din urmă, pentru a crea astfel de suporturi care ar fi formative, mai degrabă decât prescriptive sau împovărătoare pentru școlile și profesorii ală căror capacitate este deja adesea depășită. Dezvoltarea profesională a noii metodologii de evaluare a cadrelor didactice ar fi de asemenea utilă pentru directorii care se preocupă, în mare parte, de auto-învățare în abordările lor existente.

Directorii par a fi confuși de noul sistem de stimulare financiară bazat pe performanță, deoarece acesta oferă o altă cauză pentru evaluarea cadrelor didactice și trebuie dezvoltat un nou sistem pentru acesta. Directorii școlilor au pus în aplicare diferite abordări în proiectarea acestui sistem. Evaluarea cadrelor didactice în scopul evaluării interne, atestării și adjudecării gradului didactic și a salariilor suplimentare sunt uneori puse la un loc de către reprezentanții școlilor. În concluzie, în prezent există o lipsă de direcție în ceea ce privește aprecierea cadrelor didactice, iar noua metodologie națională de evaluare poate simplifica procesul pentru școli. Este recomandabil să se precizeze directorilor și cadrelor didactice cum se vor lega diferitele tipuri de evaluări interne în noul sistem. În special, dacă politica suplimentară de remunerare bazată pe performanță continuă, se recomandă menținerea acesteia independentă de aprecierea profesorilor pe criterii.

În cele din urmă, fiecare școală vizitată avea propriul formular de observare a lecțiilor, dar cel puțin unele îndrumări generale din partea ANACEC ar putea fi de ajutor pentru a ghida școlile în ceea ce ar trebui să ia în considerare, deoarece aceștia observă lecțiile profesorilor. Noua metodologie de evaluare a cadrelor didactice nu abordează în mod suficient observările lecțiilor profesorilor.

3.2 Utilizarea formativă a evaluării interne

Când au fost întrebați despre evaluarea internă, răspunsurile profesorilor s-au concentrat pe aprecierea în contextul atestării sau a gradului didactic și rareori pe îmbunătățirea internă. În mare parte, se pare că o astfel de utilizare formativă este informală și individuală. Școlile rare ori au raportat organizarea dezvoltării profesionale în baza percepției nevoilor profesorilor. Acest lucru este probabil legat de faptul că păstrarea datelor cu referire la rezultatele evaluării cadrelor didactice nu este practică în majoritatea școlilor, ceea ce face puțin probabil ca luarea deciziilor bazate pe date, cum ar fi decizia privind dezvoltarea profesională sau alte intervenții.

4 Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice

Profesorii participă la activități de dezvoltare la nivel de școală (organizate preponderent de directorul adjunct), la nivel raional / municipal (organizate de OLSDI), ocazional la nivel național (cum ar fi activitățile organizate de o agenție națională sau de MECC), și la centrele de dezvoltare profesională externe. Dezvoltarea profesională este organizată de aceste entități ca răspuns la o varietate de factori. Majoritatea cursurilor (cu excepția celor organizate în școală) sunt concepute astfel încât să îndeplinească cerințele obligatorii și opționale de acreditare a profesorilor și să explice politicile și noile așteptări ale MECC. Cu alte cuvinte, în prezent, dezvoltarea profesională a cadrelor didactice este oferită în primul rând profesorilor pentru a-și îndeplini anumite așteptări. Deși acest scop va continua să fie îndeplinit într-o mare măsură, se recomandă și o abordare mai flexibilă, prin care dezvoltarea profesională este, de asemenea, organizată ca răspuns la nevoile identificate de către profesori.

În prezent, există 15 centre aprobate care asigură dezvoltarea profesională a profesorilor în Moldova, inclusiv Institutul Național de Științe ale Educației care îndeplinește și o funcție de cercetare. Persoanele intervievate în acest domeniu au raportat interacțiuni limitate cu școlile și lipsa unui sistem oficial de feedback pe care l-ar putea utiliza pentru a-și proiecta oferta de dezvoltare profesională.

5 Evaluarea cadrelor didactice: Recomandări

5.1 Alinierea standardelor profesionale ale profesorilor și evaluarea

Deoarece standardele de învățare și abordările de evaluare aferente sunt definite mai precis în noile metodologii / ghiduri curriculare și integrare a curriculum, se sugerează ca ele să fie luate în considerare și ca standardele profesionale ale cadrelor didactice să fie aliniate în mod intenționat la acestea. învățare. Deoarece MECC definește în continuare abordările care conduc la învățarea eficientă, se sugerează ca acestea să se reflecte mai vizibil în standardele profesionale ale cadrelor didactice și în instrumentele de evaluare a cadrelor didactice.

Este demn de remarcat faptul că metodologia pentru evaluarea cadrelor didactice naționale și metodologia de evaluare internă recomandată nu includ o componentă de observare. Persoanele responsabile din cadrul ANACEC au precizat că observările

lecțiilor vor rămâne o parte a evaluărilor tematice realizate de către OLSDI, în timp ce procesul național de evaluare externă se va concentra pe asigurarea faptului că școala va putea evalua profesorii. Deoarece meseria de profesor are cel mai mare efect asupra învățării elevilor în clasă, este necesar să se țină seama de observările lecțiilor, cum ar fi ghidarea furnizată către OLSDI și managerilor școlari cu privire la tipurile de indicatori care trebuie respectați.

5.2 Alinierea standardelor de evaluare a cadrelor didactice și a celor de învățare

Când școlile raportează cu privire la dezvoltarea profesională, acestea pun accentul adesea pe cunoștințele cadrelor didactice sau pe formarea noilor standarde sau metodologii ale curriculumului. Se recomandă ca competențele profesorilor să fie privite în termeni de competență pedagogică dincolo de cunoașterea conținutului și de îndeplinirea cerințelor metodologiei curriculare (atât în standarde, cât și în ceea ce privește dezvoltarea profesională).

În ansamblu, există o narațiune consecventă în școli, conform căreia sistemul de înregistrări (scheme de notare, etc.) asociate cu respectarea curriculumului și a metodologiei de evaluare fac dificil pentru profesori să-și cunoască elevii și să-și atingă propriul potențial ca profesioniști. În plus, curriculum-ul este adesea privit ca fiind deosebit de dens, conducând în mod similar la o insuficiență de timp pentru profesori. Astfel, structura și cerințele curriculumului și metodologia în baza acestuia, așa cum sa discutat în Secțiunea a II-a, par să aibă un impact negativ asupra profesionalismului profesorilor. Există o varietate de motive pentru acest lucru, incluzând, dar fără a se limita la, lipsa de abilități a profesorilor atunci când se lucrează cu curriculumul / metodologia de evaluare, neînțelegerea manifestată de cadrele didactice privind orientările curriculare (de exemplu, fiecare aspect este tratat ca o cerință, mai curând decât ca o recomandare) și așa mai departe. Pe măsură ce se finalizează noul curriculum național și metodologia de însoțire, se recomandă luarea în considerare a volumului de muncă a cadrelor didactice - atât în ceea ce privește cerințele de evaluare, cât și nivelul de detaliere al conținutului curricular în sine, iar curriculum-ul să fie structurat într-un mod care permite profesorilor să avanseze în competențe pedagogice, inclusiv cunoașterea elevilor lor printr-o evaluare formală reală. Trebuie luate măsuri de precauție cu referire la ambiguitatea cerințelor față de recomandări și a unui curriculum saturat care să crează spațiu pentru a forma abilitățile elevilor sau pentru a înțelege în profunzime conținutul.

În concluzie, se recomandă ca îndrumările privind standardele de învățare să ia în considerare profesionalismul cadrelor didactice și dezvoltarea abilităților și să faciliteze o abordare care să permită profesorilor să fie profesioniști pentru a putea îndeplini cerințele.

5.3 Analiza rezultatelor evaluării cadrelor didactice

Noul sistem de date de evaluare a profesorilor stocate și analizate la nivel național poate fi utilizat în mod eficient pentru a identifica tendințele în performanța cadrelor didactice și pentru a stabili direcția politicii naționale de dezvoltare și formare profesională a cadrelor didactice. Datele pot fi, de asemenea, separate pe raion / municipalitate pentru a oferi recomandări OLSDI despre nevoile specifice ale cadrelor

didactice în raionul de care este responsabil. Alternativ, capacitatea OLSDÎ poate fi construită pentru a încuraja astfel de analize la nivelul raional.

Rezultatele evaluării elevilor la nivel național ar trebui, de asemenea, utilizate pentru identificarea nevoilor de dezvoltare profesională ale profesorilor. Analizele la nivel național ar putea fi necesare pentru a identifica unde profesorii ar putea să nu aibă cunoștințe despre conținut sau abilități pedagogice pentru a predă.

Institutul Național de Științe ale Educației desfășoară atât activități de cercetare în domeniul educației, cât și de dezvoltare profesională. Nu este clar dacă sau în ce măsură cele două funcții se informează reciproc sau dacă acest lucru ar fi potrivit. Mai multe cercetări ar fi necesare pentru a investiga capacitatea Institutului de a furniza acest tip de cercetare. Indiferent de faptul cine efectuează cercetarea sau obține / analizează date despre performanța elevului și a profesorului, este necesar ca furnizorii de dezvoltare profesională să fie conectați permanent la nevoile la nivelul de bază. În prezent, nu pare să existe un astfel de sistem.

Este important ca oferta de dezvoltare profesională să fie informată atât de sus în jos în funcție de politici, cât și de cea de cercetare, precum și de jos în sus prin solicitări, practica actuală a profesorilor și rezultatele elevilor. Capacitatea școlilor ar trebui să fie construită pentru a permite liderilor să identifice în mod sistematic nevoile de dezvoltare profesională a cadrelor didactice. Odată cu introducerea și explicarea noului sistem de evaluare a cadrelor didactice, este recomandat ANACEC sau o altă entitate națională sau regională să ilustreze un sistem de stocare și analiză a datelor de evaluare a cadrelor didactice la nivel de școală și să instruiască conducătorii școlilor cu privire la modul în care acestea pot fi folosite pentru a dezvolta cadrele didactice.

5.4 Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice

Este necesară o delimitare mai clară a responsabilităților sau a comunicării despre acestea pentru a distinge funcția universităților și a centrelor de dezvoltare profesională (DP). Nu este clar ce instituție din țară are funcția de supervizare a politicii de dezvoltare profesională și de furnizare - poate fi necesar să fie clarificat. Furnizorii de dezvoltare profesională au nevoie atât de contribuție (de sus în jos, cât și de jos în sus, așa cum s-a descris mai înainte) în ceea ce privește nevoile profesorilor și un nivel de supraveghere și control al calității furnizării acestora.

În timp ce centrele DP furnizează adesea cursuri cu denumiri similare, nu este clar dacă aceștia sunt responsabili în ceea ce privește conținutul acestor cursuri, ceea ce înseamnă probabil că atât calitatea prestării lor variază, cât și faptul că nici conducătorii școlilor, nici autoritățile educaționale superioare nu cunosc tipul de conținut pe care profesorii l-au parcurs frecventând un curs DP.

În plus, centrele DP primesc fonduri de stat pentru cursuri obligatorii proporțional cu numărul de participanți înregistrați. În prezent, acest lucru creează un mediu competitiv între ele. Ca și în cazul competiției între școli, acest lucru poate determina actorii de pe piață să lucreze la îmbunătățirea ofertei sau poate constitui un obstacol în împărțirea celor mai bune practici și în asigurarea transparenței.

O soluție posibilă pentru ambele provocări este crearea unui sistem de unificare sau obligativitatea ca aceștia să-și împărtășească conținutul cursurilor, cum ar fi sub formă de rezumate și programe. Acest lucru ar promova atât un nivel de responsabilitate, cât

și ar determina încurajarea transparenței, ceea ce ar putea duce la un mediu mai colaborativ în domeniu. Pe măsură ce centrele DP cunosc despre ofertele celorlalți, pot fi încurajate să concureze într-un mod sănătos, oferind o calitate îmbunătățită a cursurilor de formare. O altă soluție potențială ar putea fi construirea unor module de dezvoltare profesională (cel puțin module obligatorii) care să fie dezvoltate de un organism centralizat și furnizate de centrele independente.

Un sistem bazat pe rezultate, cu schimbări în ceea ce privește performanțele profesorilor și / sau ale elevilor ca urmare a cursurilor de dezvoltare profesională poate fi de asemenea un obiectiv pe termen lung, deși există o complexitate în ceea ce privește punerea în aplicare a acestora în domeniu. O versiune mai simplă ar putea fi instituită sub forma unei testări pre-post bazate pe standardele naționale de profesor, indicatori sau descriptori pe care profesorii o parcurg înainte și după cursul DP.

5.5 Concluzii

La fel ca și în cazul tuturor evaluărilor realizate în școală ca parte componentă a noului cadru de evaluare, se recomandă ca pasul următor să fie ca ANACEC să dezvolte îndrumări detaliate care să operaționalizeze în continuare criteriile de evaluare a profesorilor într-un mod concret pentru a ajuta profesorii să înțeleagă așteptările. Îndrumările ar trebui să servească drept o ilustrare, mai degrabă decât ca o cerință, permițând profesorilor libertatea de personalizare și inovare în limitele standardelor de performanță. Se consideră că această intervenție ar consolida calitatea cadrului de evaluare a profesorilor, care în prezent pare a fi destul de general. Caracterul specific este necesar pentru îmbunătățirea practicii pedagogice ca urmare a evaluării bazate pe criterii.

În plus, pe măsură ce Republica Moldova adoptă noul cadru de evaluare a cadrelor didactice, rolul OLSDI trebuie să fie specificat, iar îndrumarea furnizată pentru sfera de aplicare și numărul de evaluări tematice poate continua. Îndrumări pentru observarea lecțiilor ar trebui să fie oferite OLSDI și școlilor, deoarece livrarea lecțiilor este componenta cheie a predării.

Pe măsură ce noua abordare a evaluării este adoptată, este important ca părțile interesate la nivel național să se implice într-un proces continuu de: (1) actualizare a standardelor profesionale ale cadrelor didactice și a criteriilor de evaluare pentru a facilita prioritățile naționale de învățare, în timp ce orientările pentru curriculum și evaluare sunt actualizate, (2) analiza datelor generate în urma evaluării cadrelor didactice cu scopul informării strategiei de dezvoltare profesională la nivelul școlii și la nivel național și (3) evaluarea capacității școlilor de a evalua cu exactitate profesorii pe plan intern. Pe măsură ce capacitatea de autoevaluare internă crește, povara administrativă a evaluărilor externe ar trebui să scadă.

CAPITOLUL V. EVALUAREA ȘCOLII ÎN MOLDOVA

1 Introducere

Pentru a realiza obiectivul învățării profunde și eficiente a elevilor, nu este necesar să se asigure doar furnizarea unei predări eficiente, ci și o administrare și conducere eficientă a școlii. Atât elevii, cât și profesorii există într-un ecosistem complex creat de director, care se numește „școală”. O școală de succes îndeplinește standardele de performanță convenite care contribuie la bunăstarea fizică, academică, de dezvoltare și socio-emoțională optimă a tuturor elevilor. Directorii școlilor trebuie să fie echipați pentru a crea o astfel de școală prin abilitățile și viziunea corespunzătoare. O astfel de abilitate reprezintă capacitatea de a reflecta asupra propriei performanțe și asupra performanței întregii școli. Auto-evaluarea internă transparentă îi ajută pe conducători să dezvolte o mentalitate orientată spre creștere și să ia decizii în cunoștință de cauză pentru a realiza îmbunătățiri.

Cele mai multe școli din Moldova sunt conduse de conducătorul școlii ("director") și unul sau mai mulți conducători adjuncți ("vice-directori"), în funcție de mărimea școlii. Responsabilitatea directorului se axează în mare parte pe managementul și administrarea școlii din perspectivă practică și strategică, în timp ce directorii adjuncți sunt responsabili pentru conducerea și evaluarea în mod specific a practicii pedagogice (predare și învățare) la școală. Prezenta secțiune este limitată la evaluarea directorului școlii. Alte cercetări similare, axate pe directorii adjuncți, pot fi pertinente.

OLSDÎ supraveghează performanța managerilor școlari în timp ce ANACEC, așa cum sa menționat anterior, este organismul național responsabil pentru școli și managerii școlari. La nivelul școlii, Consiliul de administrație și Consiliul de învățământ sunt două organisme față de care directorii sunt responsabili.

2 Contextul legislativ și de politici al evaluării școlare

2.1 *Legi / Politici naționale relevante*

În Strategia Educație 2020 se prevede reconceptualizarea managementului educațional la nivel de sistem în funcție de următoarele aspecte: promovarea managementului participativ și eficient; promovarea managementului strategic și inovator; dezvoltarea culturii organizaționale a instituțiilor de învățământ; dezvoltarea managementului resurselor umane; dezvoltarea managementului curriculei; corelarea managementului la nivel național, local și instituțional; identificarea și implementarea unor mecanisme moderne de management, cum ar fi diagnosticarea, proiectarea, luarea deciziilor, organizarea, evaluarea, comunicarea și așa mai departe. Aceste accente sunt parțial reflectate în standardele naționale ale școlii și ale managerilor școlari începând cu 2013, respectiv 2016.

2.2 Școala națională și standardele școlare

2.2.1 Standartele de performanță școlară

Standardele naționale de performanță ale școlilor din Moldova se bazează pe standardele școlii prietenoase copiilor ale UNICEF. Urmează un rezumat al acestor standarde:

Standardul 1 - Siguranță, securitate și sănătate

Standardul 2 - Participare și democratizare

Standardul 3 - Incluziune

Standardul 4 - Procesul educațional (la nivel de școală și profesor)

Standardul 5 - Echitatea de gen

Pe scurt, școlile din Moldova trebuie să asigure elementele de bază necesare pentru a facilita procesul educațional: securitatea și protecția tuturor elevilor, parteneriatele comunitare pentru protejarea integrității fizice și mentale și a serviciilor de sprijin pentru promovarea unui stil de viață sănătos în rândul elevilor. Școlile trebuie să includă toți copiii, să fie echitabile și să creeze condiții optime pentru realizarea și dezvoltarea potențialului academic al fiecărui elev.

Predarea și învățarea sunt abordate într-unul din cele cinci standarde, prin care școlile trebuie să creeze condiții favorabile procesului educațional de calitate, iar profesorii trebuie să utilizeze în mod eficient resursele educaționale spre obiectivele stabilite de curriculumul național.

2.2.2 Standartele pentru managerii școlari

Standardele de competență profesională ale managementului instituțiilor educaționale generale propuse de MECC în 2016 definesc standardele profesionale pentru managerii școlari. Aceleași standarde sunt concepute pentru a ghida autoevaluarea managerilor, precum și de evaluările interne și externe ale activității lor și de a fi utilizate de către entitățile care oferă o dezvoltare profesională continuă

Urmează un rezumat al standardelor managerului:

Standardul 1 - Viziunea și implementarea obiectivelor strategice;

Standardul 2 - Dezvoltarea și implementarea curriculumului;

Standardul 3 - Recrutarea, conducerea, evaluarea și dezvoltarea profesională a personalului;

Standardul 4 - Managementul resurselor financiare și materiale;

Standardul 5 - Gestionarea operațiunilor și asigurarea calității;

Standardul 6 - Dezvoltarea parteneriatelor comunitare.

Cele șase standarde sunt descrise prin intermediul unor indicatori, care sunt în continuare operaționalizați prin descriptorii. Obiectivele academice sunt abordate prin standardele 2 și 5, în timp ce majoritatea standardelor sunt centrate pe managementul școlar general.

2.3 Corespondența ghidurilor de evaluare și a standardelor naționale

Criteriile de evaluare a școlilor corespund direct cu standardele naționale respective. Toate standardele și indicatorii de performanță școlară se află sub autoritatea conducătorului școlii, ceea ce face ca performanța școlară să reflecte în mod direct conducătorul școlii și într-o oarecare măsură, performanța cadrelor didactice. Într-adevăr, o performanță nesatisfăcătoare a unei școli este interpretată în metodologia curentă de evaluare a școlii ANACEC ca o reflecție asupra conducătorului școlii, deoarece contractul său este întrerupt în acest caz. În plus, unul dintre obiectivele declarate ale evaluării școlare este de a stabili legătura dintre rezultatele acesteia și rezultatele evaluării școlare.

3 Evaluarea Școlii: Constatările Cercetării

Abordarea actuală de evaluare internă a școlii, aplicată în Republica Moldova, se caracterizează printr-o înțelegere inconsistentă a standardelor de performanță școlară în rândul conducătorilor școlii. Mai mult decât atât, atitudinea prevalentă față de evaluarea internă se concentrează mai mult pe respectarea așteptărilor autorităților ierarhice și comunicarea de sus în jos, mai degrabă decât pe colectarea de informații pentru a lua decizii cu referire la domeniile ce necesită a fi îmbunătățite și cum poate fi realizată această îmbunătățire.

3.1 Evaluarea internă a școlii

3.1.1 Evaluarea internă a școlii utilizată în prezent

Se pare că în prezent există o înțelegere incoerentă a standardelor naționale de performanță școlară de către managerii școlari. Majoritatea școlilor care participă la cercetarea de teren pentru prezentul studiu nu au menționat standardele elaborate de MECC în 2013 atunci când au fost întrebați despre standardele de performanță ale școlilor – managerii au făcut referire la Codul Educației, la standardele școlare OLSDÎ sau au raportat că nu știu nimic.

Abordarea actuală a evaluării școlare interne a majorității școlilor se bazează pe cerința OLSDÎ pentru managerii școlari de a prezenta o evaluare administrativă a fiecărei pregătiri a școlilor lor de a funcționa înainte de începutul anului academic. Unele școli au raportat că OLSDÎ elaborează noi standarde în funcție de care școli trebuie să se evalueze pe baza acestor autoevaluări anuale, în timp ce altele au făcut referire la standardele MECC din 2013 ca bază. Majoritatea liderilor școlari și-au exprimat nevoia de mai multă claritate cu privire la criteriile de autoevaluare. Noua metodologie de evaluare a școlii dezvoltată de ANACEC reprezintă un pas important în această direcție și ar trebui să ofere conducătorilor școlii îndrumări inițiale utile privind criteriile autoevaluării școlare. Se aplică recomandări privind continuarea operaționalizării așteptărilor, menționate mai sus.

3.1.2 Utilizarea formativă a evaluării școlii

Potrivit intervievaților, autoevaluarea școlară informează planurile de dezvoltare a școlii (PDS) concepute pentru o perioadă de 5 ani; unele școli raportează și opinii ale profesorilor, părinților și elevilor în dezvoltarea PDS. Trebuie remarcat faptul că accentul evaluării școlare și al PDS este mai degrabă administrativ decât academic, deși sunt luate în considerare unele variabile academice. Planurile anuale separate academice

sunt elaborate de directorii adjuncți ai școlilor, care acționează ca șefi academici în majoritatea școlilor. Managerii școlari intervievați au raportat frecvent că nu au fost instruiți cu privire la modul de autoevaluare a școlilor, ci mai degrabă s-au bazat pe propriile lor expertize.

Este demn de remarcat faptul că obiectivele stabilite de școli în programele lor PDS și planurile academice sunt adesea formulate ca intrări sau ieșiri (cum ar fi achizițiile de cărți, introducerea de noi discipline, numărul de ore de dezvoltare profesională. Conducătorii școlari ar putea avea nevoie de instruire privind stabilirea obiectivelor bazate pe rezultate (de exemplu, creșterea scorurilor elevilor, evaluări ale profesorilor etc.).

Mai mult, managerii școlari și-au exprimat lipsa de capacitate de analiză a datelor care ar putea fi utilizată formativ pentru îmbunătățirea școlii. Managerii au raportat introducerea anumitor parametri școlari și statistici într-un sistem de date electronic prezentat de autoritățile de învățământ la nivel național, dar nici unul nu a exprimat faptul că au înțeles modul în care aceste date ar putea fi utilizate pentru îmbunătățirea școlară internă.

3.2 Raportarea rezultatelor evaluării școlare interne

3.2.1 Raportarea către autoritățile naționale și raionale

Școlile completează formularele de date electronice privind rezultatele academice, care sunt transmise autorităților naționale de învățământ. Nu este clar modul în care aceste date sau care dintre aceste date sunt utilizate la nivel național.

Anual, școlile prezintă rapoarte de autoevaluare către OLSDI locale. Pe baza cercetării primare a acestui studiu, OLSDI văd cele mai multe observații prin obiectivul examinării lor pentru îndeplinirea cerințelor Ministerului. Dacă cerințele nu sunt îndeplinite, OLSDI iau măsuri pentru a rezolva această problemă. Tendințele sau indicatorii de performanță nu sunt examinați foarte atent de OLSDI, cu accent pe realizarea standard. De asemenea, nu este clar dacă OLSDI utilizează aceste date în mod formativ pentru propriile lor scopuri.

3.2.2 Raportarea către părinți

Majoritatea liderilor școlari au indicat că se organizează o întâlnire între părinți o dată pe an, în care rezultatele la nivel de școală sunt partajate cu părinții. În general, totuși, accentul în comunicarea părintească se pune pe elevul individual sau, cel mult, pe rezultatele la nivel de clasă medie. Observarea și raportarea performanțelor la nivel de școală pentru părinți nu este o practică tipică, potrivit cercetării primare. Pe măsură ce școlile dezvoltă capacitatea de analiză a datelor, conform recomandărilor din acest document, este recomandabil ca aceștia să împărtășească tendințele de performanță cu părinții, să-i informeze despre aceste tendințe și să-i invite să facă parte din procesul de creștere și îmbunătățire. ANACEC a introdus în cerințe ca școlile să publice rapoartele de autoevaluare pe site-ul școlii, ceea ce reprezintă un pas pozitiv în această direcție.

4 Evaluarea managerilor școlari – Constatările cercetării

Conceptul de evaluare a directorului de școală, diferit de evaluarea școlii, nu este răspândit în rândul managerilor școlari din Moldova, care tind să se concentreze pe rezultatele performanței și nu pe abilități. Deși autoevaluarea bazată pe rezultate este o abordare solidă, în prezent nu se practică aproape nici o auto-evaluare sau evaluare internă a conducătorilor școlii, în afară de aceasta. Acest fapt consolidează abordarea evaluării liderului, bazate pe conformarea externă. Auto-reflecția și perfecționarea profesională continuă sunt abordări pe care majoritatea liderilor școlilor nu le-au dezvoltat încă.

4.1 *Evaluarea internațională a managerilor școlari*

Majoritatea directorilor de școală intervievați au raportat că sunt în prezent evaluați de către Consiliul Didactic și / sau Consiliul de Administrație, prin care conducătorul școlii prezintă un raport al activității sale, iar consiliul îl transmite către OLSDI. Unii manageri au raportat că consiliul le dă un rezultat calitativ (de exemplu, "bun", "satisfăcător" etc.), în timp ce alții au indicat că procesul de apreciere internă a conducătorului este informal, deoarece este "cunoscut de personal". Unele școli prezintă raportul conducătorului părinților. Funcția formativă privind practica profesională a liderului nu a fost raportată în mod explicit. Majoritatea feedback-ului primit de către directori a vizat performanțele și îmbunătățirile școlare de asemenea au fost reflectate și în planul de dezvoltare. În prezent managerii școlari nu disting între performanțele lor și performanțele școlii - o abordare ce poate fi înțeleasă pe care ANACEC va trebui să o ia în considerare deoarece acestea integrează criterii distincte pentru cele două tipuri de evaluare.

Pentru evaluarea performanței școlare, în majoritatea școlilor, nu pare să fie folosit nici un standard profesional. În timp ce mulți dintre lideri au acces și sunt conștienți de standardele profesionale naționale pentru managerii școlari, aproape nici o școală nu le folosește pentru a-și evalua performanțele.

4.2 *Autoevaluarea personalului școlar*

Auto-evaluarea nu a fost observată în rândul managerilor școlari. Toți conducătorii școlii intervievați consideră că procesul de evaluare internă a școlii este metoda lor de autoevaluare percepută ca directori. În timp ce această abordare are limitări, în primul rând prin faptul că managerii școlari nu utilizează standarde profesionale atunci când se evaluează - în același timp, avantajul acestei abordări constă în faptul că duce mai degrabă la o autoevaluare axată pe rezultate decât la o singură intrare de urmărire (de exemplu, ore de DP, etc.) care sunt adesea urmărite în evaluarea internă și auto-evaluare celorlalți angajați, așa cum am menționat mai sus.

5 Evaluarea școlii și a managerului școlar în Moldova: Recomandări

5.1 *Funcția formativă a evaluării performanței*

Funcția formativă a evaluării performanței școlare și a conducerii școlare va trebui să fie prezentată tuturor părților interesate, deoarece în școlile din Moldova este implementată o noua metodologie de evaluare. MECC subliniază funcția de formare a standardelor naționale de performanță ca fiind ghidarea dezvoltării individuale. În plus, rezultatele evaluării școlilor și a managerilor școlari trebuie să joace un rol de formare

ascendentă, prin care concluziile evaluării sunt sistematizate și tendințele raportate de la școli către OLSDÎ și / sau autorități de învățământ la nivel național. ANACEC sau alte autorități la nivel național ar trebui apoi să utilizeze aceste date pentru a înțelege tendințele în performanțele școlilor și conducătorilor acestora. . și, la rândul său, să facă recomandări pentru dezvoltarea profesională a managerilor școlari. Mai multe despre funcția formativă a rezultatelor evaluării performanței pentru dezvoltarea profesională sunt discutate în capitolul IV.

5.2 Abilitatea de a analiza a datelor

Capacitățile de urmărire și analiză a datelor sunt nevoi clare ale echipelor de conducere ale școlilor, prin care fie personalul de conducere existent trebuie să fie instruit, fie specialiști externi angajați să fie responsabili cu datele, măsurarea și evaluarea la nivelul școlii. Unele școli au directori adjuncți care încearcă să facă analize. În mod ideal, echipele de conducere ale școlilor trebuie să poată lua decizii bazate pe date în sine, dar nu toate au capacitatea de a-și dezvolta abilitățile la nivelul cerut pe termen scurt. O sugestie alternativă este ca ANACEC sau o altă autoritate la nivel național să furnizeze școlilor foi de calcul Excel care au formule integrate care ar putea genera analize și grafice, precum și îndrumări cu privire la modul de interpretare a fiecăruia, înainte ca managerii să fie pregătiți pentru a-și îndeplini propriile analize și interpretări.

În ansamblu, liderii școlari, la fel ca și profesorii, sunt obișnuiți cu o abordare intuitivă a managementului performanței și a îmbunătățirii, respectiv, a școlilor și elevilor. Formarea deciziilor bazată pe date este în prezent străină majorității managerilor școlari și poate la început să le pară ca o povară. Orice abordări bazate pe date ar trebui să fie recomandate sau integrate lent, care să permită tranziția și să se asigure că conectarea zilnică a directorilor și a școlilor lor nu se pierde pe fondul managerilor care încearcă să satisfacă o cerință de date. Abordarea actuală a conversațiilor și a observațiilor (calitative) ar trebui cultivată alături de dezvoltarea capacității cantitative și analitice.

5.3 Ghid pentru autoevaluarea școlilor și a liderilor

Noua metodologie de evaluare va contribui la îndrumarea conducătorilor școlii în efectuarea autoevaluărilor și a evaluărilor interne ale școlilor lor - o abilitate care în prezent lipsește. Deoarece evaluările externe urmează să utilizeze aceleași criterii ca și evaluările interne și autoevaluările, discrepanțele ar trebui examinate ca parte a procesului de evaluare externă. Dacă se constată o discrepanță semnificativă între evaluarea de sine stătătoare și cea externă, acest lucru poate indica faptul că este necesară dezvoltarea în continuare a capacității de autoevaluare pentru un profesor, un manager sau un personal școlar.

Împărtășirea rezultatelor evaluării interne la nivel de școală cu părțile interesate în afara autorităților de reglementare (de exemplu, părinți) este foarte limitată. Deoarece autoevaluarea școlară nu este încă o concepție sau o abilitate dezvoltată, școlile raportează mai ales părinților despre performanța individuală a copiilor lor. Conceptul de funcționare a școlii în ansamblu nu este încă familiarizat cu managerii școlari și trebuie dezvoltat prin noua metodologie de evaluare și formare.

5.4 Concluzie

La fel ca și în cazul evaluării cadrelor didactice, următorul pas în consolidarea evaluării școlii și a liderilor este ca ANACEC să ofere criterii de evaluare mai detaliate pentru a ilustra aplicarea noilor modele de evaluare școlară. Așa cum am menționat anterior, caracterul specific al îndrumărilor ar consolida calitatea cadrului de evaluare și ar permite îmbunătățirea, în baza unor criterii, leadershipului și guvernanței școlii. Orientările actuale sunt, mai curând, prea vagi pentru a permite o astfel de îmbunătățire.

În timpul instruirii, școlile ar trebui să devină mai conștiente de faptul că capacitatea lor de auto-evaluare și de evaluare internă este principalul obiectiv al noii abordări a evaluării școlare propuse. Astfel, instruirea ar trebui să se concentreze pe funcția formativă de evaluare și utilizarea analizei de date pentru îmbunătățirea școlii.

În continuare, discuțiile ar trebui să se realizeze la nivel național pentru a stabili procesul de colectare a datelor și analiza evaluărilor la nivel de școală. Pe termen lung, este esențial ca politicile și intervențiile naționale să fie informate prin rezultatele acestor analize.

CAPITOLUL VI. EVALUAREA SISTEMULUI EDUCAȚIONAL ÎN MOLDOVA

1 Introducere

Obiectivele care stau la baza autoevaluării unui sistem educațional se referă la monitorizarea progresului performanței sistemului în timp, dezvoltarea responsabilității autorităților și, la nivelul de bază, îmbunătățirea învățării elevilor. Pentru ca evaluarea sistemului să fie eficientă, datele la nivel de sistem privind performanța elevilor, indicatorii respectivi și altele necesită a fi colectate și analizate în mod regulat. Sistemele educaționale eficiente utilizează rezultatele unor astfel de analize pentru a informa politicile și intervențiile naționale într-un mod țintit și pentru a se asigura că toate părțile și nivelurile sistemului complex funcționează împreună. Numeroasele elemente ale sistemului educațional sunt legate între ele; astfel, politicile și practicile dintr-un domeniu influențează rezultatele din alte domenii și necesită a fi coordonate pentru eficiența și performanța optimă a sistemului în ansamblu.

2 Evaluarea sistemului educațional: context și constatări

Unul dintre mesajele cheie care se transmite la toate nivelurile sistemului educațional din Republica Moldova este mesajul transparenței. De la părinți la profesori, manageri școlari, autorități educaționale raionale și conducerea la nivel național, toți factorii interesați intervievați au subliniat faptul că atât standardele de evaluare, cât și datele de evaluare sunt transparente. Acesta pare a fi un pas în direcția potrivită, deoarece încrederea în rândul părților interesate este consolidată, iar corupția este redusă la minimum la toate nivelurile sistemului educațional din Republica Moldova. Această transparență poate fi utilizată pentru fortificarea în continuare a sistemului educațional, așa cum este discutat mai jos.

Cu toate acestea, capacitatea sistemului de a colecta și analiza date la nivel național și raional este limitată, ceea ce afectează funcția formativă de bază a evaluării sistemului. În timp ce unele analize au loc, capacitatea sistemului educațional de a lua decizii cu privire la politici și de a opera intervenții sau modificări bazate pe date cu referire la performanță necesită a fi dezvoltată suplimentar. În plus, în prezent, autoritățile educaționale din Republica Moldova își desfășoară activitatea în mod izolat, ceea ce subminează eficiența elaborării și executării de politici care ar duce la creșterea învățării elevilor

2.1 Nivelul național

Practicile de evaluare și analiză a elevilor la nivel național din Moldova sunt bine informate prin evaluarea internațională PISA. Experții naționali de evaluare au învățat despre evaluarea din experiența PISA, incluzând astfel de componente ale pregătirii și executării evaluării ca proiectarea testului, strategia de eșantionare, codificarea răspunsurilor, analiza rezultatelor etc. Această influență continuă, deoarece personalul PISA furnizează anual două seminare de instruire, în plus față de conferințele video. Mai mult, rezultatele PISA sunt cel mai de încredere indicator al performanței sistemului

educațional în rândul părților, interesate și chestionate de MECC și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare. Rezultatele PISA sunt, în general, citate de agențiile naționale, fiind în prezent cea mai obiectivă măsură a performanței sistemului (deși procentul elevilor care au trecut examenul de bacalaureat este, de asemenea, utilizat ca măsură de către unele agenții).

2.1.1 Urmărirea datelor

Datele privind performanța elevilor sunt urmărite la nivel național de către NACE, în principal prin evaluări și examinări naționale. Sistemul EMIS este utilizat pentru stocarea rezultatelor examinărilor naționale. Un sistem de baze de date electronice este, de asemenea, utilizat la nivel național pentru a urmări alte tipuri de date introduse elevilor de către școli. Datele PISA de la elevi sunt, de asemenea, accesibile pentru NACE.

Datele privind performanțele cadrelor didactice și ale școlilor / conducătorilor nu sunt în prezent urmărite la nivel național, deși această urmărire urmează să înceapă prin noul sistem național de evaluări interne și externe raționalizate în anul 2019-2020. Astfel, o mare parte din discuțiile privind urmărirea, analiza și utilizarea datelor la nivel național în această secțiune se referă în mod specific la datele privind rezultatele elevilor.

2.1.2 Analiza și interpretarea datelor

Nu este clar dacă datele raportate de școală cu privire la rezultatele elevilor sunt utilizate de NACE la nivelul țării. Deși NACE are acces la datele PISA, în prezent se abate de la PISA pentru analiza datelor din cauza lipsei capacității interne.

Datele din evaluările și examinările naționale cuprind principalele tipuri de date analizate la nivel național. După cum sa menționat mai sus, în rapoartele de analiză a datelor se folosesc în principal analize descriptive. Interpretările practice utile ale acestor analize sunt în prezent limitate.

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare stochează date privind evaluările naționale și rezultatele examinării elevilor și publică rapoarte anuale de acces deschis care analizează rezultatele celor trei evaluări. Sunt publicate și rapoarte speciale, cum ar fi studiul longitudinal al rezultatelor examenului de bacalaureat^{xxiii}.

Raportul Național de Evaluare^{xxiv} include analize de date, rezultate specifice evaluării școlare și raionale, precum și ordonarea școlilor și districtelor prin rezultatele lor. Tipurile de analize de date includ: statistici descriptive privind rezultatele (de exemplu, participarea la examene) și rezultatele (de exemplu, note medii, distribuții de marcă pe subiect) și analize categorice comparative (de exemplu, rezultatele comparate cu anul de examinare, fluxul de specialitate, zona rurală etc.). În prezent, nu se pune prea mult accentul pe analiza constatărilor, ci mai degrabă pe prezentarea lor, din care se pot deduce tendințe și concluzii, deși nesigure. Astfel, analizele nu sunt structurate sau prezentate într-un mod care să conducă cu ușurință la concluzii privind intervențiile care ar putea fi necesare pentru îmbunătățiri. Numărul de analize le poate împiedica, de asemenea, să fie util pentru diferite grupuri de părți interesate.

Se pare că în prezent se pune accentul pe examinarea bacalaureatului în analiza datelor. Pe măsură ce marcele de evaluare a școlii primare sunt transferate în anii 2018-2019, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare va trebui să ia decizii privind analiza preciziei procentuale și / sau scorurile calitative, precum și modul în care se pot

realiza comparații cu anii anteriori folosind scale comparabile (de exemplu, prin transformarea rezultatelor celor doi ani în procente).

2.1.3 Utilizarea formală a datelor

Datele la nivel național sunt utilizate în mod formativ ocazional, dar nu reprezintă încă un scop semnificativ în urma colectării și urmăririi datelor. Atunci când elevii au avut o performanță insuficientă pe un subiect în timpul unui examen național în ultimii ani, a fost organizată o formare profesională pentru profesorii acestui domeniu la nivel național. Cu toate acestea, în timp ce datele sunt colectate, nu este clar dacă sunt folosite pentru a informa politica, curriculumul sau dezvoltarea profesională.

În rapoartele naționale privind rezultatele elevilor, în timp ce analizele descriptive sunt necesare, trebuie acordată mai multă atenție analizelor corelaționale și analizelor comparative care se concentrează pe rezultate. În analizele corelaționale sunt recomandate: corelarea rezultatelor, corelarea rezultatelor între ele. Analizele care compară performanțele între nivelurile / examenele de nivel pot oferi, de asemenea, informații utile. De asemenea, ar fi util să prezentăm semnificația statistică a rezultatelor analizelor corelaționale, deoarece nu toate diferențele sunt semnificative din punct de vedere statistic și, deci, demne de remarcat.

Analizele în funcție de articol se pot dovedi utile, unde tendințele sunt analizate în funcție de tipul de conținut sau de competențele și în care elevii sunt deosebit de puternici sau au o performanță insuficientă. Nu toate analizele intermediare trebuie prezentate, ci doar cele care oferă rezultate semnificative sau semnificative din punct de vedere statistic și semnificativ.

Este recomandabil să se efectueze comparații și analize corelaționale într-un mod care să conducă la concluzii semnificative. Ar putea fi util să se înceapă cu o listă de întrebări de cercetare (de exemplu, Există o diferență în procentul de candidați admiși la examen în cadrul grupurilor lingvistice?), potențial propuse de Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare și completate de alte părți interesate (MECC, OLSDÎ, școli). Abordarea bazată pe întrebări legate de cercetare poate reduce numărul de analize prezentate celor care sunt cele mai relevante și ar face analize atât semnificative, cât și imediat aplicabile și ar permite o scriere ușoară a constatărilor, deoarece analizele vor fi furnizate și analizate în răspunde la întrebări. Orice constatări care apar în timpul analizelor care nu au fost inițiate cu întrebări ar putea fi incluse, de asemenea, în cazul în care constatările sunt considerate informative.

Pe scurt, analizele ar trebui selectate, prezentate și discutate într-un mod care să faciliteze luarea deciziilor bazate pe date.

2.2 *Nivelul raional*

2.2.1 Urmărirea datelor

La nivelul raional, OLSDÎ-urile urmăresc și stochează date din evaluările naționale de școală primară și din examenele naționale de gimnaziu (în timp ce datele de examinare la bacalaureat sunt stocate la nivel național, așa cum au fost raportate de majoritatea OLSDÎ-urilor). OLSDÎ urmăresc, de asemenea, datele privind semnele de sfârșit de an ale elevilor care le-au fost transmise de către școli.

Deși noua metodologie de evaluare a școlilor și a cadrelor didactice față de standardele naționale nu a fost încă pusă în aplicare, majoritatea OLSDÎ urmăresc datele de evaluare a școlii și a cadrelor didactice din evaluările holistice și tematice. Unele OLSDÎ limitează evaluările lor la observații și recomandări calitative care nu iau forma unor date care pot fi urmărite cantitativ.

2.2.2 Analiza și interpretarea datelor

OLSDÎ realizează analize de date de bază (în majoritate scorurile medii ale elevilor) pe datele elevilor pe care le urmăresc, pentru a evalua performanța școlară. În cea mai mare parte, analizele au rolul de a identifica conformitatea cu standardele, prin care urmăresc să identifice școli care nu au performanță și care au nevoie de intervenție sau de cazuri speciale, cum ar fi școli în care o excepție administrativă ar putea fi făcută din cauza unor scoruri foarte mari de examinare. Evaluarea la nivel de district nu este încă un concept abordat de OLSDÎ în Moldova.

2.2.3 Utilizarea formală a datelor

Analiza datelor efectuată de OLSDÎ cu referire la rezultatele elevilor, evaluarea profesorilor și evaluarea școlară pare să aibă o concentrare accentuată asupra monitorizării școlare individuale, mai degrabă decât asupra planificării la nivel regional. Ocazional, se remarcă tendințele care duc la dezvoltarea profesională a cadrelor didactice la nivel de district, însă această practică pare incoerentă în cadrul OLSDÎ și nu este urmărită intenționat ca parte a analizei datelor. OLSDÎ au raportat adesea că își percep rolurile în ceea ce privește transmiterea îndrumărilor către școli și monitorizarea implementării acestora, în timp ce școlile trebuie să identifice și să abordeze problemele, în special în ceea ce privește realizarea elevilor, pentru a asigura îmbunătățirea acestora.

2.3 *Eficiența sistemului intern*

2.3.1 Coordonarea între entități la nivel național

Entitățile la nivel național considerate în această secțiune includ, dar nu se limitează la: MECC (Direcțiile de Educație Generală și de Monitorizare și Evaluare a Politicilor Educaționale), Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, ANACEC, Institutul Național de Științe ale Educației, precum și alte părți interesate cum ar fi universitățile și furnizorii autorizați de dezvoltare profesională a cadrelor didactice.

După cum sa menționat în cadrul prezentului raport, au fost schimbări în delimitarea responsabilităților în rândul autorităților sectorului educațional, prin care Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a instituit agenții independente care să conducă unele aspecte ce țin de evaluarea în domeniul educației generale. În timp ce MECC este autoritatea responsabilă în ultimă instanță pentru strategia educațională și rezultatele în Republica Moldova, evaluarea națională și internațională a elevilor a fost delegată la Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, iar evaluarea profesorilor, școlilor și liderilor a fost delegată de ANACEC. Institutul Național de Științe ale Educației și universitățile joacă oarecum un rol de lider în stabilirea direcției de dezvoltare profesională a profesorilor, deși acest rol nu este clar definit. Deoarece multe dintre responsabilități sunt noi sau în tranziție de la o entitate la alta, rolurile și liniile de colaborare dintre acestea nu sunt în prezent clar definite.

2.3.2 Coordonarea între nivelurile sistemului (raional și național)

OLSDÎ din raioane și municipii dețin în prezent funcția de intermediari care aplică politica educațională națională în școli. În procesul de sus în jos, personalul OLSDÎ primește ordine, regulamente și îndrumări din partea autorităților naționale respective pe care le introduc în școli, instruește personalul lor și monitorizează implementarea pe teren. În procesul de jos în sus, OLSDÎ colectează, de asemenea, date la nivel înalt privind școlile aflate sub autoritatea lor (de exemplu, atestarea profesorilor, participarea elevilor etc.) și le transmit autorităților la nivel național în rapoartele anuale de activitate.

Pe măsură ce noua metodologie de evaluare a școlii nu a fost încă introdusă pe teren, OLSDÎ-urile nu sunt în prezent clare cu privire la metodologia care va implica sau care vor fi rolurile lor și ANACEC în procesul de evaluare. Odată cu punerea în aplicare a sistemului, clarificarea relațiilor dintre părțile interesate regionale și naționale va constitui un pas important spre sinergie.

În ansamblu, reprezentanții OLSDÎ intervievați din întreaga țară interpretează rolul lor conform cadrului juridic și politic al Republicii Moldova ca fiind unul dintre "îndeplinirea cerințelor Ministerului" sau "îndeplinirea cerințelor naționale". Astfel, relația dintre nivelurile naționale și județene / municipale ale autorităților educaționale este în prezent reglementată de reglementări.

3 Evaluarea sistemului educațional: Recomandări

3.1 *Abordarea sistematică a politicii și practicilor naționale*

Comunicarea clară și coordonarea eforturilor între agențiile și departamentele la nivel național servesc drept fundamentul unei funcționări eficiente a sistemului educațional. Având în vedere recente reforme și tranziții de responsabilitate între entități, poate fi util ca pentru fiecare entitate la nivel național să fi reînnoită claritatea cu privire la rolurile lor respective în domenii care includ, dar nu se limitează la:

- Proiectarea curriculum-ului,
- Designul național de evaluare a elevilor,
- Emiterea de standarde pentru evaluarea elevilor în școli,
- Stabilirea alinierii între evaluările naționale și standardele curriculare;
- Analiza rezultatelor evaluării elevilor,
- Recomandarea pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice,
- Revizuirea cadrelor didactice, a managerului școlii și a standardelor de performanță școlară,
- Elaborarea metodologiei de evaluare a cadrelor didactice,

Trebuie remarcat faptul că mai multe departamente sau agenții pot avea un rol în domeniile de mai sus. În aceste cazuri, ar fi util să definim aceste roluri. Roluri comune pot fi, de exemplu, proiectarea, revizuirea, consultarea, aprobarea, punerea în aplicare, punerea în funcțiune, raportarea, recomandarea etc. De exemplu, entitatea responsabilă de evaluarea rezultatelor evaluării elevilor poate servi atât funcției de revizuire a rezultatelor cât și funcției de consultare a entităților responsabile de dezvoltarea profesională a cadrelor didactice și de evaluarea cadrelor didactice, pe baza analizei

rezultatelor. O diagramă a entităților și funcțiile lor respective în raport cu fiecare aspect al sistemului poate fi un instrument util pentru a rezuma sistemul dorit.

Pe lângă comunicarea despre rolurile distincte ale fiecărei entități în fiecare zonă de mai sus, ar putea fi necesară clarificarea unei structuri de autoritate în jurul acestor aspecte ale funcționării sistemului de învățământ, verbal sau în scris, prin care entitățile autonome și semi-autonome pot servi în structuri de: colaborare egală, evaluare independentă, consultare și așa mai departe.

Trebuie subliniat faptul că există multe autorități la nivel național, părți interesate, implicate în procesul de evaluare și politică conexă în Moldova. Nu este neobișnuit ca aceste părți interesate să nu fie pe deplin conștiente de deciziile sau practicile altor părți interesate sau să nu aibă claritate cu privire la propria lor legătură cu alte entități. Acest lucru pare să aibă ca rezultat un sistem oarecum disjunctiv, în care părțile interesate lucrează adesea în silozuri, în special în anumite zone (de exemplu, alinierea dezvoltării profesionale la rezultatele evaluării elevilor / cadrelor didactice, printre altele). O mai mare claritate și canale mai strânse de comunicare ar servi la unificarea sistemului și la crearea de sinergii între componentele acestuia. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a demonstrat viziunea pentru un sistem unificat și rolurile respective ale părților sale. Se recomandă ca această viziune să fie împărtășită și, în măsura în care este adecvată, să fie discutată de părțile interesate implicate.

3.2 Coordonarea nivelelor naționale și raionale

Nivelul raional al autorității educaționale deține o poziție promițătoare de mediere între autoritățile naționale și școli. În prezent, Departamentele de Educație percep, în medie, rolul lor de a îndeplini cerințele de sus în jos ale MECC și de a raporta MECC la indicatori care sugerează că cerințele au fost îndeplinite. Abordarea actuală nu se referă la poziția unică a OLSDI, care ar putea fi o legătură crucială în (a) comunicarea între nivelurile sistemului educațional, crearea feedback-ului ascendent, îndrumarea autorităților naționale și (b) auto-evaluare (abordată în secțiunea următoare).

Comunicarea între nivelele sistemului educațional este necesară pentru a crea o buclă de feedback care oferă îndrumări autorităților naționale. Deși evaluarea are o funcție evaluativă de asigurare a îndeplinirii cerințelor de către părțile interesate la nivel de bază, funcția formală a acesteia, pe care OLSDI o poate avea în realizarea sa, poate fi un factor puternic de îmbunătățire.

Un factor important de luat în considerare, în cazul în care aceste funcții ale OLSDI sunt urmărite, este capacitatea OLSDI de a îndeplini aceste funcții. Interveniile cu reprezentanții OLSDI au evidențiat o serie de aptitudini, niveluri de motivație și capacități în cadrul departamentelor. Personalul OLSDI ar necesita instruire privind colectarea, analiza și interpretarea datelor, în cazul optimizării funcției OLSDI în modurile recomandate mai sus. OLSDI din municipiul Chișinău ar putea fi tratată ca un exemplu de bună practică și cu o pregătire suplimentară, ar putea demonstra o conducere adevărată a autorităților educaționale de la nivelul raionului.

3.3 Capacitatea de autoevaluare a sistemului

Capacitatea de autoevaluare este un domeniu de îmbunătățire la toate nivelurile sistemului educațional. Modul de gândire pe toate nivelele sistemului se concentrează în prezent pe îndeplinirea cerințelor de sus în jos, mai degrabă decât pe reflectarea propriilor performanțe sau a autoevaluării. Practica reflexivă nu este în prezent o parte integrantă a culturii sistemului național de educație.

În rândul școlilor, capacitatea de autoevaluare variază - unii iau inițiativă și o abordare auto-reflexivă, dar în general datele sunt colectate și transmise într-un sistem electronic în scopul rapoartelor. Acest sistem nu este, în general, văzut ca un instrument pentru a fi, de asemenea, utilizat de școală pentru auto-îmbunătățire proprie.

La nivelul OLSDÎ, angajații sunt auto-învățați în autoevaluarea districtului în cel mai bun caz, iar unii și-au exprimat dorința de formare continuă. Similar cu școlile, funcția de raportare este subliniată de OLSDÎ, adesea excludând autoevaluarea la nivel de district.

La nivel național, au loc unele autoevaluări, așa cum se reflectă, de exemplu, în rapoartele naționale de evaluare a elevilor. Cu toate acestea, există constrângeri de capacitate. De exemplu, rezultatele PISA nu sunt în prezent analizate intern din cauza lipsei de expertiză în efectuarea unor astfel de analize, în ciuda accesului sistemului la datele rezultatelor elevilor din Republica Moldova în evaluările PISA.

Analiza datelor la nivel național ajută la identificarea nevoilor și a componentelor sistemului care ar trebui să beneficieze de mai multă atenție în reformele viitoare. De exemplu, datele generate în urma evaluărilor și a examenelor naționale pot indica dificultăți particulare cu referire la anumite discipline sau abilități. Aceste informații pot ghida examinarea ulterioară a modului în care subiectele și abilitățile sunt abordate în curriculum, practicile de predare, formarea inițială și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice sau cadrul de evaluare a școlii. Fără astfel de date și analize, este dificil să se stabilească cu încredere cele mai importante priorități naționale și ce părți ale sistemului necesită a fi îmbunătățite.

3.4 Familiarizarea școlilor cu rezultatele la nivel național

Școlile nu cunosc în mod special tendințele naționale în performanță. Managerii școlari sunt conștienți de site-ul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, unde pot vedea rapoartele naționale, dar nu par să le utilizeze în mod semnificativ. În mod similar, școlile nu par să se considere participanți la sistemul național sau să înțeleagă modul în care vor fi utilizate datele pe care trebuie să le introducă în baza de date electronică. Ei par să se preocupe mai ales de protejarea intereselor și de îndeplinirea cerințelor. Rezultatele la nivel național sunt utilizate în cea mai mare parte din perspectiva cunoașterii propriilor ratinguri în comparație cu alte școli și nu sunt utilizate în prezent în mod formativ sau pentru a prevedea problemele pe care școlile le întâmpină la nivel național în propria școală. Întrucât ANACEC începe colectarea, analiza și interpretarea datelor, concentrată pe profesor, conducătorul școlii și performanța școlară, publică pe site-ul său analize la nivel național (o abordare recomandată), pot apărea probleme similare.

Acest lucru poate fi abordat prin restructurarea rapoartelor naționale privind elevii, așa cum sa discutat mai sus, simplificându-le și concentrându-se mai mult pe interpretare. În al doilea rând, managerii școlari și OLSDÎ ar beneficia de formare privind modul în care astfel de rapoarte ar putea fi utilizate pentru a-și dezvolta practica.

3.5 Analiza datelor la nivel național și luarea deciziilor bazate pe date

Pentru a pune în aplicare recomandările de mai sus, va fi necesar să se construiască capacitatea agenților agențiilor naționale în ceea ce privește cercetarea și statisticile sau să se implice experți externi care să asiste în analiză. Cu toate acestea, interpretarea rezultatelor nu poate fi externalizată, deoarece agențiile naționale ar trebui să facă recomandări către MECC.

Cele mai bune practici existente care urmează să fie emulate în rapoartele naționale anuale de evaluare sunt surprinse în Studiul privind evaluarea rezultatelor școlare / Competențele de bază ale absolvenților de învățământ primar și secundar, anul academic 2015-2016, în matematică, limba română și rusă^{xxv} și, într-o scurtă prezentare privind evoluția rezultatelor examenelor de bacalaureat^{xxvi}. Studiul 2015-2016 include analize corelaționale, luarea în considerare a caracteristicilor de fond (de exemplu, contextul socio-economic al elevilor, anii de experiență ai profesorilor) și interpretări semnificative ale performanțelor elevilor.

Capitalul uman utilizat pentru acest studiu ar putea fi obținut pentru a ajuta la consolidarea capacităților personalului NACE și / sau la elaborarea rapoartelor naționale de evaluare. Multe din aceleași analize (eventual, deja stocate sub formă de fișiere SYNTAX în SPSS sau formule din Excel) ar putea fi efectuate aproape automat cu noi seturi de date în următorii ani, doar pentru a fi verificate la fața locului. Întrebările de cercetare adresate în studiul 2015-2016, care sunt de natură academică, ar putea fi eliminate, în timp ce aspectele practice legate de rezultatele elevilor, în special cele care variază de la an la an, ar putea fi păstrate. Variabilele care se află în afara influenței Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare / MECC (de exemplu, caracteristicile de bază ale elevilor și profesorilor), dacă acestea sunt disponibile, ar putea fi folosite ca controale pentru a izola cât mai mult efectul dispoziției educaționale asupra rezultatelor naționale de evaluare anuală deoarece poate fi necesară ANCOVA și regresia liniară).

Ar putea fi recomandabil să se scurteze raportul din lungimea și amploarea actuală a raportului de studiu 2015-2016 și să se pună accentul pe întrebările de cercetare identificate, după cum s-a menționat anterior.

Dezvoltarea capacităților se remarcă ca un pas important ce necesită a fi întreprins la toate nivelurile. Capacitatea personalului educațional trebuie să fie consolidată atât în ceea ce privește auto-evaluarea ca un proces continuu cât și în ceea ce privește analiza statistică de bază, ca un instrument care trebuie utilizat în mod specific. Părțile interesate de la diferite niveluri ale sistemului pot fi instruite în funcție de nevoile și capacitatea lor existentă, sau să fie implicați experți care pot realiza această funcție.

3.6 Concluzie

Pentru a spori eficiența și eficacitatea guvernantei educaționale în Republica Moldova, se recomandă ca MECC, împreună cu departamentele sale și alte agenții la nivel național, să contureze clar rolurile și liniile de autoritate, atât cu referire la procesul de elaborare a politicilor, cât și în evaluare. Reprezentanții tuturor autorităților naționale și raionale trebuie să fie instruiți cu privire la funcția formativă a evaluării precum și în domeniul analizei statistice care poate oferi informație pentru realizarea acestei funcții. Pe măsură ce funcția formativă a evaluării sistemului se dezvoltă, rolul și scopul OLSDÎ ar trebui să fie redefinite, inclusiv pentru a facilita comunicarea bidirecțională între elaboratorii de politici și școli.

CAPITOLUL VII. CONCLUZII

1 Reforma educației

În Moldova au fost observate tendințele pozitive ale reformei educaționale ce sunt în concordanță cu viziunea din Educație 2020. În ceea ce privește evaluarea elevilor bazată pe competențe și accentul pe evaluarea formativă sunt printre cele mai puternice elemente introduse în sistemul de învățământ general, deși executarea lor necesită îmbunătățiri suplimentare. Trecerea la evaluarea bazată pe criterii care să asigure obiectivitatea clasificării și completarea unui accent teoretic cu aptitudinile practice promise direcții suplimentare.

Una dintre cele mai puternice îmbunătățiri ale sistemului de învățământ general din Moldova este introducerea metodologiei de evaluare a școlilor și a personalului școlar față de standardele profesionale aliniate. Noua metodologie este marcată de alinierea dintre orientările privind evaluarea de sine, internă și externă și cuprinde toate evaluările externe și politica de evaluare în cadrul aceleiași entități naționale, ambele fiind fundamentale pentru eficiența punerii sale în aplicare.

2 Cadrul complex al evaluării educaționale

Următorul pas de importanță în sistemul educațional din Moldova este de a crea un cadru complex de evaluare educațională, care în prezent nu există. Cele patru tipuri de evaluare discutate în prezentul raport există în paralel și se află în prezent în curs de realizare. Pe măsură ce acestea sunt finalizate, poate fi necesar să se ia în considerare un sistem de corespondență între diferitele tipuri de evaluări. Două căi suplimentare pentru crearea unui astfel de sistem sunt propuse mai jos.

2.1 Corespondența dintre standarde

Prima cale este de a stabili corespondența între toate standardele de predare, învățare și administrare școlară. Acest lucru se realizează, în primul rând, prin asigurarea faptului că toate tipurile de evaluări sunt aliniate atât între ele, cât și față de Viziunea Națională pentru Educație, așa cum se exprimă în Codul Educațional național, Strategia Educație 2020 și alte politici strategice cheie. În al doilea rând, toate standardele trebuie să fie aliniate unul cu celălalt, indiferent dacă sunt sau nu fizic parte a unui cadru. Chiar dacă se continuă elaborarea unor orientări de sine stătătoare privind fiecare tip de standarde educaționale, este recomandabil un document-cadru holistic care să indice corespondența aspirațională și actuală între componentele sale. Sistemul se îndreaptă către corespondența dintre așteptările școlilor, profesorilor și elevilor.

2.2 Sistem holistic de analiză a datelor

Cea de-a doua cale este de a introduce colectarea și analiza datelor la fiecare nivel al sistemului de învățământ general, pentru a informa politica cu datele. Analizele pe mai multe domenii pot fi, de asemenea, utile, pe măsură ce capacitatea sistemului se dezvoltă pentru a le realiza. Evaluarea cadrelor didactice, școlare și a conducătorilor ar trebui să fie în evaluarea sistemului educațional, pe lângă evaluarea elevilor. În prezent, evaluarea elevilor este luată în considerare în evaluarea eficacității sistemului. Într-adevăr, nivelul elevului este linia de jos, dar rezultatele evaluării cadrelor didactice și școlare pot oferi o perspectivă asupra factorilor care medică politica și rezultatele elevilor. Deoarece

mediatorii pozitivi sau negativi sunt identificați, intervențiile pot fi planificate în consecință.

Funcția formativă a evaluării la fiecare nivel al sistemului a fost rezumată de către OECD^{xxvii} în figura 2. Este important de subliniat faptul că datele colectate la fiecare nivel pot și ar trebui să fie folosite pentru a informa politica, practica și deciziile la celelalte nivele, este interconectată și ar trebui aliniată și coordonată.

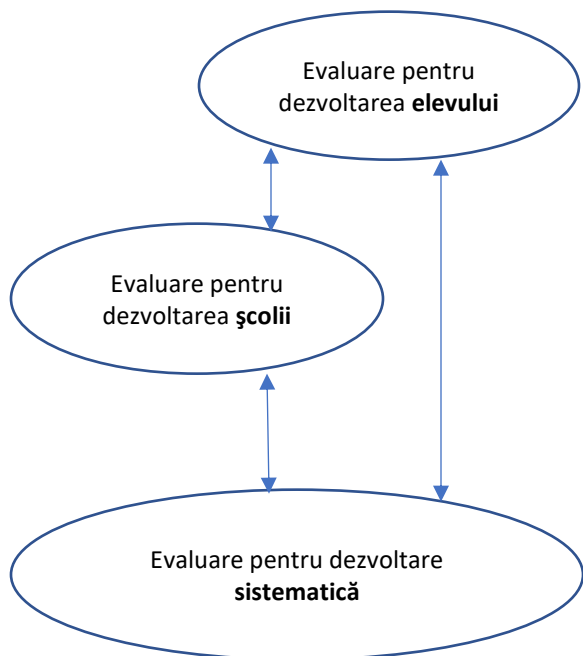

Figura 2. Evaluarea formativă într-un sistem coordonat. (Sursa: OECD)

3 Ciclul interconectat de furnizare a educației

Un sistem interdependent de evaluare-instruire-curriculum-dezvoltare profesională (Figura 3) trebuie articulat în Moldova, prin care componentele sistemului se pot informa reciproc. Mecanismele de facilitare a acestei interdependențe trebuie dezvoltate în continuare, iar canalele de comunicare și pârghiile de acțiune sunt integrate în ecosistemul existent al națiunii elev-profesor-școală-raion. Este esențial să se asigure faptul că sistemele și comunicațiile existente nu sunt una, ci sunt structurate astfel încât să permită feedback-ul și flexibilitate în răspunsul sistemului la propriile nevoi. Cea mai dificilă parte a acestui fenomen este probabil schimbarea necesară a mentalității în rândul multor părți interesate, iar conducerea la nivel național va fi poziționată astfel încât să modeleze deschiderea și să încurajeze intrările și recomandările de jos în sus într-un mod sistematic.

Exemple de acest fel au loc, dar este nevoie ca acestea să devină parte a sistemului și a culturii ce caracterizează ciclul de evaluare, politica și practica în Republica Moldova.

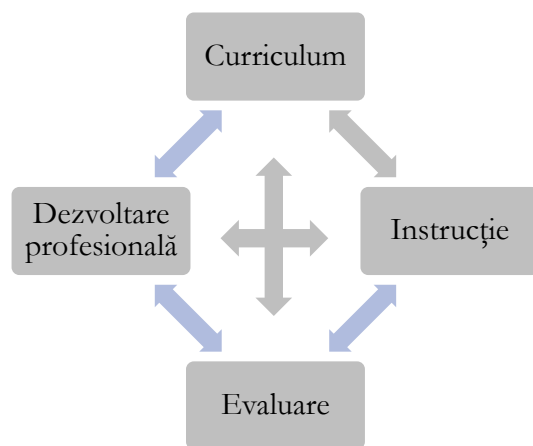

Figure 2. Sistem interdependent de evaluare-instruire-curriculum-dezvoltare profesională.

ANEXA A. PRESUPUNERI CHEIE

Correspondența dintre standarde și evaluare

Principalele componente ale furnizării educației sunt: curriculum (standarde de învățare), instruire și evaluare. Există un anumit dezacord în rândul educatorilor cu privire la concept și la întinderea recomandată a alinierii între aceste componente. O ipoteză a revizuirii este că, deși unele discrepanțe dintre acestea sunt naturale și oferă spațiu pentru autonomia părților interesate, acestea trebuie aliniate într-o măsură semnificativă.

Parcimonie

Se presupune că cea mai simplă cale posibilă de a atinge un obiectiv este alegerea pe modalități mai complexe de a atinge același obiectiv. În această revizuire, această presupunere ghidează recomandări în legătură cu abordările de evaluare și clasificare, structurile de raportare, responsabilitățile autorităților naționale, raionale și școlare etc.

Termeni cheie

Datorită discrepanțelor dintre terminologia în limba engleză folosită în diferite contexte naționale, termenii din prezentul raport sunt definiți după cum urmează:

Clasă = anul de studiu.

Școala primară = clasele 1-4.

Școala secundară = clasele 5-12, utilizate atunci când practicile de gimnaziu și liceu sunt discutate ca distincte de practicile școlare primare.

Clasă = lecție sau subiect, în funcție de context.

Notă = folosit interschimbabil cu "scor", în sensul rezultatului evaluării elevilor. Când este posibil, pentru a evita confuzia cu anul de studiu, termenul "grad" nu este utilizat.

Marcare = procesul de verificare a profesorilor și identificarea răspunsurilor corecte și incorecte în activitatea elevilor, precum și furnizarea de feedback.

Notare = atribuirea unui punct cantitativ sau calitativ la munca elevului.

Clasificare = procesul de marcare și de evaluare a muncii elevilor.

Conducător de școală = denumit și "manager de școală", "director" sau "director de școală" în diferite contexte naționale. Termenul a fost ales ca reflectând esența rolului în contextul Moldovei.

Sector = o diviziune administrativă în Republica Moldova ("raion").

Școala secundară = clasele de gimnaziu și liceu (clasele 5 și mai sus) sau școala după formatul de gimnaziu sau liceu. [Notă: Acest termen nu este utilizat în sistemul de învățământ al Republicii Moldova, dar a fost ales pentru a fi utilizat în prezentul raport în limba engleză pentru o concisitate gramaticală.]

Abrevieri cheie

MECC - Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
NACE - Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare
ANACEC - Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare

ANEXA B. METODOLOGIA ANALIZEI

Prezentare generală a criteriilor de referință pentru studiu

Prezentul studiu a urmărit să analizeze patru domenii principale de evaluare: evaluarea elevilor, a cadrelor didactice, a școlilor și a sistemului din sistemul educațional din Republica Moldova, pentru a evalua punctele forte și punctele slabe ale politicilor și procedurilor existente și pentru a oferi recomandări pentru îmbunătățirea continuă. Echipa de cercetare a încercat să efectueze cercetări exploratorii care implică următoarele repere:

Evaluarea elevilor

- Standarde naționale de învățare și abordarea bazată pe standarde
- Evaluarea formativă pe nivel de școală
- Evaluarea sumativă pe nivel de școală
- Evaluarea și examinarea standardizată la nivel național
- Evaluarea internațională
- Cunoștințele și abilitățile de evaluare ale cadrelor didactice
- Teste suplimentare pentru grupurile lingvistice minoritare

Evaluarea cadrelor didactice

- Standardele naționale de predare și criteriile de evaluare
- Evaluarea cadrelor didactice pe bază de școală
- Evaluarea externă a cadrelor didactice
- Structura carierei cadrelor didactice, progresul și dezvoltarea profesională
- Formarea continuă a profesorilor

Evaluarea școlară

- Standardele naționale de performanță școlară și cadrul de evaluare școlară
- Evaluarea auto-școlară
- Evaluarea auto-școlară
- Evaluarea internă a directorului școlii
- Evaluarea externă a directorului școlii

Evaluarea sistemului

- Strategia națională de educație și viziunea
- Evaluarea sistemului național
- Evaluarea regională
- Urmărirea ofertei și a cererii de cadre didactice la nivel de sistem

Fiecare dintre valorile de referință ale studiului a fost operaționalizată în continuare printr-o serie de valori. Datele privind valorile au fost colectate utilizând o combinație de surse primare și secundare, după cum se discută mai jos. O matrice detaliată de evaluare, inclusiv lista completă a măsurătorilor de studiu, precum și metodele și sursele de colectare a datelor corespunzătoare sunt disponibile la cerere.

Cercetare secundară

În pregătirea pentru realizarea studiului, echipa de cercetare a realizat o cercetare pe bază de date cu privire la contextul general al sistemului educațional din Republica Moldova; legile, politicile și practicile naționale în ceea ce privește evaluarea elevilor, evaluarea cadrelor didactice, evaluarea școlii și a sistemului; precum și publicații de cercetare și politici la nivel de organisme internaționale care au efectuat evaluări similare în alte țări sau propun instrumente și abordări pentru evaluarea sistemelor de evaluare.

Revizuirea literaturii de fond la nivel internațional - documente de politici, cadre și revizuirii existente la nivel național - sa axat pe abordările și instrumentele recomandate utilizate în studiile de evaluare educațională, cu un accent deosebit pe următoarele surse, care au fost folosite pentru a ghida prezentul studiu proiecta:

- OECD (2013), *Synergies for Better Learning: An International Perspective on Evaluation and Assessment*. OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education.
- Kitchen, H., et al. (2017), *Romania 2017*, OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education.
- Global Partnership for Education (2014), *Methodological Guidelines for Education Sector Analysis. Volume 1*.
- UNESCO Institute for Statistics (2016), *Making Education Count for Development: Data Collection and Availability in Six PISA for Development Countries*.
- Clarke, M. (2012), *What Matters Most for Student Assessment Systems: A Framework Paper*, SABER Working Paper Series, The World Bank.
- The World Bank (2013), *What Matters Most for Teacher Policies: A Framework Paper*, SABER Working Paper Series.
- World Bank Group (2014), *What Matters Most for Education Management Information Systems: A Framework Paper*, SABER Working Paper Series.
- World Bank Group (2015), *What Matters Most for School Autonomy and Accountability: A Framework Paper*, SABER Working Paper Series.
- World Bank Group (2014), *Teachers: Republic of Moldova*, SABER Country Report.

Contextul legislativ și politic al evaluării în sistemul educațional din Moldova s-a bazat în primul rând pe următoarele surse:

- Codul Educației al Republicii Moldova;
- Ordonanțele MECC (sau ale Ministerului Educației, până în Octombrie 2017);
- Curriculumul național MECC pentru școala primară și secundară;
- Metodologia de evaluare în bază de curriculum pentru școala primară secundară;
- Ordonanțele MECC privind examinările naționale;
- Exemple de examinări naționale și rubric de scorare;
- Strategia Națională domeniul Educație (“Educație 2020”);
- Proiecte și programe naționale care vizează dezvoltarea practicilor de evaluare și abilitățile de predare și conducere în școli;
- Rapoartele sistemului național de învățământ și statisticile oficiale;
- Metodologia de evaluare a școlii - Inspectoratul Școlar Național și ANACEC;
- Îndrumările Inspectoratului Școlar Național și ANACEC pentru autoevaluarea școlară și evaluarea cadrelor didactice;

- Exemple ale rapoartelor de evaluare școlară;
- Regulamentele, standardele și competențele MECC pentru școală și conducerea educațională;
- Regulile guvernării școlare ale MECC;
- Cercetări și analize independente ale sistemului școlar și ale politicilor educaționale;
- Rapoartele și studiile naționale de examinare și evaluare ale Agenției Naționale pentru Evaluare și Curriculum;
- Deciziile oficiale ale guvernului și ordinele privind guvernarea și autoritatea educației la nivel de sistem;
- Rezultatele studiilor internaționale la nivel de țară.

În plus față de sursele enumerate mai sus, documentația a fost revizuită în teren. O astfel de documentație a inclus politicile școlare și DOE, rapoartele, sistemele și analizele de urmărire a datelor, formele / instrumentele de evaluare și exemplele de evaluare.

Cercetare primara

Strategia de eșantionare

Un eșantion de școli din Moldova a fost vizitat de echipa de cercetare în timpul studiului de teren, utilizând criteriile de mai jos. După cum sa discutat în detaliu în secțiunea Procedura, echipa a efectuat observații de lecții și interviuri la fiecare școală

Eșantion regional. Potrivit Departamentului Statistic al ONU (2014)^{xxviii}, populația Moldovei este de 66% rurală și 34% urbană. Pentru ca eșantionul școlar să fie reprezentativ, școlile rurale și cele urbane au fost selectate la un raport care aproximează rapoartele naționale și regionale. Având în vedere că revizuirea urmărea să asigure atât coerența națională, cât și diversitatea regională în evaluarea educațională în Moldova, a fost selectat un eșantion de variație maximă a regiunilor folosind caracteristicile socio-economice, etnice și de primă limbă ale demografiei regionale. Un cartier sudic și nordic al Republicii Moldova, precum și un municipiu au fost aleși pentru studiu. Departamentele de învățământ sectoriale / municipale au fost interviewate în fiecare regiune selectată, creând un eșantion de trei DOE-uri.

Eșantion școlar. Pentru revizuirea evaluării școlare, au fost alese câte o școală primară publică, o gimnaziu și un liceu din fiecare dintre cele trei regiuni, cuprinzând un eșantion de nouă școli publice, cuprinzând trei școli de fiecare tip. Revizuirea a captat școli cu nivel ridicat, mediu și scăzut în majoritatea tipurilor de școli, pe baza scorurilor medii ale elevilor la cea mai înaltă evaluare națională realizată la școală (adică, gradul 4, 9 sau 12). Intervalele de scoruri pentru categoriile de performanțe ridicate, medii și scăzute au fost definite prin împărțirea repartizării naționale a scorurilor în terci (partea a treia) superioară, mijlocie și inferioară. Această dimensiune și compoziție a eșantionului au fost considerate suficiente pentru a satisface atât cerințele de diversitate, cât și de saturație a datelor, pentru a îndeplini în mod cert obiectivele studiului. Echipa de cercetare a fost orb la scorurile de evaluare ale școlilor alese.

Eșantion de clasă. Pentru ca evaluarea bazată pe clasă să satisfacă criteriile de diversitate și saturație a datelor, studiul a captat o varietate de subiecte și grade, cu accent

pe subiecții evaluați la nivel național: matematică, limba de predare și limba maternă în toate gradele; Limba / literatura română și istoria în clasele medii și superioare; și limba străină, știința (biologie, fizică, chimie sau geografie) și științele umaniste (istorie, artă, știința informației) în clasele superioare. Profesorii au fost aleși pentru observațiile din clasă la întâmplare de către echipa de cercetare din fiecare școală, în total 27 de profesori reprezentând diferite grade și subiecte.

Eșantionul participanților. În fiecare școală, echipa de cercetare a intervievat managerul școlii, un părinte și un membru al consiliului de conducere, care a condus la un eșantion de nouă participanți în fiecare din aceste categorii. Doi profesori au fost intervievați la fiecare școală, iar variabilitatea specialităților tematice și a clasei de instruire a fost capturată în eșantionul de profesor de 18. Au fost intervievați trei elevi (câte unul la fiecare dintre cele trei licee participante). Numai elevii care au împlinit vârsta de 18 ani au fost intervievați în timpul studiului din cauza restricțiilor etice privind efectuarea de cercetări cu minorii. Părinții, profesorii, elevii și membrii consiliului de administrație au fost un eșantion comod, desemnat mai ales pentru interviuri de către școli, cu excepția cazurilor în care echipa de cercetare a cerut să intervieveze un profesor specializat într-un anumit subiect sau stadiu (primar sau secundar) cerințele caracteristicilor eșantioanelor. Toți participanții au semnat un formular de consimțământ informat înainte de a participa la interviuri sau observații.

Procedură

Interviuri. Echipa de cercetare a realizat interviuri cu părțile interesate la fiecare școală selectată, precum și cu reprezentanți ai MECC, ANACEC, NACE, Institutul de Științe Pedagogice și ai DOE regionali. Întrebările interviului au fost formulate pe baza valorilor de studiu selectate. În cazurile în care s-au considerat că este posibil ca întrebările să ducă la răspunsuri nesigure sau incomplete datorită naturii lor sensibile sau complexe, presiunilor sociale de dorință sau lipsei de perspectivă holistică de către oricare dintre părțile interesate, triangularea surselor primare a fost folosită pentru a obține informații de încredere. Acest lucru a fost deosebit de important pentru compararea perspectivelor de către organismele naționale de conducere și părțile interesate la nivel de școală.

Interviurile au fost scurtate și / sau modificate pe măsură ce s-au atins cerințele de saturație a datelor referitoare la unele dintre întrebările studiului de cercetare, iar alte întrebări de cercetare au apărut din răspunsurile participanților. Cele mai multe întrebări la interviu au fost deschise; întrebările principale au fost evitate pentru a asigura veridicitatea între participanți.

Observarea lecțiilor. Observațiile din clasă au urmat un format deschis, prin care cercetătorii au înregistrat interacțiuni profesor-elev în timpul lecțiilor observate. În plus, formularul de observare a lecțiilor a inclus o listă de verificări în care cercetătorul a marcat dacă profesorul a urmat sau nu anumite practici specifice evaluării (de exemplu, folosind autoevaluarea elevilor, urmărirea datelor formative ale elevilor în timpul lecției, furnizarea de feedback etc.). Aceasta a fost inclusă pentru a se asigura că toți cercetătorii au comentat aceeași listă de factori, indiferent de notele lor calitative în formă liberă. Observarea lecției sa încheiat cu un scurt interviu pentru profesori, unde profesorul a fost rugat să arate cercetătorului sistemul său de urmărire a rezultatelor elevilor, să

explice modul în care aceștia au atribuit note în timpul lecției și modul în care intenționează să utilizeze rezultatele evaluării în lecțiile viitoare.

Materiale

Instrumentele primare de colectare a datelor pentru revizuire au inclus protocolul de observare și formularul, protocolul de interviu și formularele. Cercetătorii au avut posibilitatea de a completa o versiune tipărită sau electronică a formularelor de observare și de interviu. Instrumentele de studiu sunt disponibile la cerere.

Toți participanții au primit numere de identificare unice, iar înregistrările de nume care corespund ID-urilor au fost separate de datele colectate. Cercetătorii au înregistrat ID-ul fiecărui participant pe formularul de observație sau interviu corespunzător. Participanții au fost informați în prealabil despre confidențialitatea datelor. Datele au fost stocate electronic într-un dosar protejat prin parolă la terminarea colectării datelor.

Limitări ale studiului

Valabilitatea și fiabilitatea datelor

Instrumentele de studiu au fost pilotate și editate în consecință, cercetătorii au fost instruiți, au efectuat interviuri și observații inițiale comune și au urmat scripturi și protocoale de interviu. În timp ce aceste proceduri au condus la un acord inter-rater, datorită naturii calitative a cercetării nu este posibilă eliminarea completă a efectelor cercetătorului. Astfel, s-ar putea să fi existat variabilitate în observațiile înregistrate de cercetători și răspunsurile participanților.

O altă amenințare inerentă la validitatea și fiabilitatea datelor primare este dependența de măsurile de auto-raportare în timpul interviurilor participanților. Deși s-au făcut eforturi pentru a face fiecare participant confortabil și pentru a explica scopul studiului, este posibil ca participanții să fi simțit o anumită presiune socială / acceptare sau alți factori care i-ar fi putut determina să ofere răspunsuri care nu sunt pe deplin veridice sau exacte. Triangularea datelor a fost utilizată pentru a minimiza această amenințare la validitatea lor, deși nu a putut fi complet eliminată.

În plus, în timp ce profesorii au fost aleși pentru observație la întâmplare, este posibil ca managerii școlari să ia măsuri pentru ca echipa să nu vadă practica pe care o consideră inferioară în școlile lor. În mod similar, nu a fost posibilă sau practică ca echipa să organizeze selectarea aleatorie a intervievaților, profesorilor, elevilor, părinților sau membrilor consiliului de administrație, astfel încât rezultatele să reflecte probabil cele mai favorabile opinii și practici în domeniu. Pe de altă parte, acest lucru poate întări concluziile studiului, deoarece recomandările au fost pertinente, chiar dacă s-ar fi prezentat o practică mai puternică și o opinie avantajoasă.

Limba studiului și traducerea

Instrumentele de studiu originale au fost scrise în limba engleză și traduse ulterior în limbile română și rusă. Acest lucru ar fi influențat înțelegerea cercetătorilor și vorbitorilor de limbă non-engleză în ceea ce privește înțelesul nuanțat propus de interviu. Interviurile au fost realizate fie în limba română, fie în limba rusă, iar răspunsurile au fost înregistrate în datele finale în limba engleză. De asemenea, în timpul acestei traduceri s-au pierdut diferite înțelesuri.

Dezvoltare profesională pre-service

Echipa de cercetare recunoaște importanța politicilor și abordărilor naționale pentru pregătirea cadrelor didactice pre-funcționale. Trebuie remarcat faptul că formarea inițială nu a făcut obiectul prezentului studiu; cu toate acestea, MECC este încurajată să continue investigarea legăturilor sale cu evaluarea. În mod specific, este încurajată o buclă de feedback între furnizorii de servicii prelabile (conținutul programelor pre-servicii) și nevoile identificate în timpul evaluărilor școlare și evaluărilor cadrelor didactice.

ANEXA C. NATURA ȘI SCOPUL EVALUĂRII FORMATIVE

Scopul evaluării formative

Scopul evaluării formative este de a evalua nivelurile de calificare și de cunoștințe ale elevilor în timp real, pentru a-și satisface nevoile în călătoria de a face progrese și de a-și atinge potențialul. Conceptul unei *călătorii de învățare* este o abordare utilă pentru evaluarea formativă: evaluarea formativă este efectuată pentru a ști unde se află un elev în călătoria sa de învățare și cum trebuie să progreseze mai departe. S-ar putea argumenta că evaluarea formativă nu trebuie să fie evaluată deloc. Dacă este clasificat, poate măsura criteriile specifice ale călătoriei de învățare a individului, efortul, progresul față de linia de bază sau progresul către un punct de referință.

Scopul final al evaluării formative nu este un marcaj, care evaluează nivelul de măiestrie al elevului față de un obiectiv (acesta este scopul evaluării învățării, adică evaluarea sumativă). Mai degrabă, este un indiciu al punctelor forte și a domeniilor de îmbunătățire a călătoriei de învățare a fiecărui elev și a clasei, care se axează pe competențele pe care elevul / clasa le-a dobândit deja și pe ce abilități trebuie să se concentreze profesorul pentru a susține creșterea ulterioară. Evaluarea formală este concepută ca un proces prin care profesorul este capabil să dezvolte aptitudinile (sau sub-competențele) elevilor într-un mod vizat. Din acest motiv, cheia evaluării formative este *feedback*-ul specific. După ce un elev este evaluat formativ, acesta trebuie să aibă un plan clar de acțiune pentru creșterea și îmbunătățirea continuă.

Principala diferență dintre evaluarea sumativă și formativă este că aceasta din urmă se întâmplă în general în mod continuu și poate fi formală sau informală, clasificată sau nesevaluată, în timp ce prima se întâmplă la sfârșitul unei unități de învățământ și este în general clasificată (cantitativ sau calitativ). În absența unei evaluări formale, profesorii oferă instrucțiuni de clasă întregă, presupunând egalitatea necesară a practicilor și explicațiilor între elevi și competențe, până când evaluarea sumativă arată care elevii au făcut sau nu au învățat anumite domenii ale învățării. Evaluarea formativă, pe de altă parte, face parte din procesul educațional zilnic și informează practica didactică în timpul, nu după, procesul de învățare.

Urmărirea rezultatelor evaluării formative

Progresul evaluat formativ al elevilor poate fi documentat de profesor într-o varietate de moduri. De exemplu, profesorul poate avea o evoluție a aptitudinilor (indiferent dacă este dezvoltată, generală sau specifică conținutului), unde el / ea marchează atunci când observă dovezi că un elev a învățat una sau mai multe abilități. Această evoluție poate fi făcută pentru fiecare lecție, pentru un capitol / modul sau pentru un an întreg. Progresele furnizate de planurile de învățământ pot fi, de asemenea, utilizate sau adaptate în acest scop. Profesorul poate urmări dezvoltarea abilităților elevilor utilizând o varietate de moduri, cum ar fi folosirea semnelor de verificare împotriva unei liste de abilități, culori care indică nivelul de măiestrie al dobândirii de calificări de către fiecare elev, un scor cantitativ sau note calitative. Scopul nu este cât de multe semne de checkmark, ce culoare sau punctaj primește un elev, ci mai degrabă ce abilități trebuie să dezvolte și sprijine în continuare elevul pentru a-și atinge potențialul (indiferent dacă acest potențial este la, sub, deasupra sau semnificativ mai sus decât așteptările curriculare - cu scopul de a atinge cel puțin minim așteptările curriculare sau obiectivele individuale

de învățare de către fiecare elev). Modul în care o călătorie de învățare este urmărită și structurată este strâns legată de utilizarea criteriilor de succes, care sunt discutate mai departe în Anexa D.

Utilizarea formală a evaluării

Pe lângă faptul că se concentrează pe structura și scopul evaluării formative, este important să se sublinieze și *utilizarea formativă* a evaluării sumative. Pentru a folosi toate rezultatele evaluării formale (adică pentru a "forma" învățarea elevilor), profesorii ar trebui să fie încurajați să analizeze semnele sumative ale elevilor lor și, după cum permite capacitatea, să efectueze analiza aptitudinilor sau cunoștințelor elevilor, nu să stăpânit în funcție de rezultatele sumare. Acest lucru ar trebui luat în considerare deoarece planificarea viitoare este planificată. Astfel, atât evaluările formative, cât și cele sumative ar trebui să aibă o funcție formativă - adică ambele ar trebui folosite pentru a informa învățarea și învățarea ulterioară.

Experiența internațională arată că evaluarea formativă, precum și utilizarea formală a evaluării sumative conduc la o instruire diferențiată (deoarece elevii au puncte forte și zone diferite de îmbunătățire) și o creștere optimă a competențelor și cunoștințelor fiecăruia.

Experiența internațională

Centrul OCDE pentru Cercetare și Inovare în Educație definește evaluarea formativă ca "evaluări frecvente și interactive ale progresului și înțelegerii elevilor pentru a identifica nevoile de învățare și a adapta în mod adecvat procesul de predare"^{xxix}.

Un fragment din Curriculumul Național al Estoniei^{xxxxxi} de mai jos este un exemplu internațional de definire a evaluării formative și indicarea modului în care se va desfășura:

(1) Evaluarea formală înseamnă evaluarea care are loc în timpul studiilor, în cursul căreia sunt analizate cunoștințele, aptitudinile, valorile și comportamentul elevului, dacă feedbackul este furnizat cu privire la rezultatele și neajunsurile anterioare ale elevului, acesta este încurajat și îndrumat în studii și viitoarele obiective și căi de studiu sunt planificate. Evaluarea formativă se concentrează mai ales pe compararea evoluției elevului cu realizările sale anterioare. Feedback-ul va descrie, la momentul potrivit și cât mai precis posibil, punctele tari și neajunsurile elevului și va include propuneri pentru alte activități care susțin dezvoltarea elevului.

(2) În cadrul lecției, elevul va primi, în principal, feedback verbal sau scris despre cunoștințele și abilitățile care țin de obiectul și domeniul (inclusiv competențele generale, obiectivele de învățare și de învățământ ale unei etape de studiu și subiecte intercurriculare). Profesorii trebuie să ofere elevilor feedback în cursul zilei de școală pentru a sprijini formarea comportamentului, atitudinilor și valorilor elevului. Școala răspunde cazurilor în conflict cu valorile și bunele practici recunoscute în general.

De asemenea, Ministerul Educației din Noua Zeelandă^{xxxii} descrie evaluarea formativă (evaluarea învățării), utilizarea acesteia de către profesori și elevi și strategiile recomandate în felul următor:

Ce este evaluarea pentru învățare?

Evaluarea pentru învățare este cel mai bine descrisă ca un proces prin care profesorul utilizează informațiile de evaluare pentru a-și adapta strategiile de predare, iar elevii să-și adapteze strategiile de învățare.

Evaluarea, predarea și învățarea sunt legate în mod inextricabil, fiecare informându-le pe celelalte.

Evaluarea este un proces puternic care poate optimiza sau inhiba procesul de învățare, în funcție de modul în care este aplicat.

Pentru profesori

Evaluarea pentru învățare îi ajută pe profesori să adune informații la:

- planificați și modificați programele de predare și învățare pentru elevii, grupurile de elevi și clasa în ansamblu
- să pună în valoare punctele forte ale elevilor, astfel încât atât profesorii, cât și elevii să se poată baza pe ele
- să identifice nevoile de învățare ale elevilor într-un mod clar și constructiv, astfel încât să poată fi abordate
- implică părinți, familii și whānau [familie extinsă] în învățarea copiilor lor.

Pentru elevi

Evaluarea pentru învățare oferă elevilor informații și îndrumări pentru a putea planifica și gestiona pașii următori în procesul de învățare.

Evaluarea pentru învățare folosește informații pentru a conduce din ceea ce sa învățat la ceea ce trebuie învățat în continuare.

Descrierea evaluării pentru învățare

Evaluarea pentru învățare ar trebui să utilizeze o serie de abordări. Acestea pot include:

- activități de zi cu zi, cum ar fi conversații de învățare
- o simplă notă mentală luată de profesor în timpul observării
- autoevaluarile elevilor
- o analiză detaliată a muncii unui elev
- instrumente de evaluare, care pot fi articole scrise, întrebări structurate de interviu sau articole pe care profesorii le pot face.

Ceea ce contează cel mai mult nu este atât forma evaluării, cât și modul în care informațiile adunate sunt folosite pentru a îmbunătăți predarea și învățarea.

ANEXA D. NATURA ȘI SCOPUL CRITERIILOR DE SUCCES

Pentru a fi eficientă și obiectivă, toată evaluarea (atât sumativă, cât și formativă) trebuie să se bazeze pe un set de criterii la atingerea cărora un elev este considerat că a învățat conținutul necesar sau a ajuns la obiectivele de învățare. Aceste criterii pot și ar trebui să fie folosite pentru a evalua fiecare unitate a învățării unui elev: de la sarcini complexe la lecții, capitole, subiecte, module, termeni și ani. Aceste criterii se numesc "criterii de succes" sau "criterii de evaluare".

Cu toate acestea, în practică, criteriile de succes nu sunt identificate de către profesor, ceea ce conduce la o clasificare subiectivă și intuitivă a elevilor sau este identificată, dar nu este împărtășită cu elevii care sunt lăsați să ghicească modul în care vor fi evaluați. Scopul criteriilor de succes este de a ajuta profesorii de stat și elevii să înțeleagă așteptările. O altă modalitate de a privi acest lucru este ca profesorii să definească și să fie familiarizați cu abilitățile pe care trebuie să le dobândească până la sfârșitul unității de învățare (fie că este o lecție sau un modul). formează călătoriile lor de învățare.

Claritatea elevilor cu privire la așteptările pe care trebuie să le îndeplinească și abilitățile pe care trebuie să le dobândească conduce la o mai mare asumare a propriului proces educațional de către aceștia. Ei sunt capabili să stabilească obiectivele de învățare, să reflecteze pe abilitățile pe care le au sau nu le-au stăpânit, să vizeze practica lor și să utilizeze criterii de succes pentru autoevaluare. Instruirea care pune accentul pe o călătorie de achiziție de abilități conduce la o mentalitate de îmbunătățire continuă în rândul profesorilor și elevilor, în loc să se concentreze asupra rezultatelor sumative.

Reflectând pe care criterii de succes (abilități) pe care fiecare elev le are sau nu le-a învățat, le permite cadrelor didactice să urmeze o instruire diferențiată, prin care elevilor li se dau sarcini care le permit să practice abilitățile specifice cu care se luptă încă. Astfel, în timp ce aceleași criterii de succes, aliniate la standardele curriculare, sunt utilizate pentru toți, elevii călătoresc în diferite rituri de învățare în ritm propriu. Elevii cu nevoi speciale și dizabilități pot fi cazați, de asemenea, pe propriile lor călătorii de învățare, care pot consta în aceleași criterii de succes ca și colegii lor, sau criteriile de succes stabilite de planurile lor individualizate de educație.

În cele din urmă, criteriile de succes sunt benefice pentru părinții care sunt capabili să obțină o înțelegere mai nuanțată a progresului și performanțelor copiilor lor față de așteptări și abilități. Părinții cu care se împărtășesc criteriile de succes și rezultatele evaluării bazate pe criterii vor putea să-și ajute copiii cu o practică mai bine orientată la domiciliu și vor dobândi o mentalitate de creștere și îmbunătățire a copiilor lor.

Pentru a fi eficiente, criteriile de succes trebuie să fie specifice, măsurabile, realizabile, relevante și limitate de timp (SMART). Indicatorii de succes utilizați în Standardele de eficacitate a învățării din Moldova (2012) reprezintă un bun exemplu de criterii de succes la nivel înalt, care pot fi folosite pentru a schimba călătoria de învățare pe termen lung sau anual a elevilor.

Metodologiile din școala primară din Moldova conțin exemple de criterii de succes la nivel scăzut, față de care poate fi judecată stăpânirea unei lecții sau a unei sarcini. Acestea pot fi formulate în prima persoană (de exemplu, "Până la sfârșitul lecției, voi

oferi definiția unui ecosistem") sau în a doua persoană (de exemplu, "Până la sfârșitul lecției, numere digitale cu regrupare ").

Este important să se înțeleagă faptul că utilizarea criteriilor de succes nu se limitează la un anumit subiect, grad sau tip de evaluare. Acestea pot fi folosite cu sau fără marcaje și într-o varietate de contexte. Este important să împărtășiți criteriile de succes cu elevii înainte de o sarcină, o lecție, un capitol sau un modul, astfel încât să poată anticipa și planifica propria învățare. Evaluarea formativă este utilizată cu criterii de succes, prin care elevii sunt evaluați împotriva lor, primesc feedback și practică în continuare față de criteriile pe care nu le-au îndeplinit.

Cursurile de învățare pentru toate unitățile de învățare (pe termen lung și pe termen scurt) pot fi structurate ca liste de liste de gloanțe / liste de verificare sau scheme de competențe pe care elevul trebuie să le achiziționeze. Competențele pot fi pur și simplu verificate (de exemplu, "Da / Nu" sau "Realizat / Nu au fost realizate") sau pot implica o rubrică cu niveluri sau descriptorii ai realizării. Criteriile de succes pot fi marcate pe călătoriile de învățare de către elev și / sau de profesor. Părinții pot fi implicați în marcarea abilităților pe care le observă acasă, de asemenea.

Referințe

-
- ⁱ <https://www.globalpartnership.org/country/moldova>
- ⁱⁱ <https://www.globalpartnership.org/sites/default/files/moldova-education-strategy-2014-2020.pdf>
- ⁱⁱⁱ Curriculumul Național pentru învățământ primar (aprobat prin Ordinul MECC nr. 1124 din 20 iulie 2018)
- ^{iv} Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar (Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018))
- ^v Reper metodologic de organizare a procesului educațional în învățământul primar, anul de studii 2018-2019 (Anexă la Ordinul MECC nr.965 din 22 iunie 2018)
- ^{vi} Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2018-2019 (aprobat prin Ordinul MECC nr. 397 din 29 martie 2018)
- ^{vii} <https://mecc.gov.md/ro/content/invatamint-general#faq-Curriculum-și-Metodologii-2018>
- ^{viii} Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor școlare, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar (aprobat prin Ordinul MECC nr. 638 din 30 iunie 2016), https://mecc.gov.md/sites/default/files/regulament_evaluare_promovare_transfer_2016.pdf
- ^{ix} Reper metodologic privind asigurarea continuității la nivelul clasei a IV-a și a V-a din perspectiva implementării Evaluării Criteriale prin Descriptori (ECD) (MECC, Institutul de Științe ale Educației, 2018)
- ^x https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_eficienta_a_invatarii.pdf
- ^{xi} https://chisinauedu.md/sites/default/files/files/anexe_la_ordin_ME_RM_nr.311_din_05.05.2015_0.pdf
- ^{xii} http://aee.edu.md/sites/default/files/ordinul_nr156_din_20032015_instruțiunea_ces_mod.pdf
- ^{xiii} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/ordinul_170_din_04032016.pdf
- ^{xiv} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/matematica_04_rus.pdf
- ^{xv} <http://www.aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-4>, <http://www.aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-9>, <http://www.aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-12>
- ^{xvi} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/ord_nr_1572_din_23.10.2018_metodologia_cl_4.pdf
- ^{xvii} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/reg_gim_rom_mo_2018.pdf
- ^{xviii} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/reg_bac_rom_mo_2018.pdf
- ^{xix} <http://documents.worldbank.org/curated/en/293811486026039241/pdf/112452-BRI-Moldova-Program-for-International-Student-Assessment-2015.pdf>
- ^{xx} <https://moldova.ureport.in/poll/1114/>
- ^{xxi} <https://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=workforce>
- ^{xxii} <https://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=workforce>
- ^{xxiii} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/evolutia_rezultatelor_bac_2014-2018.pdf
- ^{xxiv} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/raport_examene_2018.pdf
- ^{xxv} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/raport_9_4_2016.pdf
- ^{xxvi} http://www.aee.edu.md/sites/default/files/evolutia_rezultatelor_bac_2014-2018.pdf
- ^{xxvii} <http://www.oecd.org/site/educeri21st/40600533.pdf>
- ^{xxviii} <http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a240>
- ^{xxix} <http://www.oecd.org/site/educeri21st/40600533.pdf>
- ^{xxx} <https://www.rigiteataja.ee/en/eli/524092014014/consolide>
- ^{xxxi} <https://www.rigiteataja.ee/en/eli/524092014009/consolide>
- ^{xxxi} <http://assessment.tki.org.nz/Assessment-for-learning/Underlying-principles-of-assessment-for-learning/What-is-assessment-for-learning>